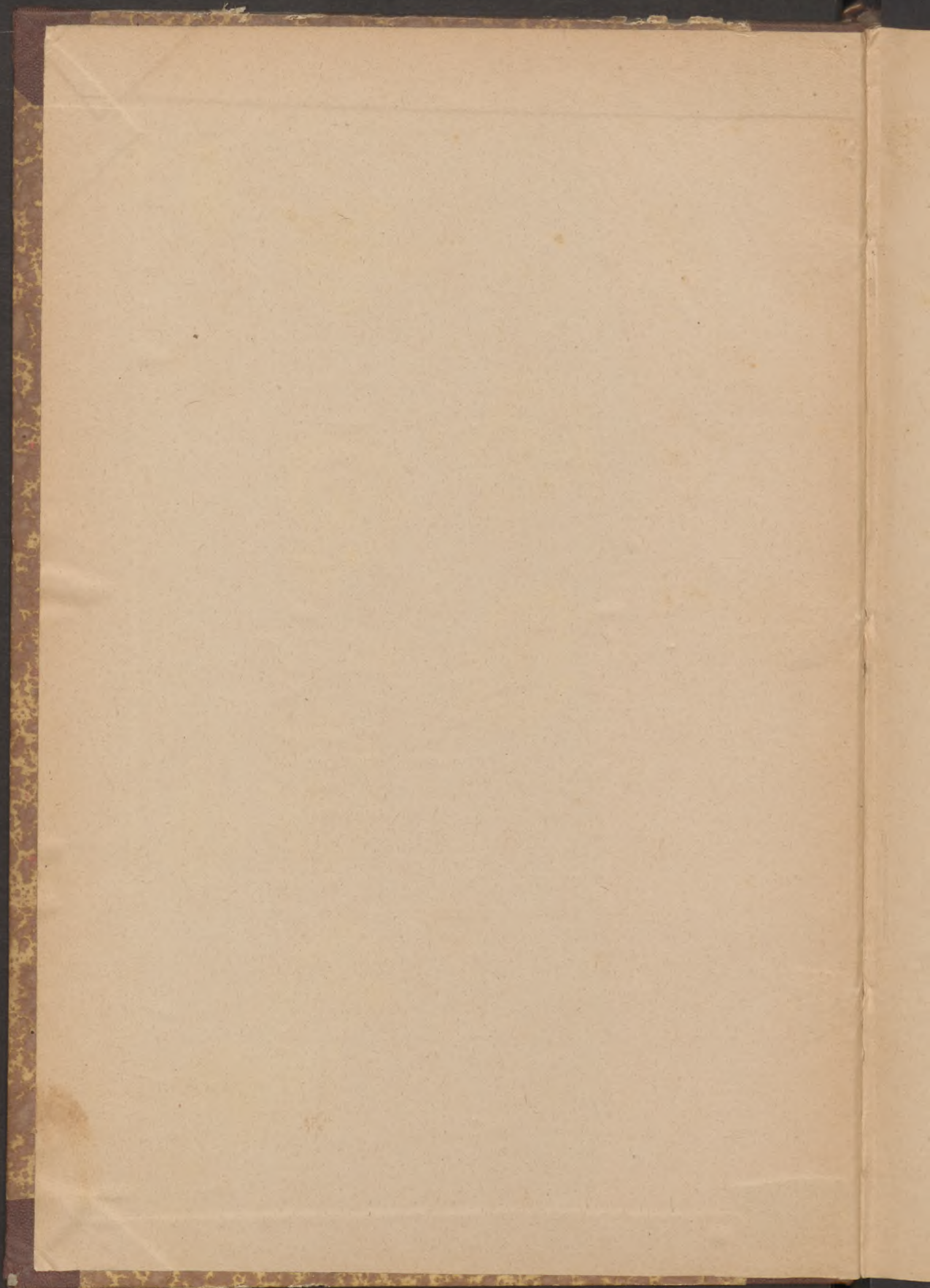
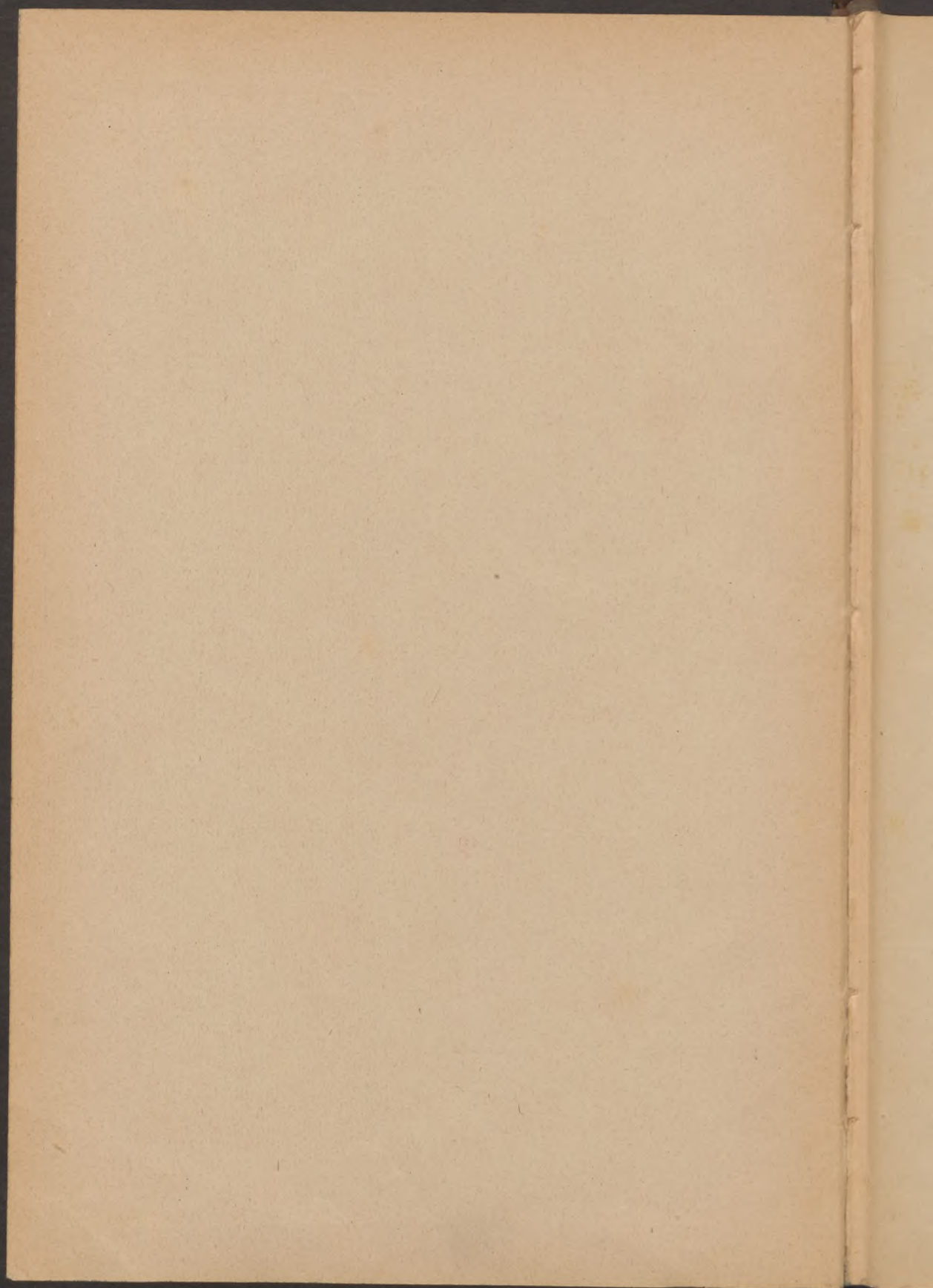

M
191,439

OSLk

MAGYARORSZÁG
NEM VOLT, HANEM LESZ

POLITIKO-ROMANTIKA

IRTA

PRIVIGYEY PÁL

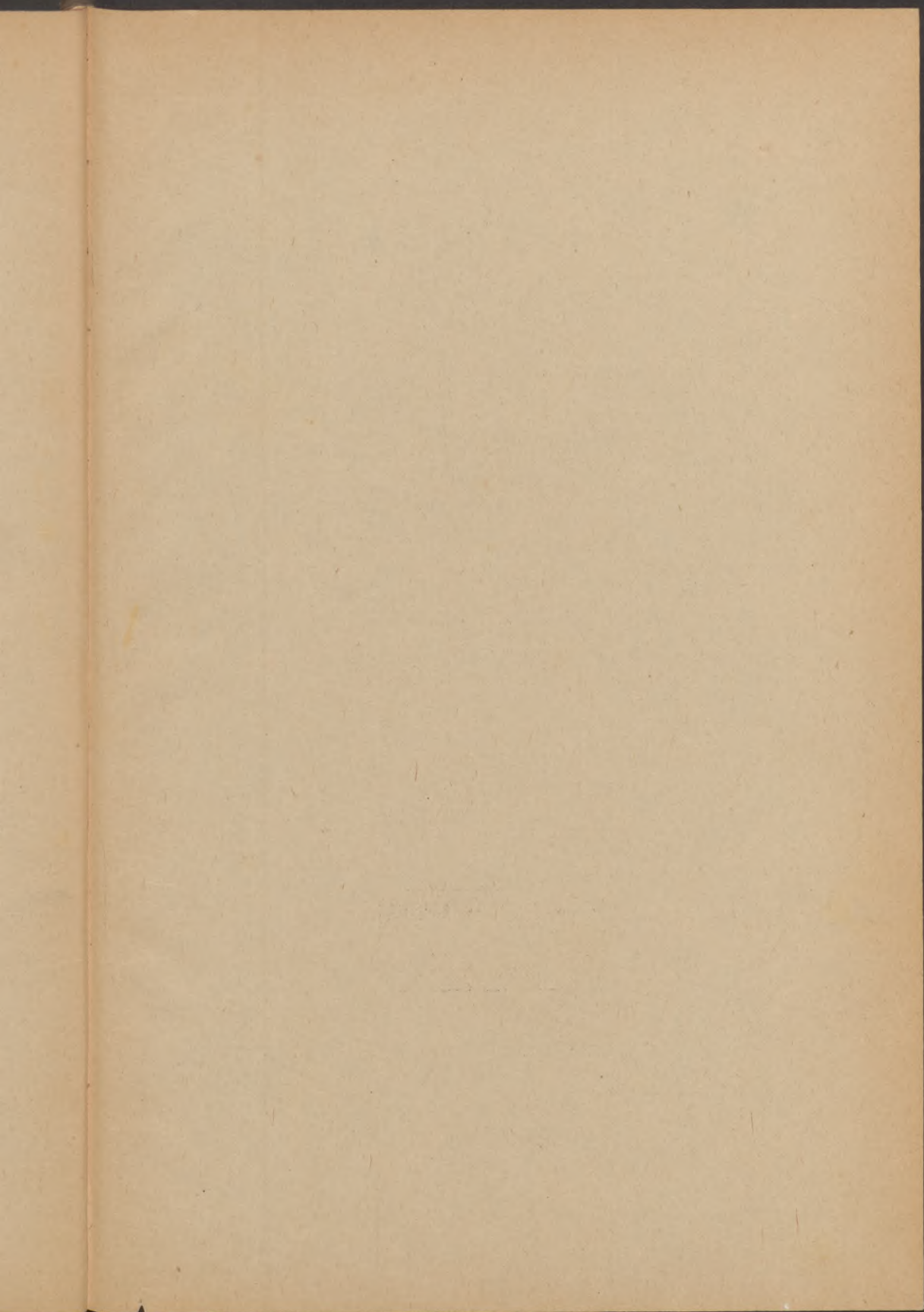
GYÖNGYÖS
NYOMATOTT BÖHM SÁNDOR KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1887.

M191.439

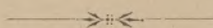
(R
2)

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
B7827/1978
LELTÁRI SZÁM

OSZK
KÖNYVÉRTÉKELÉS
FŐLŐSPELY

TARTALOM.

	Lap
Előszó	1
Szent István király Jobb kezének csodatétele Budán	5
A pápa Budán	9
A beteg Európa	16
Az örök béke kérdése Magyarországon	20
Az Anti Krisztus	23
A képviselőház légberöplése	33
A királyfi harcza a medvével a kárpátokban	39
A bércek tündére	42
I. Habsburgi István király	51
Brutus az óriás	55
Népgyűlés a Rákoson	57
A királyi palota ostroma	63
László főherceg párharcza az óriással	67
A kormányozható léghajó megtalálása és a király menekülése	72
Az orosz invasio	78
A Salvátorok	86
Kozák vagy, gyáva vagy	93
Fenséges Idyll	98
Az orosz czár	102
Az orosz czár kosarat kap	107
A koronázási estély Budán	115
Az elfogatás	120
Aki a magyar királynőt megsérti	129
A párbaj folytatása Szentpéterváron az ördöggel	140
A fogoly orosz czár és a léghajók csatái	143
Az orosz czár békért könyörög	154
A közös actio	158
Az egyesült hajóhadak futása	161
A fejedelmek hódolata Budán és az örök béke	163
Valeria M. M. 2000.	166
A Pantheon	172
Petőfi sírjának feltalálása	177
Egy akol és egy pásztor	182
A kormányozható léghajó	183

Hibaigazítás.

A 182-ik oldal után olvasandó:

Nevezetesebb palotái között kitűnt az emberiség temploma, melyben a nyilvános biráskodás történt.

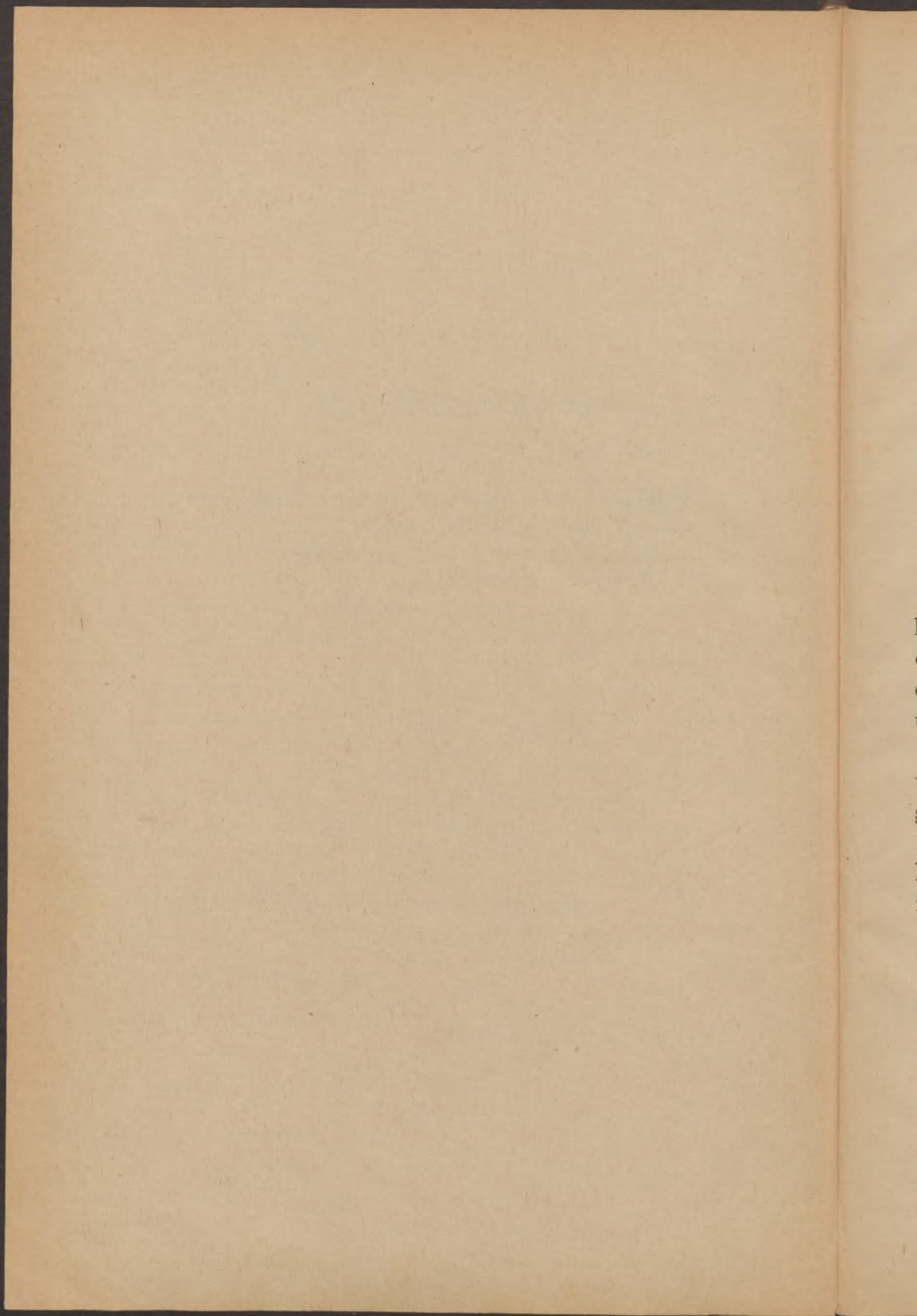
Világhírű intézet volt még az ipar egyetem, melyen mindenféle mesterségek tanitattak.

István király még jó ideig gyönyörködött az ország boldogságában és az örökbéke áldásában, tanuja volt gyermekei boldogságának és látta még unokáit is.

László haláláig a magyar nemzet kedvence volt, jóllehet a koronát nem viselte; de azért a nép úgy tekintette; mint atyját, és gyermekeit királyfiaknak tartotta atyjoknak tetteiért, melyek mindig fejedelmi cselekvények voltak.

Boldog korszak következett ezután az országra; de nem csak Magyarországra, hanem az egész világra is; mert a népek úgy éltek békében, mint testvérek, beteljesedett a jövődőlés: „Az egy akol és egy pásztorról“ mert valóban a pápa atyja lett az egész földön élő embereknek. S ezen állapotnak fentartója és hű őre volt a léghajó kormányzásának titka, mit a magyar fővezér elődeitől átvett mint örökséget, és utódainak mint szent hagyományt adott át megőrzés végett.

Miben állott ezen titok, ezen felfedezés? arról a jövő és utólsó fejezetben fogunk szólni.

ELŐSZÓ.

Isten . . . haza és a király!

Ezen tárgyról fog könyvem beszélni. Az első magyar király szent István, midőn éjjel a gyilkos szándékkal ágya előtt remegő gonosztevőnek megbocsátott, az Istenre gondolt, és nagy példájával többet használt, mintha szigoruan büntette volna a törét elejtő gyilkost.

Mi lett volna, ha az, a gonosz szándékot végrehajthatta volna? . . . Magyarország fennállana-e most is? . . . Az isteni gondviselés örködött a király felett, a hazáért.

Isten . . . haza és a király! Ezen ægis alatt lépett be hazánk, az államok sorába, ez volt vele a jelenkorig, s ez maradjon vele a jövőben is!

Szent László harci ménének patkója, nyomot hagyott a sziklában, erről szól a legenda.

A szent király forrást fakasztott a sziklából. Ez is hagyomány. Igaz volt-e ez? Ha igen, akkor az Isten volt a szent királylyal, a hazáért.

Isten a hazáért a királylyal!

A nagy Hunyady, arany keresztet hordott a nyakában s dicső csatáiban azt harcosai előtt viteté.

Az Istennel, a hazáért és királyért!

A magyar Leonidás, a hős Zrínyi Miklós, száz aranyat tett ékes öltönye zsebébe, hogy megjutalmazza a vitézt, ki őt levágja . . .

Isteni nemes, nagy szív lehetett ezen magyar hős, ki ilyen gondolattal ment meghalni, a hazáért és királyért.

És a többi hősök és dicsők egész sora, a hosszú harez alatt, nem-e ezen ægis alatt vitték véghez legendaszerű hőstetteiket?!

Azt mondják: egy magyar vitéz, kit a török elfogott és járomba fogva kínozott, midőn a sors változott és a török lett az ő foglya, a fogoly töröknek kezét nyújtotta, megbocsátván neki, szabadságát visszaadta.

A te Istened, legyen az én Istenem! — kiáltott fel a pogány. Elismerte az isteni gondviselést, mely a magyar nemzet felett örködött!

Ez történeti tény. Hiszen a Szápáryak ma is élnek! Kérdezzetek meg egy Szápáryt, mit fog az felelni? . . . Feleletében ott lesz az Isten bizonyosan, mert egy magyar és Szápáry nem is felelhet másként.

Az Isten a magyar nemzettel volt mindég és oltalmazza királyait, ki merné azt tagadni?

Hiszen élünk! . . . a mi valóságos Isten csodája!

Csak egyedül Isten volt pártfogónk, midőn mindég annyi ellenségünk vala, mint a fűszál.

A magyar nemzetnek egész évezredes története, egy legendaszerű hősies küzdelem, az Isten segélyével, a hazáért és a királyért.

Az volt mindég s az lesz míg magyar él! Nem hiába áll még a hármas kereszt!

A magyar mind azzal születik, azért él és na kell bátran meg is hal: az Istenért, hazáért és királyért!

A nemzeti három szín azt jelenti! A hit, remény, szeretet azt jelenti! A szabadság, egyenlőség, testvériség, mi nálunk azt jelenti: Lángolón szeresd a szabad hazát, Istent, hitet

egyenlően tiszteld; csak így remélheted, hogy királyod és hazád, testvéri szeretetben fognak élni!

Nemzeti történetünk fényes korszakaiban úgy, mint midőn a sors nehéz keze sujtott, zászlainkon, a harcban, sziveinkben és ajkainkon, ott volt az Isten, a haza, a király!

Még ha eltévedtünk is, a ki visszavezetett az igaz utra, csak azt kellett hangoztatnia: Isten, haza és a király! s a magyar nemzet követte a jelszót, ment a vezető után; mint Israel népe Mózes után.

Még csak a legujabb időkről akarok megemlékezni; midőn a magyar nemzet óriás harcában elesett, s az egész világ azt hitte, még is halt, — egy magyar nemes füléhez hajolt a tetszhalott nemzetnek a jelszóval: Isten, haza és a király! A nemzet felkelt, ujult erővel kezdett a munkához, Isten segítségével, nagygyá tenni a hazát és szeretni a királyt.

Azt mondják: Ez volt a legbölcsebb magyar; és én hozzá teszem: Ez volt a legszerényebb magyar! Hazáját visszaadta a nemzetnek, a koronát megtartotta a királynak, s mind ezt, csak az Isten nevében tette; mert ő nem úgy halt meg, mint főkormányzó vagy herezeg, hanem csak mint egyszerű magyar, ki istenért, hazáért és királyért tette a mit tett, nem jutalomért, rangért, gazdagságért.

Ha Isten elküldötte drága angyalát imádkozni a Deák Ferencz ravatalához, nagyon jól tudta mit cselekszik; mert a királyné imáját az Isten, — a hazáért és királyért meghallgatta: *Magyarország nem volt, hanem lesz!*

Az a ravatal, hol a térdelő-zsámolyon a királyné imádkozik, méltó, hogy lefestették. Legyen az szemünk előtt és lássák azt a késő unokák is, miként hódította meg a királyné, népe millióinak szivét a királynak, midőn imádkozva leborult a haza bölcsének ravatalánál, mondván: Isten! megismerem böles gondviselésednek intéseit; a mily önzetlen, tisztán és nemesen szerette hazáját az áldott emlékü férfit; úgy akarom én is azt szeretni, és ezen szeretetben osztozom a királylyal, ebben

fogom nevelni gyermekeimet is, hallgasd meg könyörgésemet! Áld meg e hazát, a királyt és nemzetet úgy, a mint azt az én szerető szívem kívánja! Legyen boldog, nagy, dicső a magyar nemzet; szeresse hazáját és királyát! Teljesüljön a jóslat:

Magyarország nem volt; hanem lesz! Amen!

Felséges Asszonyom! Azt kívánom én is és minden igaz magyar azért imádkozik. Soha királyné még oly gyöngéd figyelemmel és szeretettel nem fordult alattvalóihoz, mint Felséged, midőn nagy halottunk ravatalánál imádkozni megjelent. E perczen kezdett teljesülni a jóslat első betüje, s fog az folyton folyni . . . századokról századokra; mert a Felséged imájában, a nemzet millióinak imája egyesül: Isten áld meg a hazát. Isten tartsd meg a királyt. Legyen úgy!

Erről fogok írni könyvemben: Miként teljesedett be idővel a legnagyobb magyarnak jóslata. Szóljon könyvemben minden sor: az Isten, haza és királyról. Kívánom olvassa azt, a királytól kezdve minden magyar és igyekezzék oly tiszta szívvel munkálkodni a haza javán, a mily tiszta szívből imádkozott azért a magyar királyné; míg teljesedésbe megy a jóslat: *Magyarország nem volt; hanem lesz!*

Szent István király jobb kezének csodatétele Budán.

Oh dicsőséges szent jobb kéz!

— — — — —
Régi egyházi ének.

Nagy beteg van a budai királyi palotában, Rudolf magyar királynak fia, Imre főherceg, a koronaörökös beteg.

A birodalom leghirnevesebb orvosai, tanácskozásokat tartottak a beteg állapota felett: de a tanácskozás eredménye nem volt kedvező. A hosszantartó betegség alatt, az orvosok kimerítették tudományoknak tárházát, anélkül, hogy a koronaörökösnek egészségét visszaadhatták volna.

Lassan lassan, elhagyta a remény a királyi család tagjainak lelkét, a mindenki által bálványozásig szeretett királyi gyermek felgyógyulása iránt; csak egyedül édes anyja, Stefánia királyné bizott és remélt. Csak ő nem engedett szívében a végső lemondás érzelmeinek tért. A királynét támogatta, biztatta, a megmérhetlen anyai szeretet kincse, mely, midőn egyedül maradt hervadozó gyermekének beteg ágyánál, s aggódott, küzdött a gyászos végnek még csak gondolata ellen is, megsugta lelkének azt: hol keresen vigasztalást és segílyt, kit fogadjon társul a harcban, mely gyermekéért folyik, az élet és halál között, — életre, — halálra.

Amint a királyné ott virasztott a beteg gyermek felett, figyelve annak minden mozdulatára, időnként az órára tekintett és anyai gyöngédséggel félrevonta az ágy függőnyeit, s lehajolva, kedves betegének, forró homlokát ajkával érintette.

— Drága mamám! — susogta láztól remegő ajkával a beteg gyermek.

— Én vagyok gyermekem! — felelt a királyné szilárd hangon. Nem mutatta lelkének bánatát, hogy azt, a beteg meg ne tudja. Erőt, bizalmat, bátorságot akart szenvedő gyermekének lelkében, határozott szavával ébreszteni.

A királyné célját elérte; mert a királyi gyermek elsoványodott ujjai kezét szorongatva, némi erőre mutattak.

— Ne hagyj el drága mamám! esdekelt szilárdabb hangon, mintegy azt akarva kifejezni, hogy: — Igen, bízom benned, csak el ne hagyj, drága anyám!

Soha . . . soha! — ismételte még nagyobb lelki erővel a királyné, s mintegy ihlettől megkapatva, visszaszorongatta a gyöngéd ujjakat, mondván: Csak bizzál Istenben! Én megyek, hozom az enyhülést, — lehozom a csillagokat is, — az éig megyek éretted, szívem egyetlen beteg gyermeke!

Megyek: de azonnal visszatérek.

Nesztelenül az íróasztalhoz közeledett a királyné, s egy lapra, a következő táviratot fogalmazta:

Sürgős. Valeria császárnénak!*

Rómában.

Imrém, egyetlen drága fiam, nagyon beteg. Kérlek vidd ezen táviratot a szent atyához. Benne egy birodalom millió népeinek esdeklése, a gyermeke életéért rettegő anyának forró imája van. A szent atyának nagy bölcsessége megfogja érteni, mit akarok, hogy a végső szorongattatásban él gyöngéden szerető anyai szívem, s hogy hiszem az Istent, bízom az égi kegyelemben!

Stefánia.

Ezen táviratot a királyné, a mellékteremben örködő szolgálattevő tisztnek adta át, ki azonnal az udvari telefon hivatalba sietett, hogy azt, mint sürgős államtáviratot Rómában feladja.

Visszatérve a királyné, a beteg szobában lévő imazsámolyra térdepelt, — és benső áhitattal imádkozott.

Istenem, jó atyánk, fordítsd el a gyászt, könyörülj! — országom népeinek nevében esedezem kegyes szined előtt, én a beteg gyermek anyja! Engedd őt élni, házájának neked és szerető anyjának! Különben megnyugszik lelkem isteni akaratod végzetén, s a gyászbán is áldja, dicsőíti nevedet! Te tudod határozataidnak célját, a királyné alázattal hajol meg az előtt, és a szerető anyának szive, könnyei között is hálát rebeg gondviselő kegyeidért!

* Valeria Rudolph király nővére volt.

Legyen meg szent akaratod, most és mindörökké!

Imáját végezve, letörle könnyeit a királyné és a beteg trónörökshöz sietett s felé hajolva, szeretetteljes szavakat susogott annak füleibe, a felgyógyulásról beszélt neki, a jövőről, midőn király lesz, az örömről, a boldogságról, mely számokra vár, csak az Isten egészségét visszaadja.

Lassan multak az órák, a beteg gyermeket nem engedte a forró láz aludni, félig nyitott szemekkel hallgatta édes anyjának gyöngéd beszélgetéseit, csak néha néha vont a ajkához annak kezét, nyájas tekintettel köszönve, a lankadni nem bíró gondoskodást.

Végre lehunyta szemeit, s elszunnyadott.

Künn erős tavaszi szél hajtotta a fellegeket, az évszak első menydörgéseit, hosszan cikázó villámok követték.

Egy-egy palotahölgy nesztelen áthaladt a betegszobán, meghajolva a királyné előtt, ki kezének egyforma intésével bocsájtotta őket tovább, jeléül, hogy a beteg állapota nem változott.

Már közel volt a hajnal, midőn az ég fellegei sűrű nyári meleg esőt zuditottak, az álmaiból ébredező főváros palotáira.

A felkelő nap pihent sugarai, áttörték a keleti égen táborozó fellegek csatarendjét, s diadalmas fényöknek hegye, ragyogva érintette a budai királyi palota tornyának aranygombos tetejét.

A királyné fáradt fejét, beteg gyermekének vánkósára hajtva pihenteté, s csendesen szendergett a beteggel.

A szomszéd termekben, az éjjel át szolgálat tevőket ujak váltották fel, s a király szokásához hiven, a beteg szobában megjelent.

Egyenesen a beteg ágya felé tartott, s betekintve az összevont függönyök mellett, megkönnyebbült szívvel szemlélte a pihenő királynét és alvó gyermekét. Most a betegnek nővérei léptek be, kiknek a király elébök sietve, megcsókolta homlokukat s az összevont függönyökre mutatva, őket, csendre intette.

A királyné palotahölgye és orvosa, valamint az udvari tiszték is, a melléktermekben jelentkeztek, s mindnyájan igaz résztvevő szívvel várták, — lesték, a tudósítást, a beteg állapotáról.

Egyszerre távoli ének hangjai hatottak be, a királyi termekbe. A felkelő nappal közeledett az ének, s kellemes összhangja a betegszobában áradozva, a királyné álmát megszüntette.

Hol vagy István király!
Téged magyar kíván,
Gyászos öltözethen
Te előtted sirván!

Feltárult az ajtó, Péter esztergomi érsek teljes bibornoki díszben belépett, utána négy diakonus hozta a drága ereklyét, szent István király jobb kezét. Fényes egyházi öltönyökben sorakozott a kíséret a bibornok mellé, s az ajtóban katonai méltóságoknak, minisztereknek, főuraknak csoportja, megilletődve állott meg.

A királyné mély tisztelettel sietett az ősz főpap elé, őt kézenfogva vezette a beteg ágyához, hol a függönyöket szétvonta.

— Hol vagy István király?! csendült meg ismét a régi bús egyházi dal. A bibornok csendet intett, mert a beteg felakart ülni, s kezét anyjának nyujtotta. A bibornok a szent király ereklyéjét nyujtá a királyi gyermeknek, ki azt megragadva megcsókolta s a jelenlevők csodálatára ágyában, a szent ereklyébe fogódzva, egyenesen felült.

A bibornok áldást adott először a betegre, azután a jelenlevőkre, ekkor a szent ereklyét visszahelyezte a diakonusok vállaira, s dicséneket zengedezve, kíséretével elvonult. A királyi pár mozdulatlanul nézte a jeleneteket, a főherczegnők, főherczegek az elvonuló szent menetről tekintetöket az ülő beteg királyfira fordíták, ki imára összetett kezekkel csendes hangon ismételte:

Hol vagy István király?!
Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben
Te előtted sirván.

A csoda megtörtént. A beteg királyfi meggyógyult, vére, életereje a nagy meglepetés közepett új életre éledt, a bizalom a remény, a vágy, a csodás érzelem, a hit elfoglalta a gyermeknek szívét, elméjét, lényét. Az ifjú természetereje tért nyert s hatalmasan működve foglalta vissza helyét, hajtva, szoritva a betegséget.

Perczről, perczre, meglátszott a javulás. . . .

A királyné könnyezve ölelte át a királyt, s a jelenlevők a pillanat hatásától megindultak, térdre borultak, s együtt imádkoztak, a királyfival ismételvén:

Hol vagy István király?!
Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben,
Te előtted sirván.

A pápa Budán.

Habemus papam!

Az előbbi fejezetben leirt esemény, az ezerkilencszáztizen-negyedik évben történt; de következményei ennek, csak néhány év múlva lettek.

Stefania királynét mérhetetlen anyai szeretete, a végső szükségben találékonyvá tette. Midőn a királyné a pápához folyamodott, valóban már csak az Istennél volt a segedelem.

Egyik bizodalom, a másikat szülte. Midőn a pápa olvasta a királyné táviratát, egészen fellelkesült annak vallásos bizodalma fellett, s az Isten helyetteséhez méltó bölcseséggel feltalálta magát: Táviratilag rögtön elküldte ugyanis, az esztergomi érsek által, az ezer éves ereklyét, a beteg gyermek ágyához, — a legjobb orvost, mely csodaszzerűleg felvillanyozta rendkívüli megjelenése és hatása által; a gyermek királyfinak szunnyadozó életerejét.

Még ma is él a legenda, a nép között Rómában: Hogy midőn a magyar királynő távirata éjjel Rómába megérkezett; az angyalvár kupoláján álló angyal, harsonájába fujt és messze behallatszó harsogással ébresztette fel a pápát, és Róma lakóit.

Ezen esemény emléke, hosszú időközön át, élénken élt a nép és a királyi család lelkében, főleg Stefánia a királyné gondolt folytonosan mély hálával a multakra és kereste az alkalmat, módot hogy háláját méltóképen kifejezhesse.

Meglehetősen sokáig késett arra az alkalom; de egyszer mégis elérkezett, a midőn a királyné megmutatta, hogy mit tehet még a

nő is, ha lelke nagy elhatározásokra kész és erélyvel is bír, az elhatározásokat végrehajtani.

Stefánia királyné ugyanis, a Gellért hegynek nyugoti oldalán, szemben a királyi várpalotával, egy nagyszerű templomot kezdett építtetni.

A királyné ugy akarta, hogy ezen épület nemcsak az építés remeke legyen; de pompára, fényre is megérdemelte a nagyszerű nevet. Tíz évig tartott az építés. Sem költséget, sem fáradságot nem kimélt a királyi család, hogy a templom és a hozzátartozandó épületek disze legyen a fővárosnak. A templom főbejáratához, kétszáz márvány lépcső vezetett fel. — Az előépítmény háromszögű tetőzettel bíró csarnok volt, két sor fehér márványoszlop által tartva. Az aranyozott főajtó, műremeke volt, a vasból kovácsolt finom kézimunkának. A templom hajója a római colisseumok alakja szerint épült, körben emelkedő ülőhelyekkel. A szentély ezen kör közepén volt, egy emelkedésen, s csakis egyetlen oltárból állott, melynek sanctuariumában, szent István király jobb kezét őrizték. A hivek, — jóllehet a főajtón jöttek a hajóig, de ott a körben emelkedő székek alatt, alulról érhatték el helyeiket, az arra rendeltetett és villamos fényvel világított folyósókról.

A szentély helyén a templom keleti részében, színpad alakú helyiség volt berendezve, hol Jézus életéből, valamint a szentek történetéből, ének és zene kíséret mellett, töredékek adattak elő. A földszinti ülőhelyek felett, páholy sorok emelkedtek, nagy pompa és fényvel berendezve. Szóval: Stefánia királyné olyan templomot emeltetett a szent király jobbjának őrizetére, melyet tekintve a sok újdonságot és ritkaságot, melylyel ékeskedett, egyedülneki lehetett nevezni.

A templom két oldalához ragasztott épületek hasonló diszszel, külső, belső pompával épültek. — A jobb szárny, nagy termeket, sziklába vágott helyiségeket foglalt magában, míg a balszárnyon királyi lakásoknak, egész hosszú sora vonult el.

Nem akarjuk olvasóinkat hosszú leírásokkal feltartóztatni. Elbeszélésünkben elég cselekvés, anyag lévén, inkább azokat igyekezzünk bővebben tárgyalni.

Midőn Stefánia királyné a Gellért hegyen emelt fényes épületeket elkészítteté, azoknak felszentelését öröm ünnepléssel akarta emlékezetessé tenni. Az ünnepélyre nemesak birodalma népeit hívta meg; de gondja volt arra is, hogy a keresztény népek egyházi és világi főméltóságai, arra meghivassanak, Szent István

király napjára volt kitűzve az ünnepélyes felszentelés, mely időre megszámlálhatlan számban érkeztek, már több nappal megelőzőleg, a meghívott vendégek, az országnak úgy mint a szomszéd népeknek beláthatlan ezrei.

Stefánia az ünnepély előtt Rómába akart zarándokolni, s e végre magához hasonló koru, kilenczvenkilencz főrangú hölgygel, zarándok ruhába öltözve indult Rómába, hogy a szent atya áldását alkotásaira kikérje. Azaz bocsánat! a királyné még nem indult el zarándok útjára, midőn egy különös esemény, a királyné terveinek egészen más irányt adott. Ezen eseménynek mibenlétéről, a rályné mitsem árult el, hallgatunk tehát arról mi is. Legyenek olvasóink is meglepetve éppen úgy; mint mindazok, kik azon eseményeknek, melyeket elbeszélünk, szemtanui valának.

Bocsássuk el tehát a királynét zarándok útjára, s mi Budapesten maradván, nézzük mi történt ott az alatt, míg a királyné Rómába zarándokolt?

Azokból amiket eddig elmondottunk, olvasóink megértették; miszerint Rudolf magyar királynak több leánya és egy fiu gyermeke vala, Imre.

Imrét atyja még életében megakarta koronáztatni, s lemondván az uralkodásról, fiának megkoronázását, a Szent István király tiszteletére épített templom felszentelése alkalmára, egyezerkilenczszáz harminczhatodik év, augusztus hó huszadikára, Szent István királynak országos ünnepére, határozta el.

Nagyban folytak tehát az előkészületek az egész országban; de főleg Budapesten, a jelzett hármass ünnepre.

Magyarország és társországainak főurai, ősi fényvel, kivétel nélkül Budapestre gyülekeztek, a vármegyék zászlóikkal, az intézetek, egyletek, külföldi uralkodó házak tagjai, a követségeknek serege, egyházi, katonai és világi méltóságok nagy száma, a katonaság, diszörségek, az országból Budapestre özönlött tenger nép, az ünnepélynek olyan nagyszerűséget kölcsönöztek, melyhez hasonlítható nem volt soha, mióta magyar él és ős Buda vára áll!

A midőn azt hitte a világ, hogy az ünnepélyességhez semmi sem hiányzik, hogy az teljes legyen, az Isten áldása tetézve érkezett és szállott alá a királyi lakra, mert az ifjú királynőnek Isabellának, fia született a koronázást megelőző napon, augusztus hó tizenkilenczedikén. Százegy ágyú-lövés hirdette az örvendetes eseményt, az ünnepélyre egybegyűlt sokaságnak, az öreg Gellért hegyről, s aki csak élt, mozgott, sietett a királyi várak felé, hogy

lásson, és nevelje a többszörös ünnepet, melynek koronája az újszülött keresztelése leendett.

A király Rómába táviratozott az anya királynénak, hogy a szent atyát kérje fel keresztapának. A válasz azonnal visszaérkezett, és pedig egész talányos rövid szavakban.

— Stephanus erit nomen ejus, —

— Baptisans venit decimus Pius —

Igy állottak a dolgok, midőn az ünnepélyességekre határozott nap felviradott.

Már kora reggel, harsogó zene kíséret mellett, vonult fel a nép Budára, és helyezkedett el, a neki kijelölt pontokon.

A király az István templom főkapujánál várta, a Rómából érkezendő zarándok nőket, kiknek utja pontosan előre ki volt mérve,

Kilencz órakor egy udvari futár jelentette, hogy a zarándokok megérkeztek.

Folytonos ágyuzás, harangzugás és egyházi ének zengedezése között közeledett a feketébe öltözött főuri zarándok nőknek hosszú sora az István templom felé. Előment az esztergomi bibornok, utánna az anyakirályné egy ősz zarándok nővel.

A matronák alakját, sűrű földig érő fekete fátyol takarta, kezőkben kereszties zarándokbotot, és olvasót tartottak.

Megérkezvén, a király Stefániához sietett, ki kölcsönös ölelés után társnőjére mutatott és emelt hangon, mely messze elhallatszott így szólott a körülállókhoz:

— Ide nézettek birodalmunk szeretett népei! Ezzel intett a királyné társnőinek, kik egy pillanat alatt lekapcsolták a zarándok öltönyt, a királyné társáról. — Egy szelid arcú, ősz pap állott most a körülállók előtt, földig érő fehér selyem talárban, kinek midőn a hármás pápai koronát fejére tették és a pásztorbotot kezébe adták, méltóságos tekintete, magas személyét nyilvánvalóvá tette.

— Ide nézzetek! — ismételte a királyné. — Tizedik Pius a szent atya áll előttetek. Nekem jutott az a szerencse, hogy őt közétek hozzam. Istené legyen érette a dicsőség! És most boruljatok le, hogy áldjon meg titeket, ezt a földet és országot, mely neki is hazája leend, az Isten mérhetetlen bölcsessége és kegyelme folytán; kinek neve áldassék és dicsértessék mind örökkön örökké Ammen!

A pápa áldásra terjeszté kezeit a leborult sokaság felett, és az ágyúk dörgése között áldotta meg a jelenlévőket és a szép magyar földet.

— Benedicat vos omnipotens Deus! . . .

Azután bevonultak a templomba, s tovább folyt a szertartás, a templom felszentelése, az ujszülött koronaörökös megkeresztelése, azután a koronázás.

Határtalan volt az öröm és vigság, melyekről mi e helyen többet nem írhatunk, egészen más lévén célunk, mint leírásokkal foglalkozni.

Szükségesnek tartjuk itt mégis, azon eseményeknek rövid magyarázatát adni; melyeket épen most olvasóinknak elmondottunk.

Tudjuk ugyanis, hogy a pápai szék világi birtokainak elvesztését, minden időben nehéz szívvel viselte, ezért és más egyebekért is, az egyház főpásztorainak időről időre kibocsájtott körlevelei telve voltak panaszokkal, sőt néha erősebb kifakadásokkal is, az olasz kormány ellen. Miután az olasz kormány attól tartott, hogy a pápai szék lamentatiói a katolikus népek szívében, az olaszok iránt ellenszenvet köthetnek fel, — hogy azt megakadályozza, — elrendelte: miszerint a pápák azon pásztor levelei, melyekben az olasz kormány ellen akár a multa, akár a jelen eseményekre vonatkozó panaszok foglaltattak, az ország határain át ne bocsáttassanak.

Ezen megszorítás végképen elkeserítette a pápát s gyógyíthatlanul elmérgezte a pápa és az olasz kormány közötti viszonyt.

A szent szék iratait sok ideig küldöttek által továbbította a nemzetek egyházaihoz, s midőn az olasz kormány, az ilyen küldötteket is feltartóztatta, s irataikat elkoboztatta, a pápa megszakitott vele minden összeköttetést. Panaszait az összes keresztény világ fejedelmei elé terjesztette, és azoknál orvoslást, oltalmat keresett.

Hosszas tárgyalások folytak ez ügyben a kormányok között, melyek eredményre nem vezettek. Végre a pápa elszánta magát az örök városból távozni.

Az olaszok, különösen Róma városa a pápa távozásáról halani sem akart, sőt kinyilatkoztatták, hogy még erőszaknak is, a legvégsőig elhatározták ellenállani.

A katolikus nemzetek, sőt még a protestánsok is, örömmel ajánlottak a pápának lakást és hazát, ha azt elfoglalhatja, de érette Rómáig és visszaharcolni, egyik sem vállalkozott.

Igy állottak az ügyek midőn a pápa mintegy ihlettől megszállva, Stefánia királynénak sürgönyözött segélyért.

Nemes királyasszony!

Huszonkét évvel ezelőtt, az angyal harsonája ébresztett fel álmomból, midőn drága gyermekedért az ég segélyéhez könyörögtél.

Fiad ma királylány fog koronáztatni, fejét ma Szent István koronája fogja diszíteni.

Gondoltok tudom az Istenre, ki megsegített megáldott titeket, hála és örömnépeitek között, gondoljatok az ősz emberre is, kinek maholnap nem lesz, hová fejét lehajtsa.

Áldásomat küldöm keresztfiainak, áldásomat küldöm mindnyájatokra és kérlek imádkozzatok érettem a mindenható Istenhez, ki mindenütt jelen van; de ma különösen köztetek lakozik, szeretve, boldogítva a magyar királyi családot, égi kegyelmét bőven árasztva a dicső magyar földre, és a magyar föld boldog népeire!

Pius decimus
Pontifex maximus.

A pápa távirata éppen akkor érkezett, midőn Stefánia Rómába készült zarándok társnőivel.

A királyné mindig az erős elhatározások ura volt. Azommal készen volt tervével.

Rómában a zarándoknok a fogadásnál, a pápát a magokéhoz hasonló zarándok ruhába öltöztették, s olvasót imádkozva, a százegy zarándok, a jó olaszok szeme láttára távozott Rómából.

A pápa minden áron szabadulni akart Rómából, egy perczig sem habozott, készségesen felöltötte a női zarándokruhát és engedte fejére illeszteni az eltakaró sűrű fátyolt, jóllehet arra nagy szükség ugysem lett volna; mivel arca, a zarándok matronák arcától, vajmi kevésbé különbözött.

Igy jött a római pápa Budára, és foglalta el a Stefánia királyné által épített királyi palotát.

A pápa átköltözését, követték a bibornokok és egyéb egyházi tisztviselők, a pápai könyvtár és később a vatikán műkincsei, melyeknek befogadására elég hely volt, a gellérthegyi István palotában, mely oly czélszerűen volt berendezve, hogy sem a pápának, sem az udvarának nem volt oka, Rómát sajnálniok, annál is inkább, mert a gellérthegyi palota, a régi nehézkes épületek helyett, egy vidám, nyílt helyen épült egészséges otthont ígért, azon fogház helyett, melyet a főpásztor és környezete, már örömmel hagyott el és könnyen elfeledett.

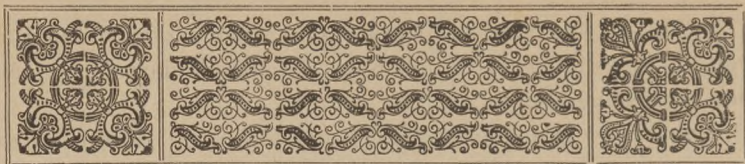
A hol a pápa van, ott van Róma. Ezután a zarándokok Róma helyett Budapestet keresték fel, hogy a pápát láthassák, és áldásában részesülhessenek.

Magyarország nemcsak fekvésénél fogva lett Európa közepe, de ezen leirt esemény következtében, szíve is; hol tisztán érezhető volt mindaz, a mit a keresztény művelődés létrehozott.

Szükségünk lévén a pápára elbeszélésünk folyamában, azért hoztuk őt Budapestre.

Most egy időre elhagyjuk őt, ki történetünkben csak bevezetésül szolgált és áttérünk más eseményekre.

A beteg Európa.

Ni Dieu . . .
Ni maitre !

A tizenkilencedik század főeseményeit a nemzetiségi mozgalmak képezték. A huszadik században a társadalmi (socialistikus) mozgalmak voltak divatban.

A nihilisták, kommunisták, anarchisták, socialisták, dinamisták társulatai, nem csak el nem veszték; de sőt nagyban virágoztak.

Gomba módjára szaporodtak ezeken kívül még más társulatok is, pestis, vihar, halál, ördög, pokol és ehhez hasonló rémnekvek alatt.

Mindezen társulatoknak, egy volt az eredete és egy volt a céljuk. A kenyérszükségből eredtek; és a más kenyérét akarták erőszakkal elvenni.

Az európai kormányok a nép alsó rétegeinek tanítását és művelődését, évtizedeken át forcirozták. A cél a huszadik század közepén, annyira eléretett; hogy az európai népcsaládokban alig volt irni és olvasni nem tudó egyén.

A művelődés nagyon előre haladott, míg az anyagi állapotok egészen a régié maradtak, sőt annyiban rosszabbra változtak, hogy a huszadik század éhezői között, mindeniknek volt valamely szellemi fensőbbsege, melynek tudatában az éhséget túrni nem akarta, s a szegénységet, melyben élt, igazságtalanságnak bélyegezte. Költők, írók, művészek, mindennemű és rangu lángelmék, csak úgy hemzsegték a társadalomban.

Minden harmadik irástudó politizált, vagy vallást gyártott és abból akart megélni.

Műveltségök csak felületes lévén, szélhámoskodtak. Pártot szervezett mind, és szerepet akart játszani. — Ni dieu; ni maitre! Sem Isten, sem ember, sem jog, sem birtok előttük tekintélyvel nem birt. A gyomor lett minden. Az éhezők fel akarták forgatni a világot, hogy egyszer jólakhassanak, s csak azután akartak munkához fogni.

A darvinizmus és materializmus üzletszerűen gyártott folyóiratokban, véres lében tálaltatott fel a népnek.

Mindent olvastak, mindenről olvastak, mindenki irt és olvasott; de nem az igazságot, mert azért mindenki haragudott, hanem egymás hazugságait, csalásait.

A sok irás, olvasás, politizálás, pártoskodás között el volt feledve a munka. A munkátlanság éhséget szült, az éhség gonosz tanácsadó. (Magna m!)

Az egyik polgártárs a fejedelmeket okozta. Irtsuk ki a fejedelmeket.

A másik a gazdagokat, a harmadik a zsidókat, a negyedik a papokat, a társadalmat, az emberiséget, a világot, az Istent . . . Hahó! ni dieu, ni maitre! — ez már a legutolsó volt, ezen túl egyik hős sem birt menni.

A mindenség láncolatban a legfelsőbb láncszemül,
Tul a csillagezreken, a mindenható Isten ül!

Itt meg kellett állaniok, az Istent egyik sem érhetette el. Ez az egyetlen argumentum maradt meg illetlenül, szilárdan, a legvégső, de a legbiztosabb is.

Franciaország volt a modern államok mintaképe a huszadik században a köztársasági kormányforma alatt, a francia nép a legszélesebb alapokra fektetett szabadságot élvezte.

Szabad állam, szabad egyház (vallás nélkül). Ingyenes kötelező népoktatás, (Erővel kiképezték a szegény népet).

Általános szavazatjog (hol mindenki magára szavazhatott).

Szabadság, egyenlőség, testvériség. (Ugy a mint a proletárok értelmezték.)

Közös vagyon, egyenlő állapot, — és polgártárs czim.

Szépen ki is fejlődtek az eszmék Franciaországban. Minden megvitatta pro és contra, két táborra oszlott az egész nép, az egyik tábor az éhezőké, a másik a gazdagoké.

Elvek, eszmék, politika, vallás, a melyen vitatkozni kezdettek, már szőnyegre sem kerültek; csak egyetlen egy volt a jelszó: A kenyér! . . . És megrohanta az éhezők serege a kenyeret, szétmarczangolta azt, a saját testét és vérét és midőn jóllakott vérrel, olyan beteg lett bele, hogy mindenki lemondott arról, hogy még valaha francia nép is lesz és francia birodalom létezni fog.

A köztársaság katonái az általános szocziális forradalomban a néphez szegődtek (apáikhoz a fiak), s együtt pusztíták az országot. Tizenkét nap alatt az egész Franciaország romban hevert, s tíz millió francia gyilkoltatott meg; épen harmadrésze az egész nemzetnek. Egy füstölgő rom és dögvészes temető létt Franciaország, melyben a forradalmárok, mint a sakálok csontokig rágták meg a nemzet testét.

Az el nem temetett hullákból kifejlett miazmák ragályos betegséget terjesztettek. Előállott az éhínség, mely megtizedelte a megmaradott polgártársakat.

A szomszéd birodalmak elzárták erős vonallal határaikat, a dögvész miatt, honnan sem kenyér, sem segély nem érkezhettek.

Franciaország agonizált! Ni dieu, ni maitre! A francia bontott meg a két szóval:

«Ni France!»

A franciaországi események intő például szolgáltak az európai kormányoknak. Egy nemzet, egy ország sem volt vészmentes ez időben azon betegségtől, mely Franciaországot a teritőre fektette.

Általános lett a nézet, hogy az üres gyomor kongása szellemi táplálékkal csak kitágítható, de le nem csillapítható.

Minden oldalról megvizsgálták a politika doktorai a bajt és kimondották, hogy a veszély nagy, a kórjelek aggályosak.

Egyik doktor ezt, a másik más orvosságot ajánlott.

A legtekintélyesebb volt azok száma, kik az állandó hadseregek megszüntetését, az általános lefegyverezést, az örök békét ajánlották és akarták keresztül vinni. Azt mondták: A katonaság tartása és a háboruk költségei okozták a nagy adókat, a nagy adók okozták az elszegényedést.

Meg kell szüntetni a katonáskodást, a háborukat, s akkor lehet szállítani az adókat, minek következtése az adózó nép jóléte, biztosan be fog következni.

Ez eszmének nagyszámu hívei voltak minden időben, de most főképen megszaporodtak az örökbéke pártolói, midőn attól,

mint
sorsó

mint
írók,
papok

kebel
kiterj

ténet
vissza
tek
mozg

magy
dik
beteg
ványo
s mi

abból
elbes

háláb

hatva
kezd
a mi

mint egyedüli módtól hitték függni, az államok jövődöbeli jobb sorsát.

Fájdalom ez eszmének még számosabb ellenzöi akadtak mint pártolói. Pártolta a nép legszegényebb osztálya, a költök, írók, művészek és ideálisták. Ellenezték a fejedelmek, katonák, papok és a birtokos vagyonos osztály.

Az örök béke pártolói társulatokba állottak, minden nemzet kebelében, szervezkedtek és működésöket minden lehető irányban kiterjeszteni törekedtek.

Ezzel érintettük az idök uralkodó eszméit, melyekben történetünk kezdetét veszi, mintegy általánosságban, most térjünk vissza kedves magyar hazánkhoz és lássuk mily állapotok léteztek ottan? Tekintettel lévén az ujonnan európaszerte megindult mozgalomra az örök béke kérdésében.

Az eddig előadottakból tudják olvasóink, miszerint Rudolf magyar királynak fia volt Imre, ki egyezer kilenczszáz tizennegyedik évben a Szent István király jobb kezének érintésére halálos betegségéből felépült. Láttuk mint építette hálából, a népeitől bálványozott királyné Stefánia, a Gellérthegyen, a pompás templomot s mint hozta Budára a pápát.

Nem irhatjuk le a magyar nemzet történetét részletesen, abból csak annyit sorolunk fel, a mennyit szükségesnek vélünk elbeszélésünknek érthetővé tételére.

Imrét atyja még életében megkoronáztatta.

Imrének ezerkilenczszáz harminczhatban fia született, kit hálából az első szent király iránt, Istvánnak kereszteltetett.

Imre magyar királynak uralkodása idejében, ezerkilenczszáz hatvanhatodik évben, midön István koronaörökös husz éves volt, kezdődik lényegében azon történet, melyet elbeszélendök vagyunk, a mint következik.

Az örök béke kérdése Magyarországon.

Da pacem domine!

Történetünk idejében Magyarország sem volt megkímélve a járványos politikai betegségektől, Magyarországon is voltak elégedetlenek, volt társadalmi baj, szegénység épen úgy, mint más országokban.

A társadalmi bajok megszüntetésére az első lépésnek a hadsereg elbocsátását akik első lépésnek tartották, olyanok Magyarországon is sokan voltak; tehát az örök béke társulatának is voltak nagyszámu tagjai.

Ezerkilencszáz hatvanhatodik évben a koronaörökös, István főherceg volt Magyarországon az örök béke társulatának védnöke. A husz éves koronahercegnek körébe sorakoztak elvtársai, kik között a legnevezetesebbek voltak: László főherceg, néhai József nádor unokája egykoru az ifju koronaörökössel. Kitünő testi és szellemi tehetséggel megáldott, általánosan szeretett gazdag főúr, megnyerő szép athletai alak, az országban legelső czéllövő és vivó, bátor katona, híres lovas, lelki testi barátja a koronaörökösnek, a birodalmi hadseregek előre kiszemelt leendő fővezére, továbbá:

Jámborfi Márk sz. Benedek-rendi szerzetes, a koronaörökös tanítója és nevelője; csak pár évvel idősebb nála. Csodaember, kinek szellemi tehetségei, tudományos ismeretei, humanitása, szívjósága páratlan vala.

Gróf Árpádházy János, Magyarország leggazdagabb főura, a magyar képviselőház legkitünőbb szónoka, a mérsékelt ellenzék vezérszónoka, jeles politikus, a festészet és szobrászat kiváló kedvelője.

Apáthy István, tudor, egyetemi tanár, a magyar tudományos akadémia alelnöke, nagytudományú férfiú, képviselő, a koronaörökös nevelőjének iskolatársa és elválhatlan szerető barátja.

Történetünk személyeinek bővebb leírásába nem bocsátkozunk. Beszéljenek tetteik. Tetteik után ítélve, alkossa őket magának a nyájas olvasó úgy, a mint képzeletének legjobban fog tetszeni.

Az elősorolt egyének voltak a koronaörökös elveinek legelső harcossai, kikkel, különösen a fent jelzett időben, gyakori tanácskozásokat folytatott, mely tanácskozásoknak tárgya főképen az általános lefegyverkezés kérdése vala.

A már említett évben, midőn a magyar képviselőház a költségvetést tárgyalta, az örök béke társulatának nemzetközi elnökségétől egy kérvény érkezett a magyar képviselőházhhoz, melyben a képviselőház fölhivatott, hogy az általános lefegyverzés kérdését tárgyalja, a hadsereget bocsássa haza és az első lépést tegye meg az általános lefegyverezéshez.

Ilyen kérelemmel a társulat már más kormányokhoz is fordult, de minden siker nélkül.

A társulat hivatkozván a magyar nemzet hősiességére, midőn minden szép és fontos érvekkel támogatta volna kérvényét, egyszersmind száz válogatott tekintélyes társulati tagot is küldött Budapestre, kik a kérvényt a képviselőháznak benyújtották s annak tárgyalását Budapesten meg is várták.

Ugyanezen tárgyban számos képviselő által aláírva határozati javaslat nyújtatott be ezen alkalommal s annak tárgyalása, szavazattöbbséggel napirendre is tüzetett.

A javaslat tárgyalása mellett és ellene, a legjelesebb szónokok iratták fel magokat a szólásra.

Azt országszerte tudták, hogy a király az általános lefegyverezést nem helyesli, és hogy a trónörökös azt pártolja.

A trónörökös azon időre midőn trónra fogna lépni, sok újítási tervvel foglalkozott. Ezen tervek között első volt a hadsereg elbocsátása.

Azt mondotta a trónörökös: I. István az Árpád házból, olyan intézményeket adott Magyarországnak, melyek az ország fennmaradását biztosították. I. István a Habsburg házból olyan intézményeket akar adni az országnak, melyek annak boldogságát, dicsőségét biztosítják.

A király fiának elveit nem osztotta; de terveit sem akadályozta, őseinek hagyományaihoz hű maradott; de fiának rendkívüli tehetségeit ösmerve, annak különös küldetése és szerencséjében bizott

A király valamint a trónörökös egyenlő figyelemmel kísérték az országházban mérköző szónokok beszédeit.

Az ország lakosai is feszült várakozással néztek a tárgyalás kimenetelének elébe, sőt az iránt az egész világ nagy érdeklődést mutatott.

Napról-napra fokozódott a tárgyalás iránti érdeklődés. A kérvények özönlöttek pro et contra a képviselőházhoz; minek eredménye az lett, hogy a szónokok küzdelme, még nagyobb tüzzel folytatott.

A magyar képviselőház ülésterme, még sohasem volt annyira látogatott, mint ezen tárgyalás alatt. A távbeszélők alig győzték a reájok várakozó munkát.

Nem lesz egészen érdektelen; ha itt némit elmondunk, a magyar képviselőház palotájáról, mely a tizenkilencedik század végén épülvén, a magyar főváros disze, az építészet remeke, berendezésére nézve pedig egyetlen ritkaság volt a maga nemében. Gépezetének segélyével az elnök egyetlen gomb megnyomása folytán, kizárhatta a közönséget, a képviselők ülésterméből.

Ha valamelyik képviselő zajongott, és a tárgyalást zavarta, az elnök úgy eltüntette, hogy míg bebeszolásának kezdete, a teremben hangzott, ő maga üléstül együtt már három méternyi mélységben ült, a terem alatti nagy ürben.

Minden képviselő előtt székére illesztve, távbeszélő volt alkalmazva, tetszése szerint beszélhetett képviselő-társával, vagy az elnökkel, sőt még a szónokkal is, ha arra összeköttetést kért, az elnöki-szék mellett ülő főváltó kezelőjétől.

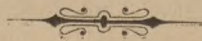
Elég volt egy piros lapocskát kitűzni távbeszélőjére, melyen azon képviselő száma volt látható, kivel beszélni óhajtott, s azonnal társaloghattak, minden feltűnés és zavar előidézése nélkül.

A képviselők helyeikről lefelé távoztak, és ugyancsak alulról érkeztek székeikbe.

Ilyen volt a magyar képviselőház berendezése, elbeszélésünk idejében, s azért volt páratlan, mert berendezésének czélszerűségét, semmi más épületé, nem multa felül.

Bevezetjük olvasóinkat a magyar képviselőházba, foglaljanak helyet a közönség számára kényelmesen berendezet karzatokon.

Éppen Gróf Árpádházy János beszél, a szónokok királya, hallgassák őt, mert megérdemli. Mi addig egy kis kitérést teszünk, és leirunk egy rövid közbeszúrást, mely történetünk összefüggéséhez nélkülözhetlenül szükséges.

Az Anti-Krisztus.

Jelek lesznek az égen!

Élt Budapesten ezidőben egy Antik Kristóf nevű pyrotechnikus, ki mesterségét még atyjától tanulta, s meglehetősen tökéletességre fejlesztette. Határtalan fantáziával, makacs munkakedvvel s hozzáóriási testben, kiváló szellemi tehetséggel is birt.

Arányos arcvonásai, izmos vállaira omló, dús fekete fűrtei, magyar nemzeti viselete, neki egész vitézi külsőt kölcsönöztek.

Antik a mesterségéhez alkalmas vegyészetet, szenvedélyesen művelte, sőt a gépészetben is nem megvetendő ismerettel birt. A már feltalált robbanó anyagoknak gyártását, teljesen ösmerte; sőt maga is készített vegyészeti uton többféle szert, melyeknek gyártására szabadalma volt.

Antik, jóllehet mutatványai által sok pénzt szerzett, s magát a tűzijáték készítésben elérhetlennek tartotta; mégis kifogyhatlan hévvel és fáradhatlan türelemmel egyetlen találmány létrehozására törekedett. Ezen találmány nem volt más, mint a léghajó kormányzásának titka. Folyton ezen törte fejét, s nem megvetendő keresetéből a nagyobb részt gépek és kísérletek előállítására fordította.

Kísérleteinek eredményéről, mindig nyilvánosan adott számot a közönségnek.

Mutatványainak bevégeztével, egy kiégett tűzokádón, vagy felrobbantott palota romokon állva, felgyűrt ingujakkal, nagy szónoki hévvel tartott beszédet a közönséghez, melyben haladását jelzé s a hallgatokat biztatá, előkészíté a csoda látványosságra, melylyel ő a világot megfogja lepni, midőn kormányozható légha-

jójából villámokat szórva, az eget napokkal, holdakkal, csillagokkal fogja behinteni, vagy a fellegekben rendezett tűzijátékaival lángba borítandja a világot.

Ilyenkor, ha néha szónoki heve elragadta, kissé fenyegetőzött is, hogy majd megfogják látni és hatalmát a zsarnokok érezni is fogják. Ilyen és ehhez hasonló kifejezésekben.

Antik nagy népszerűségnek örvendett, bombasztikus fellépése hatást csinált. Ami pedig találmányát illeti, az utolsó időben, azon hír járt szájról-szájra ismerősei között, hogy Antik valóban elérte célját.

Nagymesterünk lakása a budai hegyek között volt, egy kerti lakban, honnan gyakran láttak a külvárosiak a léghajót felemelkedni és a legujabb időben néha éjjel vissza is térni. Híre volt, hogy a léghajón megvilágított A. K. betűk láthatók.

A nép találmányára azt elmagyarázta «Anti Krisztusra» jöllehet az nem akart egyebet jelenteni: mint Antik Kristófot a pyrotechnikust, ki nevének kezdőbetűit léghajójára illesztette.

Igy jelent meg az Anti Krisztus Magyarországon ezerkilencszázhatvanhatodik esztendőben Imre magyar király uralkodása alatt, s a nép között sokféle mende-mondára adott okot, míg az értelmesebbek megakarván győződni az ügy mibenlétéről, távcsövekkel vizsgálták az eget, és minden módon tudakozódtak a mester körül, hogy mi legyen a dologban igaz és mi nem. A nép pedig babonás félelemmel nézte éjjelenként az égen uszó megvilágított betűket, és jósolt háborút, éhséget, döghalált ekkor is, mint ősapái az üstökösök feltünése idejében.

Midőn a lefegyverezés kérdése, a magyar képviselőházban tárgyalatott, a pyrotechnikus nem nézte tétlen a dolgokat; de népgyűlést hirdetett, hatalmas szónoklattal izgatta a népet, hogy pártállást foglaljon a fontos kérdés mellett, kitartóan gyülekezék az országháza körül, minden módon demonstráljon.

Antiknak nagy befolyása levén a népre, azért ez utasításait hűségesen követte, a tárgyalás tartamának ideje alatt nagy tömegekben lepte el a képviselőház környékét, és minden lehető módon tüntetett, éljenezve az országházban ki és bemenő képviselőket.

Maga Antik, azon napon midőn Árpádházy szónaklatát megkezdette, az esteli órákban felkereste budai palotájában a trónörökös István királyfit és tőle kihallgatást kért.

A trónörökös jól ismerte a pyrotechnikust és készségesen elfogadta.

Midőn Antik belépett a királyfihoz, annak nevelője Jámborfy is jelen volt, és épen a napi eseményekről, az országházban tárgyaltásokról beszélgettek.

— Mi jó hirt hozasz öreg? — kezdett társalogni a királyfi.

— Felség! a lefegyverezés kérdése tárgyalatik az országházban, nemzetünk jövőjére kimondhatlan nagy fontosságú kérdés ez. Felséged részünkön van, mit szándékozik tenni, hogy a nép óhajta teljesezésbe menjen?

— Kedves öregem én nem tehetek semmit, az országgyűlés határoz és az lesz a törvény, — mondá a királyfi.

— Felségednek tekintélye nagy, használja fel befolyását, különben kétes a kimenetel.

Ismételem, hogy nem tehetek semmit, és nem is teszek, szabad folyást kell engedni a népképviselő tárgyalásainak, és különben is atyám ellen, beavatkozásommal nyílt pártállást nem foglalhatok, a király nem barátja a rohamos ujitásnak.

— Felség! ha ezen soha vissza nem térő alkalmat elszalasztjuk, majd megragadja más nemzet a kezdeményezést, és Magyarország midőn uttörő és vezére lehetne a művelt népeknek, csak idővel bánja meg, a kipótolhatlan mulasztást.

— Az eszmét jónak tartom, de a kivitel nehéz, ki áll jót a következményekért?

— Én Felség . . . én jót állok érette!

— Tisztelem a jó szándékot öregem, de a szándék még nem elég, ahhoz tehetség is kell.

— Az is meg van Felség! . . . éppen azért jöttem, hogy felajánljam szolgálatomat és a hatalmat Felségednek. Uralkodom a légben, kormányozható léghajóm hadseregekkel ér fel, Magyarországot én magam megvédelmezem, biztosítom Felségedet!

— Nagy szavak öregem, de nincs garancia. Ha bírod a hatalmat és igaz hazafi vagy, hatalmadat a haza érdekében és javára mindenkor értékesítheted. Én most semmit sem tehetek, de a ki hazánkért és annak érdekében jót tehet, azt én is tisztellem.

— Akkor Isten velünk Felség! Antik meghal, vagy kiviszi amit akar, a hatalom titkát kezemből ki nem adom. Jelek lesznek az égen, és aki nem hajol meg, az megtörik. Isten dicsőségére és a haza javára. Éljen a király! Áldás legyen rajtunk és e szép hazán, mely csak ezután lesz nagy és dicső, — ezt ígérem én, Antik Kristóf — kit egész Magyarország ösmer és ha megjelenik az ég felhői között, suttogva emlegeti az Anti-Krisztust, nagy ese-

ményeket várva és jobb jövőbe remélve, melyet megérdemel; mely meg legyen jósolva, hogy: « *Magyarország nem volt, ha nem lesz!* »

Ezeket mondva Antik eltávozott a trónörökös palotájából és a budai hegyek között lévő, magános lakába sietett. Az idő már későre járt, az özvegy Antiknak egyetlen gyermeke a hozzá hasonló óriás, a husz éves Brutus már aludott.

--- Fel . . . fel . . . Brutus! . . . atyád szólit, a tettek ideje elérkezett, holnap nagy nap lesz Magyarországon; mert holnap el kell válni, melyik a vezérnép e földtekén a magyar-e, vagy más! Fel . . . fel Brutus! Induljunk az Istennel a hazáért és a királyért!

Ezt mondván Antik, jól bekerített lakásának azon részébe távozott, hol léghajóját tartotta. Nagy magas kőfalakkal körített hely volt ez, tető nélkül, melyben a léghajó, kíváncsi szemek elől jól őrizve, magas állványokon nyugodott, mindig indulásra készen, teljesen felszerelve.

Antik megtekintvén a léghajót, azt az indulásra elkészíté, azután lakásába visszatért.

Meghitt szolgájának, egy lepecsételt iratot adott át, azon szigoru parancsolattal, hogy azt másnap a képviselőházban, gróf Árpád-háznak adja át.

Idő vesztegetés nélkül ekkor Antik fiával a léghajóba szállott, és midőn azt a szolga kötelékeiből felszabadította, a léghajó utasainkkal zugva emelkedett felfelé, maga alatt hagyva a budai hegyeket és a villamos fénynyel pislogó ezer szemű fővárost.

Csinos kis mű volt a léghajó, melyben utaztak, annak belső szerkezetét, még Brutus sem ösmerte, csak azt hallotta, mint zúgott egy láthatatlan gép, s a léghajó erős lökések által hajtván, a légben sebesen előre haladott.

Szép holdvilágos éj volt, amerre szálltak, alattuk a holdfénye egy kigyózó folyam tükörén csillogva játszadozott.

Midőn a nap hirnöke a hajnal, kelet láthatárán, lángsugarival megjelent, léghajójuk megállott és egy sűrű fenyveserdő közepén levő tisztásra leereszkedett.

Nem voltak a sík földön, a hely hol megállapodtak, közel volt az éghez; mert a reggeli pirban uszó felhő rétegek, szárnylebeggetve, s titkos suttogással körültök fel . . . s le eveztenek.

Antik fiával kiszállott a léghajóból s a tér közepén szikladarabok között állított tűzhelyen, a készenálló farakásból tüzet gyújtva, reggelit készített.

— Maradj mig vissza jövök e helyen! Így szólott Antik fiához és ezután, a léghajóba szállva szembe elől a fák koronái felett, kelet irányába távozott, Brutus, hogy unalmát elűzze, a bérzetet vizsgálta meg.

Egy külön álló magas szikla volt az, oly meredek falakkal bíró, hogy rajta Antikon kívül ember azelőtt alig fordulhatott meg.

A 'nap már jó magasán állott, midőn Antik léghajója nélkül, visszaérkezett, gondolkodónak és levertnek látszott, jóllehet fáradt nem volt, jelétül, hogy nem távolról jöhetett.

— Letelepedett a tűz körül, ebédét elköltendő. Kellemes tavaszi nap volt, a légben a fakadó fák balzsam illatot árasztottak, s a fészkelő szárnyasok, énekelve felelgettek egymásnak dalaikkal mulatattásukra versenyezni akarván.

Antikot ebéd után álmot környékezte, de megbillent fejét fel-fel kapta, s látszott, hogy elaludni nem akar.

Hogy az álmodt szemeiből elűzze, beszélt fiának politikáról, elveiről és terveiről.

Különösen feltűnt, hogy sokat beszélt a koronaörökösről, kinek trónraléptét szeretné megérni. Beszélt Árpádházy grófról is, s figyelmeztette fiát, hogyha ő már nem lesz, és a sors Brutust üldözné, forduljon Árpádházyhoz, tőle bizton védelmet nyerend, mint annyi más elnyomott szenvedő.

Antik ezen beszélgetését végzetes sejtelem hatása alatt, gyakori sohajoktól kísérvé tette, azért hozta fiát magával a Kárpátokba, hogy ott rejtett műhelyében készen álló nagyobb léghajójával vállalkozására segédül Brutust is magával vigye; de az utolsó perczben meggondolta a dolgot, visszariadt és Brutust veszélynek kitenni nem akarta.

— Fiam! — így szólította meg Brutust, — én most végzetes utra megyek, magammal akartalak vinni, de jobban meggondoltam a dolgot, és nem viszlek magammal, eredj a legközelebbi vasuti állomáshoz és utazzál haza.

Ha utamból vissza nem térek keresd fel Árpádházy grófot, és mond el neki, amit tőlem hallottál, add értésére, hogy találmányomnak titkát a sírba viszem magammal; mert félek, hogy ha a hatalom titkonnak birtokába jut, azzal visszaél, még nagyobb harczokat szervez, nemcsak a földön, de majd a légben is.

Ezeket mondva fiának, megmutatta az utat, mely a sziklatetőről levezetett, s Brutust utjára bocsájtva ő maga léghajójához visszatért.

Engedjük az óriás fiát utján haladni, ki szeretett atyja terveit jóllehet nem ösmerte, de azok kimenetele feletti aggodalmakkal telt szívvvel indult, a legközelebbi vasuti állomás felé.

Mi térjünk vissza olvasóim az országházba, hol gróf Árpádházy szónokolt, és hallgassuk remek szónoklatát mi is.

Mióta a képviselőházat elhagytuk, már eleget gyönyörködhettek hallgatói a nemes gróf szónoklatában, melyet a hadsereg hazabocsátása végett benyújtott javaslat mellett tartott; de azért nem fog ártani, ha beszédéből rövid kivonatban, egyetmást, emlékekéért mi is feljegyezzük.

Már a második ülésben szónokolt Árpádházy és szónoklata nemhogy vesztett volna erejéből, érdekéből, sőt annak tüze fokozatosan emelkedett.

Csengő hangjával lebilincselé a hallgatók figyelmét, szónoklatának érveinek meggyőző erejével, még ellenfeleinek lelkét is hatalmába keríté.

Az első napi szónoklat után, a nép vállain emelte őt palotájáig. A második napon már nem lehetett a nagy tolongás miatt, csak nagy ügygyel-bajjal, a képviselőházba bejutni. A képviselőház környékét, beláthatlan ember-tömeg foglalta el, mely Árpádházy iránti hódolatának, meg-megújuló éljenzésekben adott kifejezést.

E napon Árpádházy beszéde a szónoklat remeke volt. Megczáfolta ellenfeleit és érveinek legerősebbjeit utoljára hagyta, — teljesen betöltötte feladatát, de beszédét még sem végezte egészen be, — nagyon háladatos lévén a tárgy, kifogyhatatlan volt az újabbnál-újabb eszmék fejtegetéseiben.

Árpádházy szónoklatának minden betűje szive érzelmeinek tolmácsa volt, hangja lelkesült, — férfias alakja, kipirult arcza és villámló tekintetével úgy tünt fel a szónoki széken, mint Mózes, Petőfi, mint egy próféta.

Remek szónoklatának hatása a hallgatóságon is meglátszott, midőn azt gyakori tetszés nyilatkozatok között így folytatá :

— A régiségbuvárok a földben turkálva, nyomait találták egy évezredek előtt fenállott emberi társadalomnak. Hová tünt ezen társadalom vívmányaival? . . . A gulák és pyramisok építőinek is voltak királyaik, vallásuk, törvényeik, úgy mint nekünk, — s most a földből ásott cserepekről olvassuk le történetük némi részeit. . . Miért enyészett el még nyomuk is?! . . . Mert társadalmuk nem az emberiséghez méltó intézményekben, nem az emberszeretet törvényein alapult; mert korukban az ember megtámadta az embert,

sőt százezrek állítottak százezrekkel szemben, hogy egymást gyilkolják, pusztítsák, irtsák! . . . Ezen az alapon állunk mi is, — és ha ezen fogunk haladni tovább is; ismét szemben fognak állani az emberek milliói egymással s addig irtják egymást, — míg a társadalom vissza nem esik gyermekkori állapotába, melyből újra kezdheti a sisiphusi munkát, hogy évezredek mulva elődeinek történetét cserép darabokról betűzgethesse le az utókor.

A háborúk által az emberi társadalmon ejtett sebeket, a szeretet csak bekötözi; de soha meg nem gyógyítja! . . . Marathón, Mohács, Marengo, Szadova tömeges gyilkosságok színhelyei! (*nagy zaj*) . . . katonatartásra, gyilkos fegyverekre soha sem szavazok meg egy fillért sem! A háború gyávaság; a béke bátorság! . . . Ha a háború intézménye megszűnik: alkothatunk csak hazát, hozhatunk törvényeket, melyek egészen más eredményre fognak vezetni, mint a mostaniak, mint ezek a háború fenyegető árnyékába írott satnya rendeletek, a népek nyomorainak enyhítésére!

Hol van a bátor nemzet, mely a dicső kezdeményezést megtegye?!

Ne féljetekek a szomszédok fegyvereitől! . . . azon nemzet nagyságát, mely e szent eszmével küzd, az egész világ fegyverei sem fogják porba dönteni! Kisértsük meg e nagy és bátor eszmével fellépni! Az emberi boldogságnak korszaka ott kezdődik, hol a háborúk végződnek, akkor száll a menny a földre, ha az lesz a jelszó: Le a fegyverrel!

Az isteni gondviselés működését látom az eseményben, midőn a magyar nemzetnek nyújtotta a kedvező alkalmat, hogy e téren a kezdeményező legyen.

Mint heroszokat fogja az utókor történelme emlegetni azokat, kik ezen nagy fordulatot bátran létrehozták, kik eltávolították az emberiség feje felől a Damokles kardját.

Uj alapokon fog szervezkedni ezután a társadalom; midőn nem a vas és vér lesz a jelszó, hanem az igazság és a béke!

A nemzetek tisztelettel és bámulattal tekintenek hazánkra, hol egy nemzet lelkesedése és bátorsága megtörte az évezredek előítéletét, — mintha csak a fegyver tehetne a földön igazságot és védelmezhetné meg azt.

Véget fog érni a barbarizmus, . . . az emberiség általános boldogsága azon percztől fog kezdődni, melyben a magyar nemzet törvényes képvisellete ki fogja jelenteni, hogy a háborukat elítéli, hadseregét elbocsájtja és a világ minden népeit követésre hívja

fel, bátran, nemesen, Istenben vetett bizalommal, páratlan példával elől menve.

Eddig a népek virágai százezrenként haltak meg hazájokért, ezután azok élni fognak hazájokért.

El tehát az előítélettel . . . el a kicsinyes félelemmel, fogadjuk el törvénynek a legszentebb igazságot, mely az Istennek is parancsolatja egyszersmind! Le a háborúval, éljen az örök béke!

Midőn Árpádházy szónoklatában ide ért, egy teremőr egy lepecsételt iratot hozott és nyújtott át neki a szószéken.

A levél borítékán figyelmeztetésül alá volt huzva: *sürgős*; azért azt Árpádházy szónoklatában szünetet tartva, azonnal fel is bontotta.

Halotti csend uralkodott a házban, a képviselők egymás lélekzetvételét is meghalhatták, minden szem Árpádházyra függött.

— Tisztelt képviselő ház! — szólott a gróf, midőn a levelet átfutotta. — Már második napja állok itt és beszélek a legszentebb ügy mellett, — elmondva mindazt, a mit szívem és meggyőződéseem sugallt.

Azt hittem ma röviden befejezhetem beszédemet, — s ime valaki egy szörnyű fenyegetéssel közbe szólott, melynek hatása alatt elállok minden további szótól és átadom azt másnak.

Engedjék meg képviselő-társaim, hogy felolvassam az iratot, mely nekem van czimezve, s a képviselőháznak szól. (Halljuk . . . halljuk! zugták a képviselők.)

— Az irat tartalma a következő: — olvasá Árpádházy:

A magyar képviselőháznak. Budapesten!

Az Anti-Krisztus nevében figyelmeztetem a magyar képviselőházat, hogy ha a hadsereg elbocsátásáról beterjesztett javaslatot meg nem szavazza; *a levegőbe repül!*

Dynamytur

az Anti-Krisztus hírnöke.

— Ez légyen az irat tartalma ajánlom a képviselőház figyelmébe.

— Árpádházy eltávozván a szószékről, azt rögtön a hadügy-minister foglalta el, és így szólott.

— Azok után, miket éppen most hallotunk, erkölcsi kötelességemnek tartom felszólalni.

— Az előttem szóló képviselő ur által felolvasott iratot, dajka mesének tartom, mely az elveszett ügyet meg nem mentheti.

— Most már csak a gyávaság szavazhat a javaslat mellett, jeleül, hogy a fenyegetéstől megijedt. — Ezzel egyértelműnek tartom azt is, ha a képviselőház az üléstermet szavazás nélkül elhagyná.

— Nem fogadom el a javaslatot. Szavazzunk! (Szavazzunk, hangoztatta a többség.)

— Személyes kérdésben kérek szót! — Mondá Árpádházy.

Eláll . . . eláll! hangzott a kormány padjairól.

— Visszautasítom a hadügyminiszter ur azon gyanusítását, mintha nekem vagy elvtársaimnak a dajka mese kigondolásában részünk lenne.

Sajnálom, hogy a hadügyminiszter ur a gyanusítás fegyveréhez nyult, hogy oldalán a fegyvert megtarthassa.

Különben kinyilatkoztatom: hogy én, vele továbbra harcolni nem fogok. Átengedem a tért az ujonan feltűnt herosnak. Végezzem a hadügyminiszter ur Dynamiturral, ez van a napirenden.

Eláll . . . szavazzunk! Éljen Árpádházy! . . . hangzott a bal oldalról.

Az elnök, nem lévén senki szólásra feljegyezve, a többség kívánatára elrendelte a szavazást.

Ez alatt a hadügyminister távbeszélőn így szólott Árpádházyhoz:

— Gróf ur még egyszer szemben kell velem állnia; különben azt fogom hinni, hogy személyes ügyeinek elintézését is Dynamiturrá bizta. — Elvárom a nagy versenytéren, szavazatunk ugy is igen — és nem, lerontja egymást.

— Azonnal követni fogom, — volt az Árpádházy válasza, — ki, miután barátját Apáthy Istvánt röviden értesítette és segédül felszólította, a hadügyministerrel az ülésteremből egyidejűleg távozott.

A távozókat észre nem vette senki, csak a király. A király maga is jelen lévén páholyában, mely ugy volt alkotva, hogy mindent láthatott és megfigyelhetett, — mig őt senki sem láthatta.

Midőn a hadügyminister és Árpádházy egyszerre távoztak; a király gyanította, hogy párbaj lesz közöttük, ösmerve Árpádházy vivó képességét, biztosnak tartotta a hadügyminiszter elestét, — azért megakarván gátolni a párbajt, sebtibe pár szót irt, s azt lezárva, segédtisztjével Árpádházy után küldötte.

Mi volt ezen irat tartalma? . . . Idővel azt is meg fogjuk tudni. Most térjünk vissza a szavazáshoz, lássuk miként ment az végbe? . . .

Az országház környékén ezalatt, egyre fokozódott a riadalom, mindaz, a mi az országházban mondatott, a távbeszélők útján elterjedt a nép között is.

Midőn a szavazás megkezdett, egetverő «Éljen Árpádházy» töltötte be a levegőt. Ezen éljenzés minden perczen megújult és mint a hullám terjedett tovább és tovább.

A nap arcának felét a láthatár már eltakarta, midőn egy suhancz robbanó löveget dobott a katonaság sorai közé.

A katonaság erre feltűzte szuronyait s szembe fordulva a zajongó tömeggel, a mennyire képes volt, azt visszanyomta.

Éktelen ordítás és sivalkodás között hátrált a nép a szuronyok előtt, szidva a katonákat, éltetve Árpádházyt.

Hasonló jelenetek ismétlődése között türelmetlenkedett a nép, az országházon kívül, míg benn a legnagyobb csendben és komolysággal folyt a névszerinti szavazás.

Épen elég időnk leend arra, míg a szavazás lefolyik, hogy felkeressük Árpádházyt és a hadügyminisztert a nagyversenytéren, megtudandók, mi történt velük.

J
segéde
Márk a
P
harczk
A
. . . lö
M
hozzá
—
a leveg
mi baj
másods
megért
átvévén
minisz
M
A
változt
Földre
dördül
az egé

A képviselőház légberöptülése.

Dynamitur!

Jókor jövünk a vivók már szemben állanak egymással. A segédek két honvéd-tiszt az egyik, Apáthy István és Jámborfy Márk a másik oldalon.

Pisztolylyal verekedtek, a távolság huszonöt lépés, a feltétel harczképtelenség vala.

Az első lövés a hadügyminiszteré volt, ki, a jel megadatván, . . . lőtt, de nem talált.

Most Árpádházy felemelte fegyverét és a levegőbe lőtt. Apáthy hozzá rohant:

— Kedves Jánosom! — mondá — te nem célzasz a levegőbe lőttél hát megakarod magadat gyilkoltatni mi bajod!?

— Drága Istvánom! én már egyszer meghaltam, — másodszor meg nem halhatok. Ime olvasd e levelet, ebből minden megérthető. — Ezt mondván, Apáthynak nyújtá a király levelét s átvevén egy másik pisztolyt, ismét szemben állott a hadügyminiszterrel.

Még Apáthy a levelet olvasta, a jel ismét megadatott.

A hadügyminiszter második lövésére, Árpádházy állását megváltoztatta s ingadozva a hozzá rohanó Apáthynak karjaiba omlott. Földre esvén az Árpádházy pisztolya elsült és pedig oly rémületes dördüléssel, mintha az ég a magasból leszakadva, porba ontaná az egész mindenséget, tartós fény- és tűz-sziporkák zápora töltötte

be a levegőt, míg az egetrázó robbanás moraja a négy égtájék felé oszolva, a láthatár alján, zugva, morogva a földbe furódni hallatszott.

Elsápadva, megdermedve, földbe gyökerezett lábakkal állott a hadügyminiszter azon a helyen, a honnan pisztolyát kilötte
Végre mintha emlékezete megtérne felkiáltott:

— Dynamitur! oh átkozott gazember!

Kocsijához rohanva, lóhalálában vágatott segédeivel, a még mindig por és füsttől fedett főváros felé, vissza sem tekintve a gyászos térre, hol az emberek legjobbját, a férfiak legnemesbikét golyója leterítette.

Az Árpádházy segédei nem távoztak el. Apáthy ölében tartotta eszméletét vesztett barátjának a fejét, míg az orvos, a mellén ejtett sebet kimosva, arra alkalmas köteléket illesztett.

A két jó baráttól összeomolhatott volna az ég és föld, az ő szerető szivők, most kedvesük sorsával foglalkozott, kinek eleste jobban megrendítette őket, mint a Dynamitur hallatlan merénylete, mert hogy az volt, reményilem olvasóim már előbb is sejtették.

De ne hagyjunk senkit bizonytalanságban, Árpádházy úgy is meghal, legalább az orvos nagyon csóválta fejét, amint észrevettük, vele foglalkozni tehát, már úgy is háladatlan munka lenne.

Jerünk az országházhoz . . . oda . . . oda . . . ott van csak a látni való.

Az átkozott Dynamitur az Anti-Krisztus himőke valóban teljesítette fenyegetését, levegőbe röpitette az országházat.

Hol is hagytuk el? . . .

Igaz! . . . a szavazásnál. A szavazás folyama alatt, a néparadat szüntelen zajongott, türelmetlenkedett az utczákon és téreken. Pajkosságból néha elkiáltotta magát egy czipész inas:

— Ni . . . ni . . . ott az Anti-Krisztus! — s mutogatott az égen ide-oda.

Ilyenkor a tömeg eszeveszetten tolongott hátrafelé, hogy minél távolabb legyen az országháztól.

Valóban fel is tűnt, egy szabad szemmel alig látható fénynek csillogása, az országház felett.

Midőn a szavazás véget ért és az eredmény, a kívül állók által tudva lőn, miszerint a lefegyverezés indítványa leszavaztatott, még nagyobb figyelemmel vizsgálta a tömeg az eget . . . kereste az Anti-Krisztust, szerette volna, óhajtotta megjelenését, jóllehet a katasztrófától igazán remegett.

Midőn a képviselőházban, az elnök a szavazás eredményét kihirdette, a király incognito-páholyának ajtaja feltárult és a király, egy tisztnek kíséretében, a képviselőház üléstermében megjelent.

Leles éljenzéssel fogadták a honatyái a királyt, ki nyájasan üdvözölte a jelenvoltagekat és helyet foglalt a királyi trónuson.

A képviselők látván, hogy a király szólani akar, figyelmes csendben tekintettek reá.

A király arcza elárulta, hogy lelkét megindult érzelmek árja borítja, s alig várja, miszerint érzelmeinek szavakban adhasson kifejezést.

— Szeretett Kedves Hiveim! — így kezdé a király beszédét.

— Az én boldog emlékü nagyatyám, kit a magyar nemzet első magyar-habsburginak is tisztel, végóráiban szeretetteitől körülvéve, magához inté fiát, az én atyámat és így szólott hozzá:

— Egy egyszerű, de böles magyar nemes, egy alkalommal azt mondotta nekem négyszem között: «Felség! . . . mikor a Habsburg uralkodóház a magyar koronát elvesziti . . . megszűnt uralkodó család lenni, s viszont mikor a magyar nemzet a Habsburg uralkodóházat elvesziti . . . megszűnt nemzet lenni!»

— Ez a magyar nemes Deák Ferencz volt s figyelmeztetett, hogy ezt utódaimnak is elmondanám.

Ezt mondotta az én nagyatyám, atyámnak. Az én atyám midőn nekem koronáját általadta; még ezzel toldotta meg a figyelmeztetést:

— Fiam! — mondá — vedd az ősi koronát és jegyezd meg, mig koronádat a magyar kar és kard fogja védelmezni fejed, addig sorsáról ne aggódjál, de ha a magyarok kardja ketté török . . . tedd le a koronát, mert akkor fejed sem lesz biztos, annál kevésbé koronád!

— Ha ma a képviselőház maga törte volna ketté a kardot, én is lettem volna a koronát, de most midőn őseitekhez hiven, megtartottátok hős kezeitekben a kardot, én is őseimhez hiven esküszöm! . . .

Rémitő csattanás szakította félbe a király esküjét . . . siketítő roppanás hallatszott . . . a képviselőház üvegkupolája beszakadt, tűz és láng töltötte be az eget, s a porfelhőbe burkolt képviselők ülésterme elsötétedett. A beomlott kupola romjainak nagyobb részét, a butorok, ülőhelyek állványok fentartották s csak kevés törmelék omlott a képviselőkre, kiket a romok, az ülőhelyek hézagaiba leszorítottak.

A király esküre emelt kézzel . . . sértetlen és rendületlenül állott trónusán, s midőn a helyzettel tisztába jött, ő volt az első, ki a körülte megsérült képviselőknek, a romok alól menekülni segédkezet nyújtott.

— Éljen a király! . . . hangzott a romok között s a minden oldalról segíteni siető nép és katonák ajkairól, százszoros visszhang adta vissza:

— Éljen a király!

A király sértetlen megmenekült. A képviselők közül, sokan szenvedtek kisebb-nagyobb zuzódásokat, de életét egy sem veszíté.

A képviselőház is állott, jóllehet beomlott kupolájával úgy nézett ki, mint a részeg ember, kinek ka lapját czivakodás közben benyomták garázda czimborái.

Minden élő sietett kifelé a képviselőházból, hová bár kevés, de mégis égő tárgyak hullottak alá a magasból.

Menjünk ki mi is kövessük a királyt, ki a képviselőház magas lépcsőzetéről széttéekintve, figyelmesen látszott vizsgálni a rombolás eredményét.

A képviselőház környéke szomorú látványt nyújtott.

A magához tért nép, mint a hangya hordozta a házakból kifelé a háziszereket, butorokat és sebesülteket. A legtöbb épületnek fedele, sőt felső emelete is be volt szakadva. A halálesetek számát még tudni nem lehetett, de gyanítható volt, hogy számos élet is áldozatul esett a rombolásnak.

A Duna a felülről jövő nyomás miatt mind a két partján kicsapott, az igaz, hogy rögtön vissza is siklott; de visszatértében sok kárt és szerencsétlenséget okozott.

Sok embert a medrökbe visszatérő habok a Dunába sodortak, kiknek küzdelmét a parton lévők megrémült kétségbeeséssel nézték, anélkül, hogy mentésökre lehettek volna.

A lánczhid e büszke örökmű, több perezig himbálódzott a robbanás után, mint bölcső, melyen a ringató dajka tulnagyt rántott haragvó kezével.

Hát Dynamitur hová lett? . . . Visszatért a porba, melyből formáltatott . . . ő a szó szoros értelmében porrá változott.

Szemtanuk neszélték, hogy midőn a szavazás bevégeződött, a a budai hegyekből, egy magasba szálló rakéta volt a jel, melyre a nép által előbb csillagnak nézett, halvány fény, rohamosan szállott alá felé és szemlátomást nagyobbodott, csak egy másod perc és az esti szürkületben tisztán felismerhető lett, a megvilágított

A. K. betű, amint növekedett és siklott le az égről a képviselőház felett.

Egy pillanatig megállapodni látszott és arra következett a vakító fény és rémitő durranás, mely az eget-földet megrázkódtatá.

Dynamitur volt az első, ki a robbanásnak áldozatul esett.

Valószínűleg léghajójából annyira akart leereszkedni, hogy a képviselőházat el ne mészárolja, s midőn a nagyszélyű robbanó anyagot léghajójából, a képviselőházra akarta kivetni . . . az felrobbant s mint maréknyi port, szétszórta a léghajót és léghajóst.

Az országházra csak csekély égő szilánkjai hullottak a léghajónak, a Dynamitur porhüvelyét pedig annyira szétrobbantotta a nagytömegű robbanó anyag, hogy abból sehol sem találtak meg semmit.

Hogyan történt mindez . . . hol volt a hiba, vagyis inkább a szerencse? azt csak Dynamitur tudta volna megmondani, ha életben marad.

A vakmerő pyrotechnikus, örökre megsemmisülvén, örökre magával vitte a léghajó kormányzásának titkát a nagymindenségbe, hol az ismét részecseire oszolva, porszemeként bolyong a többi légi-anyagok között, míg századok múlva, ismét szemenként össze nem gyűjtetik, valamely eget kutató ész által, a világ rettentésére, vagy boldogítására.

Az Anti-Krisztus tüneményét sem látta a nép többé az égen, hiába vizsgálta annak járási irányát kelet felé, csendes nyári éjjelen, de azért mégis hitte, mégis várta, hogy az meg fog jelenni idővel, mint az üstökös csillag, mely századokra eltűnik, hogy egyszer ismét megjelenjen, s rendkívüli események bekövetkezését hirdesse a föld népének.

Ezen fejezetben leírt merényletnek nagy hire volt a hazában úgy, mint a hazán kívül, de idővel az is megszűnt ujság lenni, s a világ folyása ismét napirendre tért.

Hasonló, sőt még nagyobb agyafurtsággal kieszelt merényletek, ezután is történtek, sőt azok száma észrevehetőleg szaporodott, biztos jeléül a nép elégedetlenségének, a társadalom romlásának.

Egyrészt előrehaladt a tudomány, a művészet, a felvilágosodás, másrészt szaporodott a szegénység, a nyomor, a bűn.

Farkasszemet nézett egymással a szegénység és vagyon, s már-már egyenlő erősnek érezték magokat.

A vagyon remegett, ha a jövőre gondolt, míg a nyomor ujjongva számított azon időre, midőn az erőt mérő serpenyő az ő javára fog lebillenni.

A bölcsek s azon kevés jók, kik az emberiség jólétét és boldogságát igazán szívükön hordozták jövendölték, hogy vagy ki fog törni a harcz romboló dühe, a két ellenfél között, mely felforgatja a társadalmat; vagy pedig egy rendkívüli esemény, mit csodának fognak nevezni, közbejön, mint az égből alászállott igazság, s igazságának erejével, hatalmával, békében, új alapot fog teremteni a társadalomnak, új korszakot fog alkotni, jobbat, igazságosabbat, az ember rendeltetése és boldogságának megfelelőbbet, mint az előbbeni volt.

De hagyjuk az elmélkedést a társadalom romlottsága felett és keressük fel történetünk személyeit ott, a hol azokat elhagytuk.

utána
és tá

béke
csak
mán
létre

és f
már
vedé
vadá
ben
szép

néhá
hava
nehá
trón
meg

nak,
den

A királyfi harcza a medvével a Kárpátokban.

Megállj kegyetlen!

Imre király az országházi katasztrófa után, nagy erélylyel utána volt, hogy Magyarországot a sokféle roszhirű szövetkezetek és társulatoktól meglisztítsa.

A koronaörökös atyja iránti tekintetből lemondott az örök-béke társulatának védnökségéről, s magát a politikától visszavonva, csak távolról volt szemlélője azon vájudásoknak, melyeket a kormány erőfeszítései, egy jobb jövő teremtésének küzdelmeiben, létre hoztak.

A királyfi jótékonyágait folytatva, leginkább még szobrászat és festészettel foglalkozott, a mely idő e foglalkozások után számára megmaradt, azt vadászattal töltötte el. István királyfi szenvedélyes vadász volt, gyakran eljárt a Kárpátokba medvékre vadászni, s a még nagybátyja által épített vadászkastélyok, Erdélyben és Marmarosban, sokszor tisztelték falaik között urokat, a szép és daliás ifju vadász; a magyar korona örökösét.

Azon események után, melyeket elmondottunk ugorjunk át néhány évet és kövessük a trónörököst egy kirándulásában Erdély havasai közé, hová a királyfi kora őszszel megérkezvén, ott néhány főurral medvevadászatonkat rendezett. Ez alkalommal, a trónörökös sikerült vadászatai miatt, a hérczek közötti mulatását meghosszabbította.

Nagy szenvedélylyel fürkészte a királyfi a keleti Kárpátoknak, őserdők által koszoruzott hérczeit, s gyakran egymaga minden kíséret nélkül, oly elrejtett és megközelíthetlen rengetegeekben

kalandozott, hol előtte talán soha emberi lábnek a nyoma sem járt.

Igy kalandozva egyszer, egy magas bérczfalhoz jutott, melynek tetején a százados fenyők, sűrű sorokban, dúsan látszottak tenyészni.

A sziklafalról egy hasadékon végig, kristály tiszta forrás csörgedezett a völgy ölébe, hol a királyfi megpihent.

— A dus fenyvesek rejtekét, odafent, a szirttetőn, meg kell vizsgálnia, — gondolá a királyfi, s pihenés után elindult körüljárni a meredek bérczfalat.

Jöllehet már egyszer körüljárta; de arra feljárót sehol sem talált.

Ez még inkább ingerelte őt, s a sziklát, nagyobb figyelemmel megvizsgálta.

Ekkor a nyugati oldalon, egy oriás fenyűt fedezett fel, mely mintegy kidőlve látszott lenni, s eltörött derekát a néhány méternyi magasban lévő sziklarepedésbe támasztotta.

A királyfi felsétált az öles átmérőjű fenyőszálon, melyen úgy vette észre, már előtte is jártak, s betekintett a sziklahasadékba.

Nagy álmélkodására abban egy meglehetősen szűk, de járható lépcsőzetes utat fedezett fel, mely ide, oda . . . hajladozva, a sziklatetőre vezetett.

— Ez emberi kéz műve; — így gondolá a királyfi, — e tetőn vagy voltak emberek; vagy jelenleg is vannak, mindenesetre reája felmegyek.

Látszott, hogy a sziklába az utat, egy erősebb vizű bérczi patak mosta évezredekken át, s hogy az járható legyen, ügyes emberi kéz, másfelé vezetve a patakot, elmésen utat nyitott a külömben megközelíthetlen bérctetőre.

Ezt gondolhatta a királyfi is, midőn elmélyedve a fárasztó uton, már annyira haladott, hogy láthatta, miszerint a szirtfokát, rendkívül sűrűen tenyésző mogyorófa és málna bokrok körítik.

A mint a királyfi alakja a sziklamélyedésből kiemelkedett, közelébe egy evetke felszökését vélte hallani, de arra nem tekinthetett, mert feje felett egy bozontos szürke medve, a bokrot átkarolva, gyürte szájába hatalmas talpával, a lelógó málnafürtöket.

Nem a medve, de annak szűkülő hosszás morgása lepte meg a királyfit.

Ösmerve az állat természetét, tudta, hogy az valamit őriz valamit félt ő tőle s azt mérges morgásával im elárulá.

Páratlan lélekjelenléttel, fegyverét készen tartva, azon tárgy után tekintett, mely a maczko feltett kincsét képezheté. A ravasz talpas ezen pillanatot felhasználva, lelapult a sűrű bokrok közé, s azoktól fedezve, a tulsó oldalon, hatalmas nyargalással, a fenyves homalyos sűrűjébe ellillant.

A királyfi bátran nyomult a futó vad után, midőn pár száz lépésre, a fenyves sötét kísérete oldalától elmaradván, előtte egy felhőtlen égtől fedett, tágas térségen, körbefutó fehér, kőkerítés állott.

Gyakorlott könnyűséggel tette át bundáját a kerítésen a medve s bátorságot nyerve, mintha saját lakában lenne, felegyenesedett s fogait csattogtatván, ölelésre várta támadóját.

A királyfi perczig sem habozott, de átugorván a kőfalon, szemben állott az óriás vaddal s halált hordó fegyverének csövét nyugodtan a medve homlokának szegezé. . . . Lecsattan a ravasz s a vad szemei között találva, piros vérében hentereg . . . Igen, hentergett volna, ha egy női sikoltás a királyfit előbb nem találja, mely mint az ezüst csengetyű fényes riadása, az ős erdő viszhangot keltő zöld falai között, csengve, bongva, kiáltott reá :

— Megállj . . . ha mondom! . . . megállj! . . .

A királyfi eldobta fegyverét, s vadásztört ragadva, várta a támadást.

— Megállj kegyetlen! . . . ne öld meg őt, ne bántsd e szegény állatot! — zengett a bájos hang, s a királyfi elbűvölve nézte, mint lép elő egy tündér szép gyermek, a közeli márványszobor mellől, s a medvét, a bozontjától eltakart nyaklánczánál fogva elvezetvén, a szobrok között, melyek a tért ellepték, eltűnt, amint megjelent.

A királyfi egészen elfeledte a veszélyes helyzetet, csak a bájos jelenségre gondolt, kinek sugár termetét, hófehér bő talár fedé, széles piros szalaggal összetartva karcsu derekán. Barna hajának tömegét, a reá vetett fátyol letakarta; de el nem rejtheté, míg lábain, úgy tetszett, apró czipóként, egy piros makkhéjnak felét viselé.

Már utánna akart sietni az igéző bércki tündérnek, midőn ujjabb meglepetésben részesült.

Az őt környező szobrokban ugyanis jó ismerőseire talált, kik mellett közönyösen el nem mehetett.

Míg a királyfi a szobrokat szemléli elhagyjuk őt, és visszatérünk elbeszélésünknek egy másik személyéhez, oda hol őtet elhagytuk.

A bérczek tündére.

Lelkemre e szobor én vagyok !

A Rákoson, a hadügyminiszterrel vívott párbajban a megsebesült gróf Árpádházy Jánost, barátai Apáthy és Jámborfy, budapesti palotájába szállították.

Az országházi merényletnek hatása minden házban érezhető volt, s a grófi palota cselédsége a merénylet színhelyére távozott.

A grófné kis leánykájával a palota erkélyén, nyomasztó két-ség között várta az újabb híreket.

Ekkor érkeztek Árpádházy barátai, magokkal hozván a sebesültet.

A grófné mielőtt feltartóztathatták volna, a lépcsőn lerohant s felismervén a palota előtt álló kocsiban, az eszméletlenül fekvő gróf véres alakját, egy szivrendítő sikoltással összerogyott . . . szörnyet halt. Szerető szivét a váratlan csapás, halálosan találta.

Mély gyászba borult az Árpádházyak ősi palotája. Ifju bájos úrnője a ravatalon feküdt, mint a letörött liliom, s a család egyetlen nagyreményü sarja, a gróf ifju élete egész erejéből küzdve, a halállal tusakodott.

A grófot barátai egy perczig sem hagyták egyedül. Midőn az ügyes orvosnak a golyót a sebből szerencsésen eltávolítani sikerült, a gróf magához tért.

Az orvos remélte, miszerint a sebesültnek fiatal, aczél ereje győzni fog. Valóban a gróf állapota, napról napra javult, csak hangja maradt el végképen, szavát nem lehetett hallani.

A fiatal grófnő már több nap óta, a családi sirboltban pihent, midőn az üdülő Árpádházy írót kért és írásban neje után, kinek sorsát barátai előtte eltitkolták, — és Margit leánya után kérdezett.

Környezői tanácsot tartottak, mely után megnyugtatólag feleltek a grófnak, hogy kedvesei őt betegsége iránti tekintetből, egy vidéki kastélyban várják, hová ha a sebesült állapota engedi, a gróft barátai is elkisérendik.

A gróf megnyugtatta kedveseinek sorsáról, a gyógyulás után folyton előre haladott, csak néha jelent meg halovány arcán a mult események feletti tünődésnek borus látszata.

Történt egy napon, hogy a palotában egy óriás ifju tudakozódott a gróf után.

Az óriás, a léghajós Antiknak fia volt, ki Apáthynak elmondta családjának egész történetét.

Elmondotta, hogy a merénylet után elfogatott, lakásuk megmotoztatott, s nem lévén ellene semmi terhelő adat felfedezhető, ismét szabadon bocsátották.

Miután atyjától a gróf nevét sűrűen hallá emlegetni, elhatározta a gróf urat felkeresni, mivel mint mondá, vele fontos közlendője volna.

Apáthy biztatá az ifjut, hogy neki épen ugy elmondhat mindent, mint a grófnak, kinek ő barátja s a párbajnál is segéde volt.

Az ifju tehát közléseit következőleg folytató: — Atyánk a léghajó kormányzásának titkát még reánk sem bizta, félt, hogy eltántorodhatnánk s azt elárulva, a fontos titok a hatalom kezébe kerülne, mely azt a nép újabb elnyomására használná.

Atyám maga akart a világ boldogítója lenni találmánya segélyével, s azért titkát a legnagyobb gonddal, és féltékenységgel őrizte.

Atyám mondá nekem, hogy egy egészen biztosan kormányozható, másik léghajót készített rejtett műhelyében, s hogy vállalatához abban engemet is magával akart vinni.

Valószínű, sőt bizonyos, hogy a vállalat a tervezett merénylet volt, mire gyermekét magával vinni, megfontolás után, őt veszélynek kitenni, utoljára mégis visszariadott.

Eddig tart elbeszélésem, — így végzé az óriás — s azért jöttem, hogy tudassam a gróf urral, miszerint jóllehet atyám titkát magával a halálba vitte; de egy kész léghajója mégis maradt, melyet felkeresni, ha a gróf úr jönnek látja, minden tehetségemmel.

gemmel szolgálatára kész vagyok. — Az ifjút Apáthy tizennégy nap multával, a palotába rendelé; s a dolgok felett Árpádházyval tanácskozott.

Eltelvén a tizennégy nap, az ifju ismét megjelent. Apáthy tudtára adta neki, miként pár nap mulva hárman, Apáthy, az ifju s egy szolga, a Kárpátokba utra kelnek s felkeresendik a léghajót.

Ne feledjük el megjegyezni: hogy Árpádházy értesülvén nejének haláláról, kis leányát Margitot, — ki alig vala három éves — maga körébe kérte, s veszteségét gyakran megkönnyezve, környezetével csak írásban érintkezett, hangját nem hallotta senki, s ha e felől kérdezték írásban azt felelé: örökre néma lettem. Gyermeke mért élnem kell, de hangom örökre elveszett.

Tizenkét nap mulva, Apáthyék a léghajó kereséséről visszatértek.

Utjoknak teljes sikere ugyan nem volt, mert a pyrotechnikus rejtett műhelyét, s így a léghajót sem találták meg, de a kies magaslatot, melyen Antik fiával utolsó ebédjét elköltötte megtalálván, annak közelébe remélték idővel felfedezhetni a rejteteket is.

Apáthy elbeszélte a különálló bércznek, mily csodálatos alkotása, mily drága kincse van, hogy az, majdnem hozzáférhetlen, távol minden élet és emberi forgalomtól s ami fő, annak nagyobb része, a legszebb márványkőből áll.

Apáthynak ez utolsó híre örömet látszott okozni, a már felgyógyult grófnak, ki kinyilatkoztatá, hogy gyermekével a kárpátokba költözik s a sziklatetőn, hol Antik léghajója megállott, remete lakot épít.

Barátai terveit helyeselték, sőt magok is vele tartottak, hátat fordítottak a világnak, hol eddigi nemes küzdelmük meddő maradott.

Árpádházy birtokait bérbe adván, leánykájával, barátaival, egy törpének és hű szolgájának kíséretében, a kárpátok közepében fekvő remetelakba távozott. Azaz hogy ott nem volt semmi lakás, de rövid idővel azon hely, a remetéknek egyesített szorgalmas munkája folytán, valóságos tündér lakássá változott.

Árpádházyt könnyen és hamar elfeledte a világ, általában az volt a hír, hogy sebének gyógyítása végett külföldre utazott, s ott abban meg is halt. Ezen utóbbi hirt Árpádházy barátai terjesztették, kik őt a remetelakban is követték.

Itt vagyunk tehát ismét a remetelakban, hol István királyfit elhagytuk s így elbeszélésünk két ága, ismét egybefolyt.

A hely, hol István királyfi szemben állott a bozontos medvével,

az Árpádházy remetelaka, s a bájos gyermek, ki őt annyira elbűvölte, a már ifjúkorba lépő bérczi tündér, az árva Árpádházy grófkisasszony volt.

Árpádházy ifju korától fogva kedvelte a szobrászatot, s a bérczen feltalált drága márvány, kedvtelésének, módot és alkalmat szolgáltatott.

A remetelakban időzése alatt, annak egész környékét benépesítette remek szobor alakokkal, részint az életből, részint művészi képzelete után.

A remetecsalád idejét, folytonos foglalkozás között tölté.

Mindenek előtt, a bércznek nyugati oldalán, tágas lakásokat véstek a márvány sziklába, mely lakásoknak lapos tetői, egy síkban állottak a bércz felszínével, ablakaik pedig, a meredek sziklafalba vágva, a mélyen alattuk fekvő völgyre néztek.

A középen álló tér, először sűrű fenyvesek által volt körítve, míg a remeték az erdőt, sima, alacsony márvány fallal különítették el, az általuk különösen művelés alá vett térségtől.

A márvány falon belől, jól ápolt virágos kert állott, annak közepén egy, márvány oszlopokon nyugvó diszépület — gloriét — pompázott. Tizenkét lépcső vezetett a diszépületbe, hol a legyőzött Mars alakja felett, a béke angyala, egy szelid női alak állott, ki balkezevel a vértezett hadistennek alakját, legyúrva tartotta, míg jobb kezevel annak kardját, a sziklának feszítve ketté törte.

Mondottuk, hogy a királyfi az őt környező szobrok között, ősmérsőkre talált. Ott volt ugyanis atyjának, Imre királynak szobra, Stephaniának s több ősének. Az árpádházi királyoknak, magyar nemzeti hősöknek s olyan nevezetes férfiaknak, kiket az egész művelt világ tisztel.

Ott állottak: Deák, Kossuth, Petőfi, Jókai, Arany szobrai Kissebb, nagyobb csoportozatok, közöttük sok eszményi, sok pedig ókori, csak a harc nem volt képviselve fegyverekkel, mert egyedüli fegyver a legyőzött Marsé és Petőfi kardja volt.

A remetelakók érlelmi szereit az Árpádházy öreg szolgája szerezte be, a közelebb fekvő falvakból és szállította a tetőre, azon az uton, melyen István királyfi oda feljutott.

A remeték az Antik léghajóját, vadászataik és kirándulásaik alatt, minden időben kuttaták, de eredménytelenül.

Azon a napon, melyen a királyfi a sziklatetőre felhatolt mindnyájan távol voltak s a házi kisasszony a gondos Margit, ozsonnára várta őket.

Már mindent elrendezett, csak friss málna hiányzott. Felvevén tehát fehér vesszőből font kosárcáját, intett maczkónak, szelidített medvéjének, mely szopós korától fogva általa neveltetve, hű kísérője és oltalmazója volt, hogy mennének az ozsonnához málnát szedni.

— Jer maczkó, menjünk málnát szedni, mert atyám nem sokára hon leend.

Szólott a kecses szűz, s a maczkótól követte, énekelve haladott a kerten át, az erdőbe.

A mély tenger drága gyöngyét,
Nyári éjjel csillag fényét, —
Elhozom!
Tündérország királyságát,
A menyeknek boldogságát,
Odadom!
Szólok madár énekével,
Hizelgem virág nyelvével, —
Csak egy mosolyt, csak egy szavat,
Ejtsen el szelid ajakad,
Angyalom!

Hangzott a zengzetes dal, gyermekes ajkairól üdén, kellemesen, mint a Nimpháké s egy fekete lepellel leborított szobor előtt megállva, így szólott; — szavait a szoborhoz intézve:

— Te köszívű! . . . Ma ismét megbüntetve valál, nem élvezhetted a kedves nap sugarát, nem láthattad a kert színes virágait, az ismerős fák koronáján éneklő madarak dalaiban nem gyönyörködhetél, mert ma ismét gyásznapi vagy és lesz is neked gyásznapiod, valahányszor szegény atyám néma arczára, visszatérni látom a bánat fellegét.

— Ki vagy te? . . . és mit véthetél ennek az angyaljóságu ősz embernek? . . . hogy valahányszor rád tekint, homloka elborul!

— Ma reggel hizelegve kérdeztem atyámat: van-e közöttünk valaki, ki az ő szavát hallhatá? . . . ő reád mutatott és némán távozott.

— Atyám! esengtem a távozó után, fogom-e én valaha, a te kedves hangodat hallani?! . . .

— Elővette írótabláját, melyre írva közlekedik velük és azt írta reá:

— Igen! . . . mikor ő megszólal . . . én is megszólalok, — és ezzel reád mutatott.

— Te köszívű! . . . szólj és én imádni foglak!

— Szánd meg az árvát, ki sem anyjától, sem atyjától nem hallhatja e gyöngéd szavakat: Kedves gyermekem!

Könnyek peregtek a gyermek arcán alá s a maczkó lábainál ülve, mint a hű házi eb, nézte urnője evődését a letakart szoborral és könyeinek okát, bundás fejének tompa értelmével, fel nem fogható.

Leirtuk e jelenetet, hogy olvasóinknak bemutassuk az árva Margitot, ki rangjához méltó nevelésben részesült a szirttetőn is, s érzelmeit úgy tudta kifejezni, mint egy király leány.

Már láttuk, miként lepte meg a királyfi málnaszedés közben Margitot.

Láttuk miként üldözte a medvét és találkozott a bérczi tündérrel, kitől elbűvölve, midőn a távozó gyermek után akart indulni, a szobrok között ismerősökre talált. Mig azok szemléletében időzött, megérkezének a remeteségnek lakói a vadászatról. Elöl az ősz Árpádházy, utána Apáthy, Jámborfy és a többiek.

Az érkezők lépteire a királyfi visszafordult s figyelemmel szemlélte, a jelenléte által meglepett bérczlakókat, kiket rég időtől fogva nem látott s az azokon történt változás miatt, fel nem ismerhetett.

Hozzájok közelítve így szólítá meg Árpádházyt:

— Kik vagytok csodálatos emberek?! Mi tündérlak ez itt a szirttetőn?! . . . s kicsoda azon bájos gyermek, ki az imént kegyetlennek nevezett engemet?! . . .

A megszólított Árpádházy. némám tekintett barátjára, ki elől lépve, szeliden felelt a kérdezőnek.

— Ne faggasd őt uram kérdéseiddel?! Ő azokra nem felelhet, mert ő néma.

— Szegény öreg! — mondá a királyfi — szivemből szánom őt . . . mily tisztos ősz! . . . Beszélj tehát te! . . . és felelj kérdéseimre, mert ez engemet kimondhatatlanul érdekel!

— Bocsáss meg uram! — szólott Apáthy, — ámbár én néma nem vagyok; de még kevésbé beszélhetek.

— Kihez forduljak tehát? . . . Ki adja kezembe e rejtély kulcsát? . . . folytatá izgatottan a királyfi. — Ah! igaz! . . . a félnék gyermek, ki előlem elfutott! . . .

— Hozzá megyek! . . . Ő előttem majd mindent felfedez.

Ezt mondván a lakás felé indult, de Apáthy elébe állott.

— Megállj! . . . mondá a királyfinak határozottan, azon gyermek nem tud épen semmit. Különben is nincs jogod kérdé-

sekkel zaklatni, e remeteség lakóit, . . . távozz inkább e helyről, hol a bánat és gyász, még a szobrokon is látható s az élők sem ígérnek többet, mint néma szobraik!

— Most még inkább vágyom tudni a történetet, — viszonzá türelmetlenül a királyfi, — s ha kérésemre nem hajolsz, tehát paráncsolom! . . . Én Habsburgi István vagyok a trónörökös! . . . Feleljetek.

Árpádházy elfordult e szavakra s arczát kezeivel eltakarva . . . könnyezett.

Ekkor Margit a szobrok közül atyjához futott s szenvedélyesen átkarolta őt.

— Ne sirj Atyám! . . . az égre! . . . ne sirj! . . . mert szivem megreped. Itt vagyok én . . . megvédelek s nem engedem, hogy felszaggassák a fájó sebeket!

S azután a királyfi elé lépett.

— Te Habsburgi István vagy?! . . . — így szólott — hát ez kicsoda?! . . . s lerántotta a leborított szoborról a leplet.

— Lelkemre! . . . e szobor én vagyok! Így nézhettem ki gyermek koromban. Tehát ti láttatok már . . . ti ösmertek engemet?

— Bizonyosan! . . . ki itt e szobrot alkotá, az vagy végtelesenül gyűlölt, vagy forrón szeretett, mert jól emlékezhetett reád, hogy emlékezetből ily hüen eltalált.

— Atyám alkotá e szobrot és én atyámat, tisztelve néma bánatát, e viszony felől soha sem kérdezém. Csak azt tudom, hogy atyám megígérte, miként ha e kőszobor megszólal, akkor az ő néma ajka is megnyílik.

— Ha te királyfi vagy, akkor ahonnan jöttél, oda távozol; mert a nemes sziv, másoknak hasztalan nem okoz bánatot.

— Most még ezerszer jobban vágyom tudni, mint előbb a magyarázatot, legyen az rám nézve vád, vagy büntetés.

— Biztosítlak, hogy én innen addig el nem távozom, míg elégtételt nem adok s hogy az fejedelmi lesz, arra esküszöm! . . . mert én nemcsak királyi vérből vagyok; de úgy is érzek . . . úgy is cselekszem, mint király! . . . Esengve kérlek szóljatok!

Mig a királyfi beszélt, azalatt írotábláján Árpádházy a szolgának utasítást adott, ki egy kis ébenfa szekrényt hozott s azt urának átadá.

Árpádházy kebléből kis kulcsot vett elő s azzal felzárta a szekrényt, kivett belőle egy megsárgult iratot s azt olvasás végett a királyfinak átadá.

Árpádházy kebléből kis kulcsot vett elő, s azzal felzárta a szekrényt, kivett belőle egy megsárgult iratot, s azt olvasás végett a királyfinak átadá.

Mohón ragadta meg az a levelet, és mig olvasá, a jelenlévők őt halotti csendben környezék.

Tudjuk, hogy midőn Árpádházy a képviselőházból a párbajra távozott, egy udvari tiszt lezárt levelet nyújtott át neki.

Mondottuk továbbá, hogy ezen levelet Árpádházy Apáthynak, midőn az vivás közben neki szemrehányást tett: hogy a levegőbe lő, azon szavakkal adta át:

— Én már egyszer meghaltam, másodszor meg nem halhatok.

Ezen részleteket tudjuk, de nem tudjuk a levél tartalmát, s mielőtt a királyfi olvasná, elmondjuk azt olvasóinknak, mert az a levél volt a szekrénykében, és Imre király szigorú ítéletét tartalmazá. A mint következik:

Gróf Árpádházy Jánosnak!

Én velem akartad letéetni a fegyvert, de most én tétetem le teveled!

Ékesszólásod erős, de veszedelmes fegyver! Azért légy néma! mig ellenkezőt nem parancsol, s addig ne lássa színedet!

A király.

Ez volt a levélben írva, s mig azt a királyfi olvasá, arcán látszott a lelki viharok nyoma, melyet az lelkében felidézett. Elejté az írást, s kitárt karokkal, zokogva borult az ősz Árpádházy mellére.

— Ártatlan vagy Atyám!

Csak ennyit tudott mondani, s sirt mint a gyermek, a felismert öreg jóbarát, érzékenyült kebelén.

A körülállók megindulva szemlélték őket, s várták, hogy a fejedelmi ifju, fájdalmát forró könnyekben öntse ki.

— Az égre mondom! — folytatá a királyfi, letörölve könnyeit, — ártatlan vagy, azt én legjobban tudhatom.

Ártatlan sujtotta nemes homlokodat a büntetés, mert én kívántam azt, hogy a lefegyverezés mellett sikra szállj, én, ki még most is annak hive vagyok, az voltam már gyermekkorom óta s a sirig az leszek!

— Vigasztalódjál drága öregem, mert a jutalom órája közeleg; ha ékesszólásodnak nem volt sikere, lesz szenvedésednek.

Ime ma megszólalt a köszobor, s maholnap a király szava a zárt, ékesszóló ajakadról leveszi, hogy hirdesd a világnak a leg-

szentebb eszmét, az örök békét, az emberiség boldogságát, mert az isteni gondolat, melyet itt oly művészileg kőbe véstél, hol a gyenge nő kiveszi a harczenének kezéből a fegyvert . . . megog valósulni!

Itt van a kezem reá zálogul, bájos szépségű leányodnak nyujtom azt!

Ő lesz az angyal, ki ketté töri a kardot, s hogy azt tehesse, egy birodalom sorsát adom a kezébe, reá bizom a király szívének boldogságát . . . Legyen mindkettőnknek királynéja . . . legyen mindkettőnknek őrzőangyala!

Ezen lelkesült szavak után a királyfi ujjáról karika-gyűrűt huzott le, s azt a kedvesen meglepett Margit ujjára illeszté, szívéhez szoritotta, megcsókolta a viruló bércei tündért, s karját karjába öltve, vidám hangulatban a lakás felé távozott.

Az éjjel a királyfi a bércei lakban tölté, s jóllehet Árpád-házy nem törte meg némaságát, csak irásban társalogva velök, mégis felejthetetlen perczeket töltöttek együtt.

Elmondották egymásnak reményeiket a jövőre nézve, s nyíltan feltárták egymás előtt szívöknek nemes óhajtását s magasztos terveiket.

getv
vonta

A sz

mag

hoss
riad

állva
völg

volt
át,
agá

ujit

türe

a b

I. Habsburgi István király.

Ez az én országom!

MÁRIA.

Tiszta fényben kelt fel a nap, s midőn piros arcát emelgetve, a fák koronáin át betekintett a remetelakba, ott már ébren voltak.

A királyfi Árpádházy és Apáthyval a virágos kertben sétált. A szorgalmatos Margit a reggelit készíté.

Riadó kúrthang száguldott most a bérczeken, s megtörve a magas sziklafalon, bukdácsolva hangzott el a völgyek tág ölében.

— Ez nekem szól! — mondá a királyfi, — vadásztársaim hosszas elmaradásom miatt aggódva keresnek. A kürt szaggatott riadása sürgető vést jelent.

A kúrtszó mindig közelebb jött. A királyfi a bércz szélére állva, vadászkürtjével válaszolt, mire megjelentek a vadászok a völgyben, és keresték a feljáratot.

A szolga elébök sietett és felvezette őket. Egy királyi hirnök volt a vadászkisérettel, ki a trónörökösnek sürgős levelet nyujtott át, melyben a király, őt sietve magához hívja; mert betegsége agálylyal tölti el.

Szívelyes bucsut vett a királyfi a remetéktől, s ígéreteit megújítva, érzékeny szavak váltása között kíséreléssel sietve távozott.

Menjünk mi is Budára vele, hol atyja, betegsége miatt, reá türelmetlenül várakozott.

A király állapota rosszabbra változott, szeretetteitől környezve, a betegség kioltá élte fáklyáját.

Imre király rövid küzdelem után, őseihez az örökéletre költözött. Az országos gyász eltelte után, István fejére tették a koronát a magyarok, ki megkoronáztatása után rövid időre, az ország megegyezésével, és a nép öröme, az Árpádházy bájos leányát Margitot, az oltárhoz vezette és megkoronáztatta.

Margit az első magyar királyné volt, ki magyar főuri családból származva, egy habsburgival osztotta meg a trónt és viselte a magyar koronát.

I. Habsburgi István uralkodásra lépven, a tér készen állott számára, hogy ifjúkori terveit megvalósíthassa.

István király nem is késedelmeskedett, de azonnal megkezdte az ujjaalakítás nagy és nehéz munkáját.

Hogy ne látszassunk saját találmányunkat leírni; idézzük egy ezen korbéli történetírónak, István király koráról irt munkájából, azon részt, mely a király ujjítási intézkedéseit előadja.

— István király intézkedései — így ír a történetíró — nem csak újak voltak; de annyira nagyszerűek is, hogy azok az egész világot meglepték.

A legnagyobb bátorsággal, daczára az egész Európában uralkodó politikai nézeteknek, bizva a magyar nemzet hűségében és jóakarátában, maga indítványozta az állandó hadsereg hazabocsátását, mely indítványa az országgyűlésen nagy szótöbbséggel el is fogadtatott.

Határtalan lett a nép öröme, midőn katona fiai a szülei tűzhelyhez, végképen hazabocsájtattak.

A hadsereg hazaküldése napján, az állam nagy terhektől szabadult meg.

Csak tizenkét ezer, válogatott és jól felfegyverezett ifjút tartott az ország, kik adandó alkalommal, a szükséges karhatalom alkalmazására, közveszélyek idején, vagy a közbiztonság óreinek támogatására valának felhasználandók.

Második intézkedése volt István királynak: hogy az államjavakat eladatta, s azoknak árából az államadóságokat kifizesse. Természetesen az országgyűlés beleegyezésével.

Ez által kettős cél éretett el: Először a nagyterjedelmű kincstári birtokok megvételére a külföldről nagyszámu pénzes egyének jöttek Magyarországra, kik itt megtelepedvén, honosították, a nemzet fiainak számát nevelték; másodsor a nemzet vagyonát gyarapították.

A birói hivatal, még azelőtt sohasem élvezett tekintély és állásra emeltetett, hogy a bírák függetlenül és gond nélkül hivatásuknak élhessenek.

A bíráskodások nyilvánosan történtek. A törvénykezési eljárásoknál, a törvény holt betűi mellett, a józan észszel felismerhető élő igazság figyelembe vétetett, s pusztá formalitások vagy alaki tévedések miatt, senki el nem ítéltetett.

A hibás kárpótlásra ítéltetett, a bűnös pedig pénzbeli büntetésre, a ki fizetni nem tudott, az a birságot az e czéla állított dologházakban ledolgozta.

A halálbüntetés eltöröltetett, s a társadalomra veszélyes egyének, javító házakba zárattak.

Az általános kötelező ingyenoktatás behozatott; senki állampolgár nem lehetett, ki legalább írni, olvasni nem tudott.

A tanítók jó fizetést nyertek s a bírák után első helyet foglaltak el a társadalomban.

Azon férfiak, kik nőtlenségben éltek, vagyonosságukhoz vagy jövedelmökhöz mért adót fizettek, melyből a lelelenzházak tartattak fen.

Minden helységben népkönyvtárak állítottak fel, s az iskolákban a testi egészség fentartásáról szóló ismeretekre nagy gond fordított.

A részegséget birsággal büntették. A hullákat elégetni rendeltetett.

Az atyai hatalom a gyermekek felett megszüntettetett, ha ez a gyermekre nézve károsnak bizonyult be.

A helységek köteleztettek, jól berendezett kiseddóvódákat állítani.

A koldulás megszüntettetett, a munkaképtelenek közkölségen tartattak.

A munkakerülők, dologházba kerültek. A király az egész országot ismeretlenül bejárta, váratlanul megjelent sok helyütt, s meglepte a bírákat bíráskodásuk közepett, buzdította a jókat, atyai szigorral büntette a vétkeket.

Minden nagyobb városban, egy templomszerű épületet emeltetett a király, és azt: az emberek házának nevezte, melyben a király személyének képviselője, vagy maga a király kihallgatta a népnek minden baját és panaszát.

Ezen kegyes intézkedés, nagy tetszést nyert az ország minden rangú és rendű lakója előtt.

A mit tehetett a király, minden intézkedéseit személyesen tette, s azoknak pontos életbeléptetéséről személyesen meg is győződött.

Nagy segítségére voltak neki ifjúkori barátai: a derék László főherceg, Jámborfy és Apáthy, kik tanácsosal úgy, mint tettel, lankadatlanul állottak oldalánál, az angyaljóságu és lángelméjű királynak.

István király Magyarországot nagygyá, hatalmassá és boldoggá akarta tenni.

Elérte-e ezen vágyát? nem sokára megtudjuk.

Magyarország a király ujitásainak következtében új életet nyert.

A király ujitásainak hire bejárta a világot, irigyelték a sikert, de nem volt bátorságuk a példát követni.

Az országban általánosan létrejött kedvező állapotok, oly csáberővel hatottak a szomszéd népekre, mint Róma egykori Asylum, tömegestől vándoroltak be az idegenek Magyarországra, hol csekély adót fizettek, a gyűlölt és terhes katonáskodástól fel voltak mentve, számtalan jótékony intézetek előnyeiben, s eddig egy országban sem élvezett szabadsági, egyenlőségi és testvéri viszonyok között élhettek.

Mindezen kedvező körülmények között, mégis volt egy pont, mely vészes felhővé kezdett tornyosulni, a magyar haza derülő egén, melyet senki sem látott, senki sem gyanithatott előre, mely mégis feltarthatlanul erősbödött és gyarapodott, mely nem csak a király új intézményeit fenyegette megsemmisítéssel, de még veszélybe dönté a nemzet életét is.

Brutus az óriás.

Petroleur !

Az előbbi fejezetben említett veszély nem volt más, mint az idegenek nagymérvű bevándorlása Magyarországra.

Igaz, hogy a bevándorlók között sok jóra való egyén is volt, kik a magyar hazának hasznos polgárai lettek, de a nagyobb rész mégis szerencsevadászokból, gonosztevőkből állott, kiket a nemzetek társadalma és törvénye üldözőbe vett, és kebeléből kiszorított. Ezek a jólét és boldogság hírére a világnak minden részéből Magyarországra felé vették útjukat.

Különösen az az ország fővárosában, Budapesten volt észrevehető, ezen veszélyes elemek szaporodása, hol a csalók, tolvajok, dologkerülők, népámitók, rajongók, nagy számmal jelentek meg.

Az egytömegbe összejött, nyugtalan elméjű, erkölcstelen, romlott elem, egyesítve forrott, forrongott, mint a szűk mederbe szorított vizár, eszméit, terveit főzte, a rend és társadalom elleni fegyvereit élesítette.

Csak addig volt némi nyugalom, míg a király adományait felemésztették; azután ismét ujakat kívántak. A kik semmi jót sem tanulva a munkától, a józanságtól, a rendes élettől irtóztak, a felügyeletet, a korlátokat nem tűrhették, kalandok, veszély és a megszokott rendetlen életmód után vágyakoztak.

Az ilyeneknek számát szaporították, a hadseregből elbocsátott salak és az államhivatalnokok seregeinek elmaradhatlan, ingyenélő sallangja, kiknek sehogy sem tetszett, hogy kenyerüket megérdemelni, dolgozniok kellett.

Az elégtelennek vezére a légberöpült Antik pyrotechnikusnak óriás természetű fia Brutus volt.

Brutus atyja rajongó terveit hallván, s atyjának barátaitól környeztetvén, azon hitben nevelkedett, hogy atyjának terveit létesíteni és halálát megboszulni, ő lenne a sors által kiszemelve.

A természettől csodálatos testi erővel és óriási alkattal felruházva, Brutus a nép előtt vezéri tekintélynek örvendett. Befolyását és varázshatalmát, mégis főleg hatásos szónoki tehetségének köszönheté. Brutus a nép előtt kedvelt tanokat megnyerő modorban, hangzatos szavakkal, lángoló hévvel tudta előadni.

Brutusnak nagy pártfogója volt Bellinelli olasz származásu bibornok, nagyravágyó ravasz, tudományos férfiú, ki az elhalt tizedik Pius pápa utódjának, tizenegyedik Piusnak titkára volt.

Midőn történetünk kezdetén a pápát Rómából Budára hoztuk, gondoltuk-e, hogy annak, eseményeink folyamán még szerepe is leend? . . . Ime most történetünk összefüggése végett szükségünk van arra, hogy a pápa Budán lakjék.

Mióta a pápa Budán lakott, az egyház tekintélye, gazdagsága folyton emelkedett.

Bellinelli önző, ravasz politikus lévén, a jövőre nézve merész terveket, nagyszerű álmokat forgatott elméjében, melyeknek elérhetésére, mindent elkövetett, mindent felhasznált.

Mik voltak ezen tervek? látni fogjuk, midőn a szereplés ideje Bellinellin leend, addig csak azt említjük meg: hogy Bellinelli a s Brutus működését nagy figyelemmel kísérte, és az általa vezetett elégedetleneket titokban pártolta, azoknak tanait czélozgatva helyeselte, sőt Brutusnak, hogy annál könnyebben mozoghasson, időnként, egy népbarát álneve alatt, tetemes összegeket küldött.

Brutus és társai kitalálták, honnan jön a pártolás, még nagyobb vérszemet kaptak s elhatározták, hogy nem maradnak a tervezgetések mellett; de kilépnek a tettek mezejére, hogy felidézzék a a borut, a felhőt, melyből a villám, az István király által már-már felépített alkotmánynak tetőzetét vala felgyujtandó, a mint azonnal látni fogjuk.

Népgyűlés a Rákoson.

Hazám földét sirva szántom!

István király uralkodásának negyedik évében, ezerkilencszáznövelezvanban épen szent István király napján történt, hogy a «méltók»* általános népgyűlést tartottak a Rákoson.

Az első szent király napja, ős nemzeti ünnepe volt a magyaroknak, mely napon a bucsujárók százezrei özönlöttek Budára, hol mióta a pápa Budán lakott, személyesen és nagy fénynyel végezte a szokásban lévő egyházi szertartásokat.

Ez időben a szokottnál nagyobb számban érkeztek a bucsusok Budára; mert közöttük, sok ezeren voltak a méltók képviselve. Valóságos nép söpredék, országfutók és megszökött fegyenczek, élő képviselői a bűnnek, az emberek között.

Midőn a «méltók» a Rákoson összejöttek, a mindenféle gyűlevész néppel, valóságos tábort képeztek.

Brutus beszédet intézett hozzájuk és felolvasott egy iratot, mely küldöttségileg a királynak volt átnyujtandó.

Az irat százezer példányban volt kinyomatva, mely szétosztatott és megválasztatván a küldöttség, azzal Budára indult.

Zeneszó mellett indult el a küldöttség, élükön a herculesi alakú Brutussal.

A király értesülvén a küldöttség jöveteléről, barátaival az elfogadó-teremben várta őket.

* Méltóknak neveztettek Brutus elvtársai, azon szokásból, hogy akit magok között felvettek, arra ezen szóval szavaztak: „méltó“.

Brutus és társai félkörbe állván a király trónja előtt, a vezér így kezdett szónokolni:

— Felséges Király!

— Alattvalóid százezrei küldöttek engemet, hogy királyi trónod előtt szószólójuk legyek s nevökben felolvassam ezen iratot, melyben sürgős kérelmük le vagyon írva. Hallgasd meg oh Király!

— A szenvedő, az eltiprott nép I. Habsburgi István Magyar Királyhoz!

— Millióknak könnyekben fürdő arczát lásd magad előtt, oh Király! . . . midőn ezen iratot olvasod, millióknak fuldokló zokogását halljad, midőn ezen irás szavai füledben hangzanak! . . .

Mély gyászba öltözött népednek millióit lásd magad előtt, midőn küldöttségünk előtted megjelenik, hogy az elnyomott nép kivánságát elédbe terjessze, — azoknak kivánságát, — kik születtek és élnek, de nem tudják miért s jól látják, hogy nyomorultan fognak elveszni, ha rajtok nem segísz!

Legyenek figyelmetesek a te füleid, könyörgésünknek szavára!

Sokan vannak alattvalóid között, kik bársonyban születtek, bőségben élnek, kiknek még temetésén is nagyobb fényt, pompát fejtenek ki, mint a szegény nép egész életében élvezett, kik gazdagságukat, jólétüket, vagy a munkásnép véres verejtékéből gyűjtötték, vagy arra egyéb érdemet sem tettek, minthogy abban születtek. Ezeknek kényelme és jóléteért a szegény nép, a sirig kénytelen hordozni a munka terhét, hol a teher alatt leroskadva, éhezve, fázva, adja ki fáradt lelkét.

Hol van itt az igazság!? . . .

Hát mi nem születtünk boldogságra, nekünk nem szabad élvezni a kényelem, a jólét, az élet örömeit, melyet munkánk által megérdemlettünk? . . .

Ki foszt meg azoktól!

Mely bűn miatt szenvedünk, éltünk minden órájában?
Ki bír erre megfelelni!? . . .

Látszik, hogy itt égbekiáltó igazságtalanság történt, hogy itt ártatlanok, eltiporva szenvednek! . . .

Ha országodban igazságot akarsz, ha uralkodásod alapelvét az igazságra helyezed, ugy ezt a nagy igazságtalanságot, még jóvá kell tenned, még minket is boldoggá kell tenned. Oh király!

Azoknak feleslegéből, kik arra érdemtelnek, juttass nekünk is annyit, hogy az életnek terhét elviselhessük.

Őszd fel az uzsorások, a nép szorgalmából meggazdagodott telhetetlenek vagyónát közöttünk! . . . Mi nem kívánunk igazságtalanságot, mi a magunkét, természetes jogainkat kívánjuk, mely tőlünk csalárd uton, vagy erőszakkal elraboltatott.

Ime a rendelet készen van csak alá kell írni.

Királyi rendelet:

Ezennel elrendeljük, hogy birodalmunkban a birtok és vagyon, minden alattvalóink között egyenlően felosztassék!

Kelt Budapesten, 1980-ik évben.

Csak az aláírás hiányzik.

Ird alá Felséges Ur! a nép a Rákoson türelmetlenül várja elhatározásodat. Mond ki a nagy igazságot és milliók áldását, háláját nyered jutalmul, milliók fogják lelkesen hangoztatni: «Éljen első Habsurgi István, a legigazságosabb magyar király!»

A király kipirult arczczal válaszolt a küldöttségnek:

— Mit töletek hallottam, az nem egyéb fenyegetésnél, tudjátok hogy nincs hadseregem s azért merészeltek előttem, ily minden igazságot sértő s esztelen követeléseket előadni

— Kedvem volna titeket kikergetni és megbüntetni, mint az elámitott nép félrevezető kolomposait, de nem teszem, mert előre feltettem, hogy szelidséget és kegyességet használok fegyverül, az elégedetlen, rakonczátlankodók ellen, ha ez sem használ; úgy rosszabbak vagytok a bőszi állatoknál, melyeket ezen erények megszelidítenek.

— Kommunizmust nem akarok, ha én tudok dolgozni, fáradni a ti jóléteketért; dolgozzatok ti is a magatokéért!

— Mondjátok meg küldöiteknek, hogy István király, ki az egész nemzet bajaival szembeállott és annak nagyobb részét le is küzdötte, az ő hitvány fenyegetéseiktől sem ijed meg — és azokat veletek együtt megveti! . . . Elmehettek.

A király ezt mondva, hiveivel belső termeibe vonult.

Brutust a király bátor és elutasító válasza meglepte, azt hitte, hogy valamit mégis csak kapni fog, s azért határozatlanul bámult a király kísérete után, míg végre felocsudva, dacza visszatért és kihívó hangon szólott társaihoz:

— Hallottátok mit mondott a király!? — Mehetünk!

Nagy léptekkel vezette Brutus társait a Rákos felé. Elöl fekete halálfejes zászlót lobogtatott. A zenét, mely őket a város végén a Rákóczyval fogadta, elparancsolta s sietve közeledett a gyászkíséret a gyülelésez táborhoz.

A méltók látván a fekete zászlót és a néma csapatot, megdöbbsenek. Néhány torkonakadt száraz — Éljen — kiáltás hangzott.

Vastag kérdőjellel arczukon, körülfojták Brutus, ki a számára készített emelvényre lépve menydörgő hangon így kezdett szónokolni:

— Az én nevem Brutus, az atyám egy lángész volt, ki megreszketetté a zsarnokot!

— Brutus méltó fia lesz atyjának!

— Akarjátok e tudni mit válaszolt a király? . . . Azt válaszolta: Ugy marad minden, ahogy volt. Ti pedig menjete haza dolgozni, fáradni, szenvedni és éhezni, — és otthon reménykedve váró kedveseiteknek, vigyétek meg a király megvetését!

— Halljátok! . . . a király megveti a felséges népet! Muttasátok fel az égre kezeitek, azt a munkától eldurvult, feltört tenyereket, melyeknek vonásaiból az ég sem képes már más jövőndőt jósolni számotokra, mint az inséges, fáradalmas munkát, a nélkülözésekkel teljes életet és a halált.

— Én is azt mondom: Menjete haza, fogjatok munkához. A kőmivesek építsék a palotákat, a fényes királyi lakokat, mint apáik építették, hogy az azokban dőzsölő, henyélő elnyomóik megvetését, gunyát, megérdemeljék!

— Ácsok, lakatosok, asztalosok, szabók, vargák, kocsigyártók, kötelesek, kovácsok, szücsök, kapások, teherhordók, ti minden mestere emberek és munkások, a munka vértanui . . . fogjatok hozzá a munkához, építsetek oly dicső és szép fővárosokat, mint ez a Budapest, hogy majd ha egy falat kenyérért koldultok, éhező gyermekeitek számára, atyátok a király, magas megvetéssel illesse könyörgő arczotokat!

— Menjete haza, ti gyáva, ti tehetetlen, ti ostoba nyerserő, ti baromi munkára született nyomorult tömeg, alázzátok meg magatokat, hajtsátok le durva nyakatokat, hadd tegye rá az ősi czimeres jármot uratok!

— Hordozzátok a jármot a sirig, inség nyomor és küzdelmek között.

— Puszta elhagyott legyen még sirhantotok is, ne ékitse azt a természet virágos mosolygása, árváitok, özvegyeitek könnyeitől, ne fakadjon azon nefelejtis; mert a zsarnok fél, még egy szál nefelejtstől is, ha az elrabolt jogotok emlékezete lenne!

Brutus, ezen végső szavakat siri hangon szakadozva mondotta, mely lassan ellágyult és zokogásba ment át.

Hatása nagyszerű volt. A körülte álló tömeg zugott, ordított, fenyegetődött, míg a gyengébb szivűek sirtak, a durvább lelkűek egetostromló káromkodásokba törtek ki.

Brutus néhány perczig, lehorgasztott fővel állott, időt engedett, hogy a felidézett fájó érzelmek, a felizgatottak lelkét egészen elfoglalhassák.

Azután felkapta fejét, felborzolta hullámozó fürteit és ordítva inkább, mint beszélve, mint a zugó vihar, mint ádáz fergeteg . . . hirdette a vést . . . a veszedelmet a már elragadott tömegnek.

— Hát ti mégis itt vagytok? . . . Hát nem vagytok gyávák, tenni akartok? Jól van! . . . Kövessetek . . . én vezetni foglak; ha kell a király trónjának zsámolyáig! . . .

— Követeljük jogainkat, kényszerítsük a királyt, hogy írja alá a rendeletet, mely minket is befogad az ország valódi polgárai közé, mely minket is részesít a haza földjében és azon vagyonban, melyet mi szereztünk és atyáink, mely a legszentebb igazság szerint, igaz tulajdonunk és minket illet.

— Ha a király nem akarná aláírni, kényszerítsük, ha kell törjünk be a kapukat, melyek szent ügyünk útját állják!

— Romboljuk össze a palotákat, azon karok, melyek azokat építették, össze is tudják azokat rombolni. Van petroleum, van dynamit! . . .

— Ők ravaszsággal vették el tőlünk munkánk gyümölcsét, foglaljuk mi azt vissza erővel!

— Kövessen a ki nem gyáva! Kérdezzük meg még egyszer a királyt, hogy csakugyan igazán megveti-e a fenséges népet!? . . .

Általános ordítózás követte Brutus szónoklatát.

Budára! . . . Budára! . . . Előre Budára! . . . kiáltották.

S Brutustól vezetve, hömpölygött a néparadat, mint a magasról megindított hógörgeteg, a város felé.

Utjukban a fák és kerítésekből husángokat törtek és feszítették ki.

A lökés meg volt adva, a lázadás létrejött, már eszme is volt, ok is volt, melynek nevében hősködhettek.

Vezérok is volt, s jutalom is volt kitűzve: a rablás. Ellenálló erő pedig nem volt.

— Nyomorultak! — szóllott a király lassan magában, midőn az ordító és rendőrökkel küzdő tömeget, a lánczhidfőnél megpillantotta.

A király nevelője Jámborfy, szó nélkül lesietett a budai hid-főhöz. A nép épen akkor ért oda.

A bátor pap, bizva a kegyeletben, melylyel iránta mindenki viseltetett, lihegő kebelével előbök állott.

— Megálljatok! — mondá. — Mit akartok? . . . A király oda adta nektek mindenét, pénztára üres, még saját szerzeményét is rátok költi.

Ha ezen jószívű fejedelmet megsértitek; az Istent bántjátok meg! . . . egy ország békéjét, boldogságát forgatjátok fel . . . Esztelenek! . . . Ha a király a magánosok vagyonát köztetek felosztja, a ki valamivel bir, mind itt hagyja ezt az országot! . . . Akkor még munkát sem kaptok . . . most munkások vagytok, akkor koldusok lesztek, és koldus lesz az egész ország.

Örültség a mit akartok! Térjete vissza! . . .

A nép egy pillanatra megállott a tisztas papi férfit előtt . . . de már vért látott, vért szagolt. A lánczhid pesti oldalán ugyanis, egy szakasz rendőr állotta útjokat, kiknek szigorú parancsok volt a népet feltartani. Ezek midőn a nép erőszakosan a hidra tolongott, először csak vaklövésekkel akarták visszariasztani, s midőn az nem használt, éles töltést is használtak. A nép dühös lett, . . . leverte a rendőröket és keresztül gázolt rajtuk, mint a pelyheken.

Már nem hallotta Jámborfy szavát, zugtak elvadult fülei, vért szomjazott mint a tigris.

Jámborfyt félre tolták az utból és egyenesen a királyi laknak tartottak, a rákosi népgyűlés ostromló haddá alakult, az elégedetlenekből lázadók lettek; mert a nép iszonyu, ha szenvedélye felzaklattatik.

Jámborfy egy mellékajtón, mely a vizivárosig leszálló palotakertbe vezetett, felsietett a királyhoz.

A lázadók, mintegy ötvenezeren, egy pillanat alatt elfoglalták a királyi palota környékét és megkezdték az ostromot.

A királyi palota ostroma.

Zrinyi Ilona!

Nem akarjuk az uralkodó örökös tartományait elbeszélésünk keretébe belevonni.

Azoknak állapotáról és viszonyairól írni a történelem feladata.

Az uralkodóház tagjairól sem akarunk írni, az is hosszas kitérésre vezetne, mire sem időnk, sem terünk nincsen.

Csak azt tartjuk itt szükségesnek megjegyezni, hogy az uralkodóház tagjai történetünk idejében, midőn a hadsereg hazabocsátatott, félve a következményektől, Magyarországbán nem laktak, kivéven néhai József nádor utódait, kik közül való volt, a már említett László főherceg, a család feje, az alcsuthi és más birtokoknak örököse, a király elválhatlan barátja, folytonos kísérelője, ki csak pár évvel volt a királynál idősebb, s idejének nagyobb részét a királyi udvarnál töltötte.

István király udvartartása nagyon egyszerű vala, néhány hű szolga és palotaórból állott egész környezete. Neje, a szelid lelkű Margit sem tartott fényes udvart, sőt gyermekeiket is a legnagyobb egyszerűségben nevelték.

István királynak két gyermeke volt: a három éves Árpád a trónörökös és az egy éves Valeria.

A budai királyi palota ez időben fekvése, külső fénye miatt, nagy gonddal ápolat kerteivel tündérpalota volt.

A művészi szobrok, képek, faragványok, a kertek szökőkútjai, árnyas lugasai, virágültetvényei páratlanok valának.

De térjünk vissza elbeszélésünk fonalához. Ott hagytuk el, midőn Jámborfy a lázadóktól a királyhoz visszatért.

A király barátai körében az események felett tanácskozott, midőn Jámborfy hozzájuk belépett.

— Mi hirt hozasz atyám!?

A külömben, magát minden körülmények között mérsékelni tudó bölcs arcán, a mély fájdalom kifejezései voltak láthatók.

— Nézd a rombolást! . . . az ablakhoz vezetve a királyt Jámborfy, a palotát környező kertekre mutatott.

Ádáz ordítás halatszott fel a kertekből, mely közé lövések vegyültek, ezer meg ezer dühöncz szaladgált, lődözött a palota körül.

Tul a Dunán, Budapestről is hangzottak egyes lövések, sőt az itt . . . ott . . . fölgomolgó füst azt is gyaníttatá, hogy a rablás, gyilkolás, már Budapesten kezdetét vette.

A lázadók megrohanva a boltokat és a fegyvertárt, fegyvereket raboltak.

A Gellérthegyen a váracs, csak néhány honvédtől őriztetvén, könnyen hatalmukba került, onnan az ágyukat kezdték lefelé vonatni, melyeket a várban felállítván, a dunasor pompás palotáit kezdték lövöldözni.

Brutus és társai a királyt élve akarták elfogni és kényszeríteni, hogy a vagyonközösség rendeletét írja alá, azt hitték, hogy a király aláírása megmenti őket a lázadás bűnének vádjától, azért a király aláírását minden áron birni akarták.

A Budapesten állomásozó tizenkét ezer honvédből, csak két ezer volt otthon, a többi a határokon garázdálkodó idegen rablónak bekerítésére küldetett.

László főherczeg ezer honvédet még jókor a királyi lakba rendelt, kik elfoglalván a bejárásokat, senkit azokhoz még csak közelíteni sem engedtek.

A másik ezer honvéd, a Dunán álló négy hidat küldetett védelmezni, a mindinkább szaporodó lázadók ellen, de sikertelenül, mert bármily hősiességet tanusítottak is, maroknyi számuk, egy óráig sem volt képes feltartóztatni, a lávaként özönlő tömeget.

László főherczeg elosztván a palotában az őrséget és kiadta rendeletét. Felszólította a honvédeket, hogy aki nem készült el a halálra, távozzék.

A honvédek mindnyájan maradtak.

Most László a királyhoz sietett és elmondotta neki rendelkezéseit.

A király László főherczeg intézkedéseit helybenhagyta.

— Vezesd a védelmet ahogy tudod, de kiméld életedet, mert neked is gyermeked van! — szólott a király. — Mig lehet maradjatok e teremben, én belső szobámba megyek és megírom végrendeletemet.

Az ágyuzás, lövöldözések, a védők és támadók zaja, mindig jobban és jobban volt hallható.

Rémítő volt a harcz a palota bejáratánál, a honvédek sem állásaikat, sem életüket nem adták olcsón.

A lázadók a budai pinczéket feltörvén, a drága vörös borokat, hordókkal állították fel, az ostromlók háta megett.

A bortól felhevült támadók, vakon rohantak a halálba, minden ajtó, minden ablak, egy vérengző ostrom színhelye vala, hol patakként ömlött a vér és százával heverték az elesettek hullái.

Az ellenállás által felingerelve, a lázadók fel akarták robbantani a palotát; de Brutus azt nem engedte, ő a királyt élve akarta elfogni és aláírását kicsikarni, ez volt a titkos pártfogó Bellinellinek határozott kívánsága.

Bellinelli jól számított: Ha a király a kommunisztikus rendeletet aláírja, örökké lehetetlenné teszi maga és utódai számára az uralkodást, mert Európa olyan uralkodót, ki a kommunisztikus törekvéseket királyi rendelet által jogossá tette volna, sohasem tűrt volna meg.

Ezért akarta Bellineli a király aláírását. Neki messzeható tervei voltak Magyarországra nézve, a mint később látandjuk.

A király elkészítvén végrendeletét, barátaihoz visszatért és nejét gyermekeivel magához kéreté.

A királyné megérkezvén, István elébe ment, megölelé őt, s csókkal illeté gyermekeinek homlokát.

— Légy közöttünk drága Margitom! . . . szüntelen látni akarlak.

— Igen királyom, itt leszek oldaladnál, nőd büszke és bátorításra nem szorul. Szólj mit szándékozol tenni és én is elmondom véleményemet.

— Csak a hatalmat ki ne adtam volna a kezemből, csak hadseregem lenne, majd tudnám mit tegyek. Most látom mennyire csalódtam, hogy a nyers tömeg a hatalommal mily oktalanul visszaél.

— Egy tiszt jelenti, — mondá Apáthy, — hogy a lázadók a királyt kívánják látni, hogy Brutus beszédet tart hozzájuk, s vashuzogányával a palotára rá mutat.

— Soba! — mondá a király — nem akarom őket látni; s inkább meghalok, mint kivánságokat aláírom. Szégyen ne érje nevemet.

— Szeretett királyom! . . . én fogok a néphez szólani, — mondá a királyné, — ők jól ismernek engemet, tudják mint szeretem őket és kérésemre hajtanak.

— Adjátok gyermekeimet, Árpádot, Valeriát, nekik megmutatom.

— Az élő Istenre kérek, ne tedd azt Margitom! . . . megörülök, ha a nép nem tisztel és bántalmaz, fájdalmamban meghalok!

— Bizzál királyom! . . . a harcnak kezéből csak egy angyal lehet ki a kardot, te mondtad azt nekem a bérczetetón. Az alkalom most itt van, adjátok ide az angyalt, adjátok gyermekemet! Még az áldozattól sem riadok vissza . . . én magyar nő vagyok! Egy ország megérdemli az áldozatot, még ha királyné hozza is. Bocsássatok! ha ez sem segít, ugy Istennél van a kegyelem!

Zaj és lövések hallatszottak kívülről. A király nejét vissza akarta tartani; de az gyermekével karján, az erkélyre lépett és így szólott a néphez:

— Kedves gyermekeim! . . . Az Isten látja mint szeretünk titeket! . . . Hol vannak szegényeitek, hol árváitok, hol a betegek, hadd bizonyítsák, mily jó atyáitok vagyunk! . . .

— Éhezünk! — ordított alulról a nép — adjatok kenyeret!

— Itt van nyakékem! . . . sok ezeret ér, itt van e drága karperecz! . . . vegyetek érte kenyeret. Majd többet is adok, csak oszoljatok szét! Az Isten megsegít. Én értetek adom utolsó csepp véretem. A király is . . .

Tovább nem folytathatá, alulról egy lövés érte a királynét, ki az erkélyen belül állóknak karjaiba roskadott.

— Megölték őt! . . . nem kimélték az Isten legszentebb angyalát! . . . Kardot ide! kardot adjatok! — kiáltá a király magán-kivül. — Hadd öljem őket, a nyomorultakat! . . . Bocsássatok!

— Fiam! . . . közeledett a királyhoz Jámborfy — ölni könnyű; de megbocsátani nehéz és királyi. Maradj király a végső perczekig. A hohér munkája nem neked való, gyermekeidnek még mindig atya vagy!

— Igaz! — felelé csendesülve a király. — A nép vérével kardom be nem mocsolom. Legyen meg Isten akarata!

A király ezt mondván, megölelte árva gyermekeit, s azokkal a vész színhelyéről a belső termekbe távozott.

László főherczeg párharcza az óriással.

Finis Hungariae!

A szorongatott jó barátok tanácsot tartottak és azt határozták, hogy Apáthy a királynál marad. László főherczeg a védelmet vezeti. Jámborfy pedig a királyné hulláját és Valeriát kiviszi az ostromlott palotából.

Két szolga által hordágyon, maga után viteté Jámborfy a hullát. Egyik kezében a királyi teremből, egy nagy ezüst keresztet emelt magasra, karján a kis Valeriával, énekelve: «Circum dederrunt me, gemitus mortis, dolores inferni!» — kivezette a szomoru temetést, a lázadók sorai között a palotából, kik megdöbbenve nézték a közöttük énekelve elhaladó menetet.

László főherczeg pedig a király fegyvertermébe távozott s egy művészi készületű páncélöltönyt öltött magára, melyen sem a golyó, sem a fegyver éle nem hatolt keresztül. Két nagybecsű kardot vevén magához, s a védő honvédek segítségére sietett.

Már ekkor a királyi palota földszinti termei, a lázadók által elfoglaltattak. A fős honvédek közül már alig volt száz életben, s azok is sebektől elboritva, a zaklatástól kifáradva, alig voltak képesek az emeletbe vezető lépcsőket védelmezni. A lázadók észrevették, hogy a honvédek száma megfogyott, létrákat támasztottak az emelet ablakai alá és azokon felmászva, az emelet ablakait ostromolták. A mely ablak védőit lelőhették, azon méhrajként bujtak be és özönlöttek el az emelet termeit is.

Ekkor érkezett László főherczeg a védők segítségére. Egyenesen oda rohant, hol legtöbb volt a betolakodó, kegyetlen dühvel kaszabolta őket, a kit rémitő csapásai értek, az azonnal örök-álmra tért.

Kiszoritotta őket a termekből, hasztalan lóttek reá, a golyó-zápor, mint a jégeső, kopogva pattogott le a pánczélöltönyről, melynek mesterséges bélése, még a golyók ütéseit is ártalmatlanná tette.

Testét egészen befedé a pánczélöltöny, csak vérben forgó szemei villamlottak elő.

Vértől csepegő nehéz kétélű pallosával, portól lepetten, füsttől megbarnitva, mint egy boszuló cherub, üzte maga előtt a csőcseléket, teremről teremre, mely megrettenve a sebezhetlen hős iszonyu harcától, ordítva menekült előle az ablakon át és hullott nyakra-főre a létrán feljövők fejére.

Jóllehet elég volt Lászlónak csak megjelenése is valamely megtámadott ponton, a lázadók még is tért foglaltak.

A számos ablak és lépcsőnél László mindenütt nem lehetett jelen, s ha egy oldalon el is üzte őket, háta megett és más oldalon ismét betolakodtak.

A palota termei úgy néztek ki, mint egy mézszárszék. A butorok összezúzva, a falak vérrel undokitva, a füst és porfelhő egyik teremből a másikba tolongott.

A lázadók között azon rémséges történet kelt szájról-szájra, hogy a palotában már nincsen egy élő védelmező sem, csak az ördög jár kivont karddal teremről-teremre, és csak az védelmézi a király szobáját.

Ezt hallván Brutus, maga is pánczélinget öltött, s egy fél-mázsás vasrudat ragadván fel, a palotába rohant. Csatázva rohant előre, lesujtva a vasruddal minden ellenállót, végre azon terem ajtajához ért, melyben László főherczeg, kimerülten a fáradságtól, magát eltorlaszolja, a király szobájának bejáratát őrizte.

A lázadók látva, hogy Lászlóval nem birnak, egészen visszavonultak és tanácsért, segélyért, az óriás vezér Brutushoz fordultak.

Ekkor lépett Brutus az ostromlók élére.

— Vezessetek! — kiáltá — mutassátok meg azt a legyőzhetetlen ördögöt, hadd lássuk van-e elég erős koponyája, hogy a Brutus karjai ütésének ellenállhasson?

László felhasználva a szünetet, benyitott a király szobájába.

— Oh ifjuságom drága barátja! — szólott a belépőhöz a király — ha védelmemben elesel, gyermeked árvaságának oka én leszek!

— Böles a tanácsban, bátor a harcban, szereted a hazát, hű vagy királyodhoz, áldjon meg az Isten maradékaidban is, nemzedékről-nemzedékre! Példaként tiszteltessék neved, mig egy Habsburgi él . . . te nemes . . . te hős fia családodnak és hazádnak!

Megölelte, homlokát megcsókolta a király, a hős herczegnek, ki az ölelést viszonzva reszkető hangon bucsuzott.

— Isten veled királyom! én erősen állok . . . de mégis el-eshetem. Fiamat Lászlómat, az élve maradók jóindulatába ajánlom!

— Isten veled te jó barát, — mondá Apáthynek, — ha Isten engedi, mond a többi jó barátainknak is, hogy László tőlük az utolsó perczen hű baráti szívvvel bucsuzik!

Végre a kis Árpádhoz lépett és könnyek között össze-vissza csókolá a siró királyi gyermeket.

— Százszor adom vissza édes atyád csókját! . . . Adj belőle egyet az én Lászlómnak is. Ha majd egykor rólunk beszélhetek, mondd el neki, hogy az a csók, a te atyád drága jutalma volt, melyet kívánom, hogy ugy fogadjon tőled, mint én atyádtól, büszkén, mert tőletek az én családom soha más jutalmat el nem fogad, mig egy Habsburgi él és az ősi nádor bátor ivadéka! . . .

— Most pedig távozzatok királyom! — mondá László, — a toronyba, én pedig itt maradok. Tegyük meg mindent a mit lehet, . . . talán majd jön segély . . . ha nem, ugy ismét látni fogjuk egymást ott fenn az égben!

— Isten hozzád! . . . Isten veletek! . . . Bucsuztak a nemes szívek. A király, a kis Árpád és öreg hű dadája, Apáthyval a palota keleti szögletén emelkedő toronyba távoztak. László pedig visszatért őrhelyére és félre tolva az ajtóban álló torlaszt, a vastag füsttömegén át, a teremben összegyűlt tanakodó lázadók közé rontott, kik valóban az ördögöt félték, a pánczélos vitéz fekete alakjában. Szétrebbentek mint a csirkék az ölyv előtt.

László magát kipihenve, ujult ruganyos erővel vetette magát a lázadókra; és ölte, pusztítva hajtotta őket maga előtt, mint a megfélemllett birka sereget.

Brutus rájok kiáltott:

— Fussatok előle! . . . engedjétek kijönni, itt szük a tér, majd odalen, elbánok én vele!

László vagdalva szoritotta a futó lázadókat. A merre haladt, halottak rendje jelölte utját, mint a fekete halálét.

Mikor leértek a palota előtti térre, Brutus a súlyos vasrudal a herceznek utját állotta.

— Nos ördög! . . . a ki vagy! . . . rivallt reá az óriás, — most mutasd meg, milyen vitéz vagy! . . . S ezzel a hercegre rohant.

Már elbeszélésünk elején mondtuk, hogy László nemcsak erős athleta, ügyes vivó, de hajlékony és a macska ruganyosságával bíró férfiú is volt.

Az első rettenetes csapást, melyet Brutus reá mért; nem igyekezett kardjával felfogni, tudta, hogy az karját, kardját, izre porrá zúzná, hátra ugrott tehát egy hatalmas szökéssel. Az egész erővel sujtott ütés és nehéz vasrud sulya, az óriást előre billentette. László megragadta a földre zuhant vasrudat és az ingadozva bukácsoló óriást, annál fogva a földre rántotta.

Az ügyes bajvivó herceg így elkerülte az első csapást. Az óriás egész hosszában elesett. A herceg rögtön reá lépett és kardjával az óriás nyakát, — más helyen az aczélsodrony öltözet miatt nem lévén megsebezhető — átszurta.

Az óriás fájdalmában, vadállati bögést hallatott, s mint a megsebzett tigris talpra ugrott.

Midőn felegyenesedett, a kard egész markolatáig nyakába hatolt, melyet midőn a herceg erősen tartott, a küzdők egymáshoz egészen közel jöttek.

Most vérfagyasztó jelenet következett: Az óriás egész erejével megradta a herceg balkarját. László jóllehet mindkét kezével igyekezett kardját kirántani és már az majdnem sikerült, midőn az óriás felemelt buzogánya a herceg sisakjára lezuhant.

A borzasztó ütés sulyát a páncél ugyan mérsékelte; de azért az mégis halálos volt. A hős ingadozni kezdett, és térdre roskadván, a Brutus második ütését már nem érezte, a páncél szétrepedvén, a halott feje alá omlottak, vérrel borított fűrtel.

Brutus még állott és a kardot kihuzta nyakából; de az iszonyu seb és vérvesztés következtében, hörögve borult a herceg holttestére.

Győző és legyőzött egy halmazba feküdt, a királyi palota márványlépcsői előtt, együvé folyó vérüket a királyi udvarnak szomjas porondja, egyenlő mohóssággal szivta fel.

A nap épen lemenőben volt, s vissza tekintve, előntötte arany sugarával, a pápai lak és szent István templomának fényes kupoláit.

A lázadók ágyui időnként meg-megszólaltak, kik már csak passzióból lődöztek a dunapart romban heverő palota sorai felé.

Leégett házsorok fekete kéményei meredeztek az ég felé. A tűz az egyik helyen kialudt, másik helyen meggyuladt.

A békés polgárok elmenekülve, vagyonukat prédává hagyták.

A lázadók rabolva, pusztítva, utcáról-utczára vonultak, nem állott nekik senki ellen. A rablott tárgyakat kihordották a Rákosra, hol sátrak alatt tábort ütve, nagy tüzeket gyújtottak, s bor, zene, énekszó mellett, ünnepelték Magyarország fővárosának halotti torát.

Csak az egyetlen pápai lak állott sértetlen, azt Brutus parancsára, megkimélték a lázadók.

Brutus eleste után a lázadók a palotába rohantak, a védelem nélkül álló torlaszokat elmozdítva, a torony feljáratáig hatoltak. A királyt nem találva, mindent felforgattak és elpusztítottak.

Az egyetlen torony ajtaja volt még előttük zárva; annak egész erővel neki feküdtek.

Apáthy a torony ajtaját eltorlaszolta a mennyre lehetett; de a nagy erőnek csak rövid ideig állhatott az ajtó ellent. A fegyveres védelem is hiu lett volna, annyi lázadóval szemben.

A lázadók betörvén az ajtót és elmozdítván a torlaszt, ellentállásra nem találtak.

Felérve a torony szobájába, azt üresen találták. Midőn kutatni kezdettek, mennydörgésszerű robbanással, a lázadók a toronyra együtt a levegőbe repültek.

Azok közül, kik a toronyba nyomultak, hirmondó sem maradt, ne hogy elmondhassa és dicsekedhessen vele, hogy ő a szerencsétlen I. Habsburgi István király végperczeiről és a koronaörököséről valamit tud.

Midőn ez történt, már az éj is kezdette a rémes látvány fölé borogatni sötétes fátyolát. Magas tűzoszlopok emelkedtek az égre a királyi palotából, messze bevilágítva a környéket. Magyarország pásztor népei, kik az éjet a szabad ég alatt töltötték, látták az égen kelet felé vonulni a megvilágított Anti Krisztus jelét, az «AK» betűket, éppen úgy, mint azelőtt huszonnégy évvel, midőn az országházi katastrófa történt.

A pápai palota erkélyén is állott egy biborban öltözött férfiú, ki látva az általános pusztulást, boldogan susogta maga elé:

— *Finis Hungariae!*

A kormányozható léghajó megtalálása és a király menekülése.

Kardja csorba, csonka vasból áll.

Mi történt a királylyal és a trónörökössel, hogy őket a lázadók a toronyban nem találták, azonnal látni fogjuk.

Miért és ki által röppitetett a torony a levegőbe? Arról senkinek biztos tudomása nem vala.

Nem lévén érdekünkben a légberöpités okát és okozóját most fürkészni, folytatjuk elbeszélésünket, visszatérve a Kárpátok közé, az öreg remetéhez, gróf Árpádházy Jánoshoz.

Midőn a királyi szó Árpádházyt a büntetés alól feloldotta; az öreg remete övéinek nagy öröme megszóltal ugyan, de megkedvelt remetelakát nem hagyta el.

Előbbi életmódját folytatva, a remetelakot valóságos parnassussá változtatta át.

Mikor a király a bérczek tündérét a bájos Margitot fényes nászkisérettel Budára vitte, Árpádházy a remetelakban maradt, s egyre másra teremtette a szebbnél szebb szobrokat, — mint mondá — a leendő magyar nemzeti pantheon számára a Gellért-hegyen.

A második fontos ok, mely őt a bérczilakban visszatartotta, az Antik léghajója volt, azt kereste, kutatta fáradhatlanul és akkor ígérte a világba ismét visszatérni, midőn a léghajót megtalálja és a visszatérést azon teheti meg.

Ha tudta volna, hogy a léghajó lakásához mily közel van, hogy az ugyanazon sziklába van elrejtve, melyen ő sátorát felüté, ha ezt tudta volna, nem fáradott, nem kututott volna utána a Kárpátok rengetegeiben, oly kitartóan és oly hosszú ideig.

Végre a véletlen vezette reá, mely nélkül az, örökre rejtve maradt volna előtte és minden ember előtt, a világ végeig.

Midőn ugyanis Árpádházy lakását bővitve, azt a sziklába beljebb vágta volna, egy üregre talált, mely természetes barlangot képezett.

A barlang nagy idők előtt, valószínűleg a baglyok és denevérek fészke volt, melynek nyílása eredetileg a szabadba vezetett, most vaslemezből kapuval és szerény ablakkal volt ellátva.

Ezen üregben találta Árpádházy az Antik második léghajóját, érintetlenül, romlatlan állapotban, csakis kevés javítást kellett rajta eszközölni, a bőrrészeken és légszesztartó gömbön.

Az egésznek gépezete és kezelési módja oly egyszerű volt, hogy azt Árpádházy azonnal eltalálta.

Különbben a barlangban, mely kis gyárrá volt berendezve, irásokat is talált, melyek nyomán előtte minden világos lett s még azt is megérthető, hogyan talált a rejtett barlangra a pyrotechnikus és mi vezette őt oda.

Megtalálta ugyanis Antik naplóját, melyben az elbeszélte, mint hajtotta egyszer a szél, mikor még léghajója nem volt egészen kormányozható, — a Kárpátokba, hol egy holdvilágos éjjel, amint hajójának felszállásával vesződött, — látta, miként egy vadászó bagoly, a kis őzikét a remetelakhoz közel fekvő lyukon egy üregbe behurezolta.

Antik midőn léghajója teljesen kormányozható lett, felemelkedett a nyíláshoz, s azon betekintve egy téres barlangot látott, telve denevérekkel és baglyokkal.

Igy jutott Antik a pompás műhelyhez, hol zavartalan biztonságban működhetett és tökéletesithette találmányát.

Mindenekelőtt kibővitte a bejáratot, arra vassarkakon nyíló kaput csinált, mely a sziklával egyforma színre festetvén, alulról nem is volt észrevehető.

A legszerencsésebb véletlennek mondható: hogy Árpádházy azon időben találta meg az Antik léghajóját, melyben azzal a lázadók által szorongatott István királynak megmentésére mehetett.

Árpádházy ugyanis a megtalált léghajót kijavítva, azzal kísérleteket tett, s napról-napra nagyobb távolságra távozott lakától.

Épen szent István király napján történt, midőn a lázadók a királyi palotát megrohanták, hogy az öreg remete látesővel léghajójából, füst és lángokba borítva találta a fővárost. Veszélyt sejtve tehát, Budapesthez közeledett.

Jóllehet már este volt, megütközve látta a rombolást. A palota tornyainak megvilágított ablaka, tudatta vele, hogy hol keresse kedveseit. Ahol csakugyan meg is találta azokat és késedelem nélkül épen azon perczen, midőn a lázadók a torony ajtaját alulról betörték, őket léghajójára vette, s velök a magasba szállva, léghajóját a Kárpátok felé fordítá.

Alig távozott el a király a léghajón, a királyi palota, amint láttuk, a lázadókkal együtt a levegőbe röpült.

Maga Jámborfy is azt hitte, hogy a király és akik a palotában maradtak, a palota romjai alatt lelék gyászos végöket, s érettök az ország hosszú ideig gyászt is viselt.

Ezzel azt hisszük röviden összefüggésbe hoztuk eseményeink eddigi menetét.

Most folytassuk azt tovább ott, ahol elhagytuk.

Midőn a király a koronaörökösrel és Apáthyval a léghajóba szállott, a koronaörökös aludt, atyja őt karjain tartva vitte át a léghajóba, s ott elhelyezve, szomoruan mellette maradt.

Még nem haladhattak messzire, midőn egy menydörgésszerű durranást hallottak s látták, mint repülnek a tüzes sziporkák, bevilágítva a setétséget, az ég felé — s hullanak megsemmisülve vissza.

Ez volt a királyi palota légberöplése. Az égő főváros lángja, a távolból fel-felnyult a magasba, mint egy tüzes nyelv, mely a sötét égen uszó felhők után kapkod, majd ismét eltűnik.

A kis Árpád felébredett a dörgésre s sirva simult édes atyja mellére.

— Atyám! mi ég alattunk a távolban, mi tűz az, mely oly hosszú lánggal ég?

— A királyi palota ég gyermekem! Legyen emlékezetes előtted ez éjjel, melyen annyit veszítettél el, mennyit ez országban senki el nem veszíthet kivüled, a koronát!

— Kedves Atyám! ha a palota ég, az én kis ponny lovam, himzett nyeregtakaróm és sallangos kantárom, nem fog-e elégni?...

— Igazad van kedves gyermekem! Te nem értheted még veszteséged szörnyű nagyságát, te nem oszthatod még atyád tenger bánatát! . . .

— Sirasd csak kis ponny lovadat és nem a koronát, mint atyád, kinek szive megszakad, ha elgondolja, hogy gyermekének örökségét, koronáját veszíté el és egy országot sőt többet!

— Ki sem birom ejteni a drága angyal nevét, mert szivem elszorul és vérkönnýüket hullat, mely bensőmet égeti, mint a tüz, mely alattunk pusztítja az ország büszkeségét.

Ezt mondva a király, — fuldokló zokogásban tört ki s fejét kis fia vánkosára hajtva, melyet a toronyból hozott, — magát megmérhetlen fájdalomának átengedé.

— Fiam! — szólott hozzá Árpádházy — ne feledd, hogy mi is itt vagyunk. Én ki atyád vagyok és barátaid, kik a veszteséget osztjuk és veled viseljük a gyászt, a bánatot.

— Fogadd el azért a vigasztalást, mert mindent még sem vesztettél el . . . a nemzet él . . . és megmaradt gyermeked!

— Oh! Atyám mily nagy a te lelked? . . . Te vigasztalsz engemet, kinek egész élete nagy lelkéért volt nehéz büntetés!

— Tégy inkább szemrehányást nekem, hogy az egyetlen kincstől is, melyet még birtál, megraboltalak.

— Lásd én is elveszítém a kincset . . . s te nem is kérdezed: hol van leányod hol van a királyné hol van drága Margitom?!

— A viszhang, mely epedve játszott tündérénekével, a bércvirága, mely hozzá akart hasonlónak nyilni, testvérei az erdei nymphák, megkérdezik majd tőlem:!

— Hol van az égi szüz? S én mit feleljek? ki koldusként jövök az egykor gazdag békelakba, mely legdrágább kincsének veszét, nekem köszöni.

— Megörülök e gondolatnál! . . . S ha majd ott kell élnem, hol minden fűszál ingása fenyegetés s minden harmatcsepp az ő drága könnye . . . oh azt nem viselhetem majd . . . el! térjetek velem vissza! oh Margitom!

Izgatottan ugrott fel a szerencsétlen király s lázban égő szemeit a néma éjbe meresztve, a messze elmaradott égő fővárosból felcsillámló fényre mutatott:

— Ott ott fekszik az angyal, a vér előnti fehér öltönyét, s karjaiból a gyermek elrepül . . . a lelke!

A gyermek felült s sirva könyörgött:

— Atyám vigyél magaddal anyámhoz! . . . hol van anyám? . . . hol Valéria?!

— Csitt! . . . ne sirj . . . nekem száz szemem van és egyik sem könyezik . . .

— A fővegemet keresem . . . a fekete ürben, tartsátok fel, a nyomorultak meglövik! . . .

Lehajtá forró homlokát ismét és elszenderült, az elkinzott lélek terhe alatt, a fáradt test is leroskadott.

Egyik sem bírta tovább az óriási terhet: bánat, szerelem, barátság, emlékezet, méltóság, remény, hit megsemmisülve a király keblében, csak a pusztá érzelem nélküli élet maradt . . . elméje elhomályosodott.

Apáthy a párnát megigazitotta a szendergő király feje alatt, ki még álmában is e kedves szavakat susogta: Margit, Valéria. — Az ősz remete barátjához fordulva, meghatottan szólt:

— Most már mind a kettő gyermek, mind a kettő a te gyámságod alá került!

— Nagyok a sors csapásai, de a te lelked nemessége is nagy. S hogy mégis könnyebb legyen a teher, itt van az én erőm is hozzá; engedd, hogy egy részét annak barátod viselhesse s ha van még reményed a jövőben, mutassa meg azt bölcs lelked, mutassa meg a halvány csillagot, hogy feiége átküzdhessük a jelent s lángra gyujthassuk e szép hazának napját, s visszaadhassuk néki királyát, életét.

— Szeretett Istvánom! . . . Jer hadd szorítsalak szivemhez. Most neked van szükséged vigasztalásra, mint egykor nekem volt a Rákoson.

— Ugy veszem észre, nemcsak megrendítette szomorú sorsunk nemes szivedet, de még a kétség is kerülget a jobb jövő felett.

Megölelte Árpád házy öreg barátját s a léghajó-kormányhoz telepedve, bölcs beszédét imígyen folytatá:

— Mig ti csak éveket éltetek, én századokat éltem.

— Ezt jelenti némának lenni.

— Én nem beszéltem évekig, de sokat gondolkoztam ez idő alatt. — Halld a jövőendő felőli véleményemet! . . .

— Ha vizsgálod az emberiség fejlődése történetének lapjait és az emberi természetet, azt találod, hogy legelőször az ember az Isten társaságában jön elő, aki boldogítja s kitől mégis húzódozik. El is hagyja háládallanul s minél messzebb távozik tőle, annál mélyebbre süllyed a setétségbe.

— A múlt emlékek egy morzsája, mely mondaként megmaradt lelkében, az ég utáni vágya feléled, — s felkiált:

«Isten!» — Mire a szivárvány, — a rézkigyó, — fénylő kereszt megjelen.

— Fel . . . fel . . . az emberiségnek élni kell, a halált elhagyjuk . . . az életért.

— Mindig drága volt a megváltásnak ára. Noé látta, Mózes tudta. Krisztus önként adta.

— És mindig fényesebb volt a megváltás napja. Először szivárvány, azután tüzes oszlop, a Jézus-é a legfényesebb, mely a szeretet napja, mely nem csak éltet, melegít és táplál, de megvilágítja az egész világot, megvilágítja a sziveket.

— Lásd ettől is távozunk már. . . . Egy maréknyi porral, egy gyermek romba dönti, mit ezer év alkot, életet, emléket, királyt, koronát, hazát és nemzetet. Ez a dinamit-kor.

— Nagy lesz az új megváltásnak ára; s a megváltás annál dicsőbb, nagyobb leend; talán az egyik csillagból a másikba fogunk járni, azt már nem tudom; de hogy bizton el fog jönni, azt remélheted.

— Bizzál tehát a jobb jövőben, melynek ára, egy élet, egy ország gyászja, korona, vagy eltévedett elme, még csak nem is ár.

— Remény, igen az a drága, mely még csodát is vár s az egészben az a legszebb, hogy a csoda soh'sem marad el . . . a hit . . . az Isten a honnan kiindultunk, a végszükségben mindég megjelen.

— De ime megérkeztünk a remetelakhoz, hol majd többet mondok. Lesz időnk reá, míg ez a fürtös fejű gyermek meg nő annyira, hogy megállhasson fején a korona, mely midőn atyja fejéről leesett, az ő édes anyjának szétzúzta ifju életét.

Atyjának pedig szerető szívét törte meg. Az ég kárpitjáról eltűntek a ragyogó csillagok, keleten megjelent a halvány pir, melyet a napszekeérének fénye lövelt előre. Az erdők, ligetek és vetések dalos lakói a magasan libegő léghajó alatt, reggeli éneköket hallatták.

A léghajó alászállott épen a Pantheon lépcsőjéhez. Az öreg szolgálta elő sietett s segített urának, ki mintákat hozott a Pantheonba való szobrokhoz, az örült királyt s trónvesztett gyermekét.

Forduljunk el e szomorú csoporttól, hogy még több okunk legyen a szomorúságra.

Nézzük mit miveltek a lázadók Budapesten a lázadást követő napon.

Az orosz invasio.

Magyarország lábaidnál fekszik!

PASKEVICS.

A királyi palota lerombolása utáni napon, a lázadók pusztításait Budapest környékére is kiterjesztették. A rablott tárgyakat a Rákosra hordozták össze, hol folytonos dinom-dánom között mulattak.

A Gellérthegyen nagymennyiségű hadiszereket, ágyukat halmoztak össze, valamint a budai várban is.

És a magyar nemzet jobbjai, az európai diplomácia, — hol voltak? — kérdi a nyájas olvasó.

Ott a hol a tatárjárás idejében, a mohácsi veszedelemkor, Szigetvár ostroma alatt.

Midőn István király az állandó hadsereget elbocsátotta, a magyar nemzet, a védelem gondjait teljesen a királyra hagyta s mivel az uralkodó család élő tagjai, a királylyal az ujjításokra nézve nem értettek egyet, a királyt azok is magára hagyták.

Csak Bellinelli a ravasz bibornok volt tevékeny, ki a maga nagyravágyó terveinek előnyére, teljesen kizsákmányolta a helyzetet.

Bellinelli már a katastropha napján értesítette a szomszéd kormányokat, természetesen úgy adta elő a dolgot, mintha az egész nemzet lázadt volna fel királya ellen, kinek káros ujjításait nem tűrhette.

Az európai diplomácia, Oroszországot kérte fel a beavatkozásra. Ösmerve a magyar nemzet idegenkedését a muszkától;

nem lehetett attól tartani, hogy a magyar és orosz egymással kezet fogva egyesülhessen.

Az orosz csapatok három nap múlva Budapest alatt megjelentek.

A méltók megszeppentek, de magokat minden harc nélkül megadni nem akarták.

Nyílt csatába az oroszokkal nem bocsátkoztak, azokat engedtek egészen a vár alá jönni, honnan a feloszlott magyar hadsereg számos ágyuiból, eszeveszetten lövöldöztek minden irányban.

Az orosz fővezér Herczeg Hordokopf Donganow nem viszonozta a lövöldözést, csak másnap korahajnalban, midőn a lázadók már a lövöldözés és álmatlanságtól kifáradtak, fuvatott általános rohamot.

Ötvenezer orosz katona vett részt az ostromban, a lázadók többen voltak, de minden hadászati ösmeretek nélkül lévén, legyőzettek.

Az orosz katonák benyomulva a várba, lefegyverezték csekély ellenállás után a lázadókat s azokat, kiknek nem sikerült megszökni összefogdosták.

Hordokopf Donganow nem tett velök sok teketóriát, a főbb czinkosok közül, néhány százat páronként összeláncoltatott és utnak indított Szibériába, a többieknek pedig a homlokára tüzes vassal, egy M. betűt süttetett és őket szélnek bocsátotta.

Gunyosan megjegyezte az orosz herczeg: válogathattok az emléketű jelentésében, a hogy nektek tetszik, az lehet: Muszka, Méltó vagy Memento!

Nem hallgathatjuk el, mint viselte magát az országgyűlés eddigi elbeszélésünk ideje alatt. Nehogy az országgyűlés beleegyezése nélkül látszassunk valamit tenni, egyszer s mindenkorra kimondjuk, hogy igen is, az országgyűlés mindig együtt volt s törvény által szentesítette az ujjításokat, melyekről szólottunk. Hozta a törvényeket, mint azelőtt, István király uralkodásának egész ideje alatt is és működését csakis akkor szüntette meg, midőn a lázadók az országházat is fölgyújtották. Sőt még azután is tartottak ülést a képviselők tiltakoztak a lázadók tényei ellen.

Később tiltakoztak az orosz seregek bejövetele és beavatkozása ellen. Fájdalom mind hiába, jóllehet együtt és egyenként is, az európai diplomáciához fordultak orvoslásért!

A nagyhatalmak azonnal Budapestre küldötték meghatalmazottjaikat és kongresszust tartottak.

A kongresszuson az első tárgyalandó kérdés az volt: ki kövesse a szerencsétlen István királyt, az uralkodásban?

Jámborfy, ki a kis Valériát az égő királyi palotából megmentette a kongresszus előtt megjelent és bemutatta a megmentett királyi gyermeket, ezzel a kérdés eldöntetett, a kis Valéria trónutódnak elfogadtatott.

Azután a kormányforma felett határoztak. Elhatározatott, hogy a kiskoru Valéria mellé három gyám választassék. Egyet választott a kongresszus Bellinellit, a másikat az orosz czár Hordokopf Donganow herceget, a harmadikat a magyar országgyűlés s ez a kipróbált nagy hazafit, a bölc s Jámborfyt választá Valéria mellé, harmadik gyámul.

Most kimondották, hogy Jámborfy képviselvén az országgyűlést, az haza mehet; annál is inkább, mert Bellinelli információjá után, az országgyűlést is hibásnak tartották, amennyiben István király terveit nem ellenezte, sőt még azzal is gyanúsították, hogy az ellenzék tagjai a lázadók fellépését is helyeselték.

A kongresszus határozatának végrehajtását Hordokopfra bizták s hogy az eredményesen eljárasson ezen megbízásban, kétszázezer orosz katona állandóan Magyarországon maradt.

Az ország kormányzását tehát a Valéria kiskorusága alatt, a a három gyám teljesítette.

Valamint a kiskoru királyleány nevelése is az ő feladatukhoz tartozott.

Számosan voltak az országban, kik ilyenén eljárást nem helyeselve, az ellen protestáltak; ezeket ha veszedelmesnek látszottak, az orosz Szibériába küldötte, mint lázadókat.

Egyszóval Magyarországon az erőszak, a zsarnokság lett az ur és pedig az orosz czár képében.

Ezen szomorú állapotok előidézésében, nagy része volt Bellinelinek, kinek gonosz terveit — itt lévén az ideje — ezennel olvasóink előtt is teljesen leleplezzük.

Bellinelli minden tervét orosz beleegyezés és segítséggel vitte ki. S miután Magyarország az orosz terjeszkedésnek és terveknek ösidöktől fogva gátja volt, elhatározta a két szövetséges:

Először: Magyarország önállóságát megsemmisíteni, mely csak úgy volt elérhető, ha a Habsburg uralkodóház Magyarországon megszűnik uralkodni.

Erre most a legjobb alkalom kínálkozott, mert a czár Bellinellivel azt tervezte, hogy fiának a koronaörökösnek titokban

Valeriát eljegyezte, s hogy ezen terve sikerüljön, annak kivitelét Bellinelli és Hordokopfra bizta.

Bellinelli jutalmat a czártól a menyegző napján, Magyarországnak azon részét kapta volna, mely a Tisza és Duna között fekszik és a Mátrától Oláhországig terjed, mely országrészből Bellinelli egyházi államot akart formálni, természetesen a saját pápasága alatt, melyre tekintettel az aggkoru pápára és a neki kedvező körülményekre, a kilátások a legkedvezőbbek voltak.

Bellinelli magára vállalta Valeria nevelését.

Miután a budai királyi palota felépítettett, lakását áttette a királyi palotába és minden idejét reá áldozta, hogy Valeriából orosz nőt neveljen. Jámborfyt egészen kiszorította az udvarból, s az udvari tiszték, szolgák nagy részét, oroszokból alkotá.

A királykisasszony környezete a dadától kezdve, a fővezérig a Bellinelli szövetségese, vagy kémje volt.

Valeria legelőször oroszul tanult, s csak azután tanulta meg a franczia és német nyelvet; magyarul épen nem tanult.

A magyar nemzetről soha egyebet nem hallott; minthogy az lázadó, ki atyját Istvánt is letaszította a trónról s orvul meggyilkolá.

A magyar nemzet történetét elferdítették előtte, a nemzetet hitszegőnek festették le, melynek álnokságaival az uralkodócsalád folyton harcot folytatott, s a család a harcban elbukott.

A nemzet él ugyan; de csak azért, hogy minden büneiért megszenvedjen, a büntetés egy erős kormány lesz, ha Valeria akarja, mert az csak tőle függ.

Ilyen és hasonló elvekben neveltetett Valeria, nem csoda ha gyűlölte a nemzetet, s róla hallani sem akart.

Azon kívül Bellinelli gondoskodott; hogy multságok, élvezet és szorakozásban hiány ne légyen, s mindezt oroszosan tette.

A budai palota egész kis orosz udvar lett, Bellinelli és az orosz czár örömeire, gyönyörűségére.

Hordokopf Donganow herczeg, más oldalról igyekezett a magyarokat megpuhítani. Az orosz gazdálkodás nyolczadik évében, már minden hivatalnok beszélt oroszul Magyarországon. Az iskolákban több tantárgy, különösen Magyarország története oroszul tanítottott, orosz szerzők szerint meghamisítva.

Az egész kormányzás oroszos volt, mely előakarta készíteni Magyarországot azon időre; midőn majd az orosz czárnak Valeria hozományul adandja.

Jámborfy tisztán látta a szövetségesek terveit, azt is látta, hogy velök hiába ellenkezik; mert csak azt érné el, ha ellenök fellépne, hogy eltávolítanák az útból, s helyét más foglalná el, úgy legalább mindent megfigyelhetett és örködhetett a nemzet jövője és Valeria felett.

Csak ritkán rándult fel Alcsuthról Budára; de azért mindent tudott, mindent figyelemmel kísért. Érintkezett a remeteség lakóival is folytonosan, sőt a remetelakban gyakran megjelent, barátaival tanácskozott s lassan de biztosan készítette a tervet, mely szerint az oroszok szándéka meg lesz semmisítendő.

Tudjuk hogy István király az ostromlott palotában megírta végrendeletét, jó barátai ezen végrendeletet megőrizték és annak pontjait tiszteletben tartották.

Annak idejében, midőn ezen végrendeletet mi is olvashatjuk; világos lesz előttünk sok oly dolog, melynek okát még most meg nem érthetjük.

Jóllehet Jámborfy minden iránt köznyösnek látszott, a mi a nemzetet illeti mégis mindent és sokat tett a nemzetért, azon idő alatt míg Valeria gyámja volt, amint látni fogjuk.

Működését azon kezdette, hogy a hős László herczeg árváját, a kis hat éves Lászlót, kinek édes anyja még a hős herczeg előtt elhunyt, gondosan nevelé.

A kis herczeg már gyermekkorában jelét adá nagy tehetségeinek, melyeket hős atyjától örökölt. Gyorsan fejlődött daliás ifjává s lelkének kiművelésére Jámborfynak kiváló gondja volt. Az alsuthi herczegi palota volt azon hely, hol Magyarország jövőjének reménye élt a valóságban és élt a szivekben.

Az alsuthi ifju herczeg kíséretében látták annak hű szolgáját, ki ugyan nem volt valami szép alak, de óriási termete miatt figyelmet gerjesztett.

Hatalmas nagy fejű őszbecsavarodott férfi volt ez, félszemű és görbe nyaku, ki a herczeget mindenhová kísérte s reá úgy viyázott mint a fél szemére. A herczegi palotában a herczeg hálószobájának küszöben aludt s az ifju intésére úgy figyelt, mint egy hűségeseb.

Ez az óriás nem volt más, mint a lázadó Brutus, ki nagy testi erejének és természete szívósságának folytán, a budavári katasztrófából életet megmentette.

Midőn ugyanis ájultan feküdt a palota udvarán, kiömlő vére sebének nyílásában vastagon megaludott, az aludt vér a további

vérömlést megakadályozta, s az óriás magához tért, ingadozva vánszorgott a küzdelem teréről, a vár alá, hol egy ismerősénél menhelyet talált.

Sok ideig tartott gyógyulása s ez idő alatt az oroszok teljesen elhelyezkedtek az országba.

Brutus midőn kimehetett, az utját a pápai palotába vette, hol midőn a hatalmas bibornok hazatért, azzal magát megösmertette.

A bibornok a lázadó vezér láttára gondolatokba merült: belátta hogy ezen emberrel további érintkezésben maradni nem tanácsos, azért egy ideig tartóztatta; az alatt orosz rendőrökért küldött, s Brutust azoknak általadta.

A törbe ejtett óriás fogcsikorgatva, szó nélkül hagyta magát az oroszok által elvezettetni, de utközben azokat megtámadta, s jóllehet, meglőtték, a küzdelemben fél szemét kiszúrták, sebekkel borították; de ő azért kísérőit leverte és elmenekült.

Mint a megsebzett vad bujdosott jó ideig, midőn megunván a kóborlást s tisztában jöven a felől, hogy Bellinelli őt csak esz-közül használta a maga önző céljaira, egy napon bűnbánólag Alesuthon magát Jámborfynak bemutatá.

Jámborfy nem akart róla tudni semmit, el akarta utasítani, de a herczeg közbe lépett, s látván az óriás igazi megbánását, őt a palotában megtartotta. Brutustól tudta meg a herczeg a budavári katasztrófa apróbb részleteit.

Brutus Bellinelli ravasz terveit és a lázadók iránti szerepét bizonyítékokkal kétségtelenül kimutatta. Megeşküdött mindenre a mi szent lehet, hogy egyetlen vágya, életének célja lesz hibáját a mennyire képes lehet, jóvá tenni. Így került Brutus az alsuthi herczeg szolgálatába s hordozta görbe nyakán a hozzá méltó sebet, az ifju herczeg után; ki valahányszor reá tekintett, azon mélységes sebre gondolt. melyet a sors a magyar nemzet testén ejtett s melyet, mint Jámborfy állította, Lászlónak kell behegeszteni.

Most már azt hisszük, eleget mondottunk a történetünkben szereplő személyek helyzetének megvilágosítására; csak egy rövid epizod van még hátra, melyet itt el kell mondanunk. Ugyanis két személy jelenik meg történetünk folyamán, kiket itt akarunk megismertetni olvasóinkkal, hogy azok midőn a szereplés sora reájok kerül, ne legyenek előttünk idegenek. Ezen két személy a pápai könyvtárőr és fia, de halljuk magát a történetet.

Ezer nyolczszáz kilenczvenhatodik évben Valeria magyar király uralkodása alatt egy öreg székely nemes Báthory István jelent

meg a pápai palotában Budán, fiával Árpáddal, és a pápától kihallgatást nyervén, fiát a Budán virágzó tudományos világegyetem növendékei közé felvétetni kérte.

Röviden le kell írunk, milyen volt ezen egyetem.

Mindenesetre olyan intézet, mint neve is mutatja, melyben az egész világon élő nemzetek fiai tanulhattak.

Ezen egyetemet a történetünkben is kiválóan szereplő szépemlékezetű Stephania királyné alapította és fentartásához az egész művelt világ kormányai, bőkezű adományokkal járultak.

Ezen tudományos egyetem meg is érdemelte a pártolást, ugyanis falai közül kerültek ki a világ leghiresebb tudósai. Ezen intézetben, minden tudományt és nyelvet tanítottak, s a növendékek nem köteleztettek különösen, mindegyik azt tanulta a mit akart s annyit tanult amennyit bírt, s épen ebben rejlett a legingerlőbb csalétek. A növendékek egész erejükkel, tehetségökkel neki feküdtek a tanulásnak, egymás között vetélkedvén, az elsőbbségnek dicsőségeért.

Megjegyzendő, hogy ezen intézetbe csak is már képzett ifjak léptek be, kik a tudományok elemeit más kisebbrendű egyetemeken megszerezték.

Árpád a felvételi vizsgát fényes sikerrel kiállotta, ismereteit mint mondá, egyedül apjától szerezte; ki egész életét a tudományoknak szentelte.

Az öreg székely, midőn fia a pápai világegyetem növendékei közé felvétetett, arra kérte a pápát, hogy mivel neki senkije sincsen gyermekén kívül, a kitől messzire távozni nem akar, adnának neki a pápai udvarban, valamely fizetés nélküli foglalkozást azon időre, míg fia az egyetem falai között tartózkodik.

A pápának rendkívül megtetszett a nyílt arczu öreg székely személye; szívesen hajlott kérelmére és tiszteletbeli segéd könyvtárörnek kinevezte őt.

Az öreg Báthory a pápai könyvtár helyiségében szerény lakást nyert, és abba azonnal el is helyezkedett, felette boldog lévén, hogy egyetlen gyermekének, szemefényének közelében maradhat.

Ezen rövid történetke leírásával bevégeztük elbeszélésünknek előzményeit.

Azt hisszük a mit ezután nyújtunk olvasóinknak, az már egy folytonos láncolata lesz az eseményeknek, melyek sem kitérések, sem félbeszakítások által feltartatni nem fognak; s ez által reméljük, hogy annál érdekesebbek, vonzóbbak leendenek.

Ott a hol az árva királykisasszony neveltetéséről szólottunk, említettük, hogy Bellinelli gondot fordított arra, miszerint Valeria a komolyabb foglalkozástól távol tartassék, gondoskodott arról, hogy multság, élvezet, szórakozás mindég kéznél legyen, nehogy az árva gyermek öntudatra ébredve, fürkészni akarja helyzetét, megismerni a valót és jogait. Bellinelli ugy akarta Valeriát nevelni, hogy az egy drága érték legyen, melyet megígért az orosz czárnak illetlenül átadni, a nélkül hogy annak szellemi fejlesztését meg is kísértené.

Czélját is érte volna, ha Valeria nem örököli szüleinek jó szive mellett azok lángeszét is, melyet hiába borított el külsőségekkel a ravasz bibornok; a fényes értelem megérett s az égre tört,

A Salvatorok.

Memento!

Mindenek előtt azon kezdette az ébredő Valeria, hogy titokban, Bellinelli tudta nélkül megtanult magyarul, s megunván Bellinelli üres társaságát, a hiu multságokat, felgerjedt lelkében a nemesebb foglalkozás utáni vágy.

Miután Bellinellinél hasztalan tett kísérletet, eszébe jutott, hogy neki Bellinellin kívül még más gyámja is van. Eszébe jutott az öreg Jámborfy. Azonnal Jámborfyért küldött, ki örvendett, hogy valahára ő is divatba jön. Sietett a királynőhöz. Ez történt 1996-ik évben, midőn Valeria tizenhét éves volt.

— Kedves Jámborfy! szólította meg a hozzá belépőt Valeria, én ma tizenhét éves vagyok, királynő vagyok és végtelen unatkozom, semmi koromhoz, semmi állásomhoz méltó foglalkozásom nincsen. Azért hívtam: nem tudna kegyed nekem valami hasznos dolgot ajánlani, mely engemet ezen egyhangu, mindennapi unalomból kiragadna?

— Sőt igenis kellemes szórakozást és élvezetet szerzek Felségednek, ha irántam teljes bizalommal viseltetik — mondá Jámborfy.

— Beleegyezem! Nem bánom bár mi legyen, csak szórakoztasson. Tehát mikor kezdjük el?

— Soha jobbkor nem jöhetett Felséged unatkozása, épen ma van a Salvatorok gyűlése. Ajánlom Felségednek, hogy az or-

szágot, annak népét és a népnek állapotát megismerje. Ez kötelessége Felségednek, s azonkívül háladatos és hasznos foglalkozás lesz.

Elvezetem Felségedet a népgyűlésbe, hol ismeretlenül közvetlen meghallgathatja a nép gondolkozás módját, panaszait. Aztán majd meglássuk mit teszünk. Egy félóra mulva alkonyodik, eljövök Felségedért. Öltözzék bő köpenybe, hogy ismeretlen maradhasson s magammal elviszem.

Egy félóra mulva Jámborfy Valeriával Óbuda sötétedő utczái felé hajtattott. Egy szűk mellékutczában a kocsiból leszállottak és utjokat gyalog folytatták.

Nyomorult házsorok közé értek, melyek között egy, a hegyoldalnak támaszkodó, kivilágított, kétemeletes házban, vig zenét és tomboló lármát hallottak. Jámborfy előre ment, mint a helyet ismerő és vezette a királynőt.

Az épület közepén, egy alacsony ajtón belépve, sötét nedves folyosón haladtak előre, melynek végén nehéz, penésztől korhadt ajtó előtt állottak. Jámborfy az ajtón függő kalapácsal hármat ütött az ajtóra. Egy gyéren világitott előszobába léptek. Állig beburkolt alak, ásítózva lépett eléjük és a jelszót kérte.

— Memento! — hangoztatta Jámborfy és tovább haladtak. Nagy zaj és zszibongás ütötte meg füleiket.

Jámborfy egy nehéz függönnyel eltakart ajtónak tartva, félreemelte a függönnyt és beléptek a Salvatorok gyülekezetébe.

Nagy boltozatos terem volt az, a tetőről lefüggő lámpák által világitva. A terem falai mellett egy sor pad vonult körül s a legbensőbb szögletben állvány emelkedett, mely gyanittatá, hogy a helyiség táncsteremnek volt szánva.

A teremben megszámlálhatlan sokaság volt, férfiak, nők és gyermekek vegyesen.

Lymbus nevezet alatt volt ismeretes ezen helyiség a fővárosban, hol a Salvatorok gyűléseit tartották, kik úgy jöttek az épületbe, mint mulatók, hogy az oroszok előtt rejtve maradhassanak.

Midőn Jámborfy a királynéval belépett, egy félszemü görbe nyaku óriás lépett az emelvényre és beszélni kezdett.

Kik voltak a Salvatorok felesleges lenne bővebben fejtegetni, kiletöket és céljokat tanácskozásaikból is felismerhetjük. De hallgassuk a szónokot.

— Magyarország elnyomott népe! Birjátok-e még terheiteket, kinjaitokat? . . . birjátok-e még haragtokat fékezni? . . . Meddig hordjátok még homlokaitokon ezt a rettenetes «Memento»-t, mely csak egy parányi betű alak is, mégis oly rengeteg súlylál nehezedik reátok, hogy porba nyomja fejeteiket, midőn tizenhét éve zug a szégyenletes «Memento» füleitekbe. Hány meggyalázott hordja az oroszok ezen meggyalázó bélyegét, mely azt jelenti: hogy ti lázadók, rablók, gyujtogatók, árulók, országfelforgatók és királygyilkosok vagytok. És ki az oka szégyenetek, gyalázatotoknak, bűnötöknek?! . . . Az a ki felbujtogatott áldott lelkű kegyes királyotok ellen . . . az az oka, ki pénzt adott, biztatott és utoljára cserbenhagyott, egyetértve az oroszszal, homlokotokra sütteté a gyalázat letörölhetlen bélyegét, a szégyenletes «Memento»-t!

A királynőt borzongás fogta el a hallottakra s szorosabban simult Jámborféhoz.

— Csábitótok, árulotok most az oroszszal szövetezett és a nemzet végenyészeten munkál.

— Boldog emlékezetű kegyes királyunk egyellen gyermekét hálójába kerítvén, az orosz koronaörökösselel eljegyezte, Magyarországot nászajándéku az oroszszal ígerte, eladta hazánkat, elárulta a nemzetet, elidegenítette szívet imádott királynénknak tőlünk, ki nem tudja, hogy neki koronája, országa és szerető népe van, mely felett a zsarnok ostorát büntetlenül suhogtatja!

— Ébredj fel királynőnk! . . . Ébredj fel Valeria, a dicső Habsburgok utolsó sarjadéka! Mentsd meg haldokló nemzetedet! . .

Az elnyomottak százezzei rohannak hívó szavadra csatába, s az első azok között félszemmel én leszek! . . . Mutasd meg, hogy magyar királynő vagy és nem orosz! . . .

— Nem vagyok orosz! — csengett végig a boltozatos teremben a királynő izgatott hangja, — ki nem birván indulatát fékezni, közbeszólt s levetvén a bő köpenyt, ragyogó királyi diadémmal homlokán a nép közé lépett.

— Ismételve mondom: Nem vagyok orosz! . . . Királynétok szíve, lelke tetőtől talpig magyar!

A nép megismervén a királynőt, ki büvös szépségével ihletett arczával, az égből látszatott alászállani, s szavainak bűbája, gyógyító balzsamként hatott fájó szíveikre.

— Árva elhagyott gyermek vagyok! Ki az én pártfogóm és védelmezőm? . . . Talán ti? . . . kik atyámat, ártatlan fivéremet

a királyi palota romjai alá temették?! Ti tesztek nekem szemrehányást! . . .

— Hol van a nemzet, mely vért és éltet áldozni kész? . . . mutassátok meg! . . . akkor meglátjátok őseim vére buzog-e ereimben, van-e bátorságom előre menni, magyar vagyok-e vagy orosz?!

— Áldom a sorsot, mely közétek vezetett, hogy felfedeztétek előttem, miszerint azok buktatták meg atyámat, kik most barátimul, pártfogóimul tolják fel magokat.

— Mától fogva látom az utat, melyen haladnom kell. Törüljétek le könnyeiteket, reméljétek! . . . Valeria királynő felébredett s fel fogja tudni ébreszteni a haldokló nemzetet! . . .

A gyülekezet rákezdte a himnust:

Üdvöz . . . üdvöz légy királynő!
Legyen áldott koronás főd;
Égig hallatszék fel, midőn
Üdvözöl az ős magyar föld!

Öltönye szegélyét csókolva, áldva vették körül a Salvatorok a távozó királynét, ki azon boldog tudatban és elhatározással távozott körükből, hogy megtalálta a mit keresett, elnyomott népének, a magyar nemzetnek szívéét.

Azon éjjel, midőn Valeria a Salvatorok gyűlésén megjelent, kellemes álmái voltak. Az égben járt álmában, hol trónján ülve, angyal sereg vette körül és énekelte hajlongva előtte: Üdvöz . . . üdvöz légy királynő!

Midőn másnap felébredett, még fülében csengett a kedves ének hangja, s hogy állandó legyen a hatása, magához kérlette Jámborfyt.

— Beszélj atyám! azokról, a miket tegnap hallottam, ne hallgass el előttem semmit! — mondá Valeria.

— Kedves gyermekem! mindent elmondok, sok mondani valóm van; de mindenek előtt hadd beszéljen hozzád édes atyád István király, hallgasd meg az ő végrendeletét, melyet azon utolsó órákban irt, midőn trónját elvesztette, — mondá Jámborfy, és elővevén egy megsárgult iratot, s olvasá a mint következik:

Én első Habsburgi István, Magyarország királya, néhány hű barátaimat kivéve, mindenkitől elhagyatva, a királyi palota ostroma alatt, ép és józan elmével megírom végrendeletemet, melyben meghagyom végrendeletem végrehajtójának, a szent eskü kötelezettsége alatt, hogy végrendeletet fiannak, az ágyuk dörgése és az ostromlók ordítása között is itt mellettem nyugodtan szendergő

kedves Árpádomnak csak akkor mutassa elő, ha az ezen végrendeletemben körülírt feltételek beállanak.

Miután én népem boldogítására minden lehető áldozatot megtettem, alattvalóimat oly szabadelvű és jótékony intézményekben részesítettem, melyek a nemzetek történetében páratlanok, és mégis minden fáradságom, népemet boldogítani, füstbe ment, rendelem és parancsolom, hogy fiam előtt addig fel ne fedeztessék, hogy ő biborban született, és a magyar királyi korona törvényes örököse mig:

Először férfiúvá fejelve szándékomat és annak célját jól meg nem értheti.

Mig öröksége, népei, országa, a jólétnek és boldogságnak oly fokán nem állanak, hogy ő boldog népnek, boldog uralkodója lehessen.

Nem akarom, hogy gyermekemnek azon küzdelmei, csalódásai, veszteségei legyenek, melyek nekem voltak.

Legyen az én gyermekem, inkább egyszerű; de boldog ember, mint fején a korona gyémántjai tövisökké váljanak!

Mert boldogságra méltó nemzetet nem birni boldogítani, a legnagyobb boldogtalanság.

Pótolja ki a végzet az én gyermekemnek azt, a mit nekem megtagadott.

Kis leánykám Valeriáról nem rendelkezem. Ő egy égi lényhez, anyjához legyen hasonló, kiről az Isten rendelkezék. Az ég tudni fogja, kinek rendelje őt őrzőangyalul, épen mint édes anyját, ki nekem, gyermekeinek és népeinek volt őrangyala.

Nem időzöm itt tovább, mert érzem, hogy a veszteségeim feletti fájdalomtól szívem megszakad, s omló könnyeimet tovább nem tarthatom. Isten veletek!

Még egy kötelességem van hátra: Ajtóm előtt egy cherub áll kivont palossal és védelmezi azt a csöcselék meggyalázó berontásától. Ezen cherub László főherczeg, — neki is van kedves gyermeke, kinek homlokát, ha küszöbömön elesik, többé nem érintheti szerető csókkal ajaka, meghagyom tehát utódaimnak, hogy e hős atyáért és érettem is csókolják meg a hősnek gyermekét. Örökre példa maradjon királya iránti hűsége, s gyermeke a Habsburgok előtt ne hajtsa meg fejét; de felemelve büszkén csókra nyujtsa homlokát s e csók, e gyöngéd érzelem legyen jutalmok a hős atyáért, mig csak a Habsburgok élnek s Lászlónak egy utóda lesz. István király.

Ez volt István király végrendelete. Valeria az utolsó szavaknál már alig bírta könnyeit visszatartani, keble sűrűen emelkedett,

s többször felemelte nedves szemeit, hogy az ősz embertől kérden valamit, de az elfogódott ajak megtagadta a szolgálatot.

Még az öreg Jámborfy is könnyezett a királyi szűz mély megindulásán s elfordult, hogy megilletődését elrejthesse.

Valeria végre csillapulni látszott, s megragadván Jámborfy kezét, hévvel kérdezé:

— Szólj atyám! él-e László főherczeg kis fia?

A Jámborfy arcán boldog mosoly derült fel e kérdésre.

— Kis fia? Kedves gyermekem! nem kis fiu az már; de délczeg férfiu, akár csak az atyja, egy valóságos cherub.

— Hozd el őt atyám, hadd csókoljam meg homlokát! Az én atyám, mély érzelmű nemes sziv vala, az ajtaja előtt magát feláldozó hős barátja csak egy lépcsővel sem állott alatta; ha van ennek gyermeke hozd ide atyám, hogy megmondhassam, hogy ki nek vagyok én gyermeke, ismerjük meg egymást!

Jámborfy megígérte, hogy bemutatja Lászlót Valeriának, azután áttértek más tárgyra.

Valeria kérte a bölcs öreget, miszerint mondjon el neki mindent, atyjáról, anyjáról, kis bátyjáról, az országról, a népről, a multról, a jelenről, a jövőről, az ő teendői és kötelességeiről.

Jámborfy hálát adott a végzetnek, hogy az ő órája is elérkezett. Megeresztette ékesszólásának bűvös hatalmát, folyt ajkairól az arany beszéd, melylyel annyi tiszteletet szerzett magának, melylyel meghódította egykor István királyt, és most egy országot akart feltámasztani halottaiból.

Elmondotta István király életét, tetteit, szóról szóra, lépésről lépésre.

Elmondotta a Bellinelli által alattomban szított lázadást, mely a királyt váratlanul meglepte.

Elbeszélte a következményeket, az orosz beavatkozást és gazdálkodást, melyet az oroszok az országban folytatnak. A nép és nemzetiség elnyomatását, a zsarnok terveit, Bellinelli czélját, ki őt az oroszoknak már gyermekkorában országával együtt elárulván, eladta.

Végre buzdította a királynőt, hogy szövetkezzék a jókkal, kik sokan vannak és semmisítse meg a szégyenletes terveket. Említette, hogy a magyarok csak arra várnak, hogy Valeria felébredjen.

— Most nincs egyéb hátra, kedves gyermekem! — így végzé beszédét Jámborfy — mint minél gyakrabban mutatni magadat a népnek; eredj közibök, ösmerd meg a magyar nemzetet, s az is

hadd ismerjen, hadd szeressen meg tégedet. A többire nézve pedig majd tanácsolok, fordulj mindenért és mindenben hozzám. Atyádnak is atyja voltam és neked is az leszek.

— A mi pedig az orosz czár házassági ajánlatát illeti, azt női tapintatra bizom, korán kifejlett értelmed van, te fel fogod magadat találni ez ügyben is. Bizzál mindenek felett a magyar nemzet ősi erényében: hűsége és vitézségében, ős atyádnak Ferencz József királynak szép jelmondata szerint: «Bizalmam az ősi erényben!»

Ilyen és ehhez hasonló társalgást folytatott a királynő családjának hű emberével, melyekből megérthette, hogy keresnie kell a segélyért esengő hű nemzet kinyújtott kezét, hogy egyesülve érhetik el csak a célt, melyért annyit áldozott a nemzet és fáradott szerencsétlen atyja István király.

Kozák vagy, gyáva vagy!

Egy királyi amazon.

Valeria hiven követte Jámborfy tanácsát, egy hű nőcselédjével a nép közé vegyült. A hol eltitkolhatta nevét, titokban enyhítette a nép nyomorát; a hol pedig felismerték, büszkén vallotta magát István király leányának.

A szép tettnek hamar hire megy; hát ha még azt királyok cselekszik?!

Az egész ország telve volt már Valeria szép tetteinek és szívjóságának hírével, melyeknek hallatára a nép lelkét gyermeki bizalom és hála töltte el, midőn megtudta, hogy uralkodója őt igazán szereti. Vágyott ezen vonzalmat őszintén viszonzni, melyre mindkettőjüknek valóban szüksége is volt.

Jámborfy a királynőt jótékonyági utain, hű és meghitt emberei által titokban kísérteté; nehogy az imádott gyermeknek az oroszok által kellemetlensége lenne, sőt maga László, az ifju aicsuthi herczeg is gyakran kísérté ismeretlenül a királyi gyermeket.

Valeriának egyik kirándulása alkalmával egy különös eset adta elő magát, mely eseményeink folyamára is nagy befolyásu lett, és azokat kifejlődésük felé hathatósan előre segíté.

Egy napon ugyanis, midőn a királynő körutjáról hazatért, a a dunasoron egy tisztes polgári ház előtt néptömeget vett észre. Közeledvén látta, hogy egy kozáktiszt szorongatja ficzánkoló lovát, a ház előtti rácsozat átugrására.

A kozák éktelen káromkodott, verte, sarkantyuzta a szegény állatot, mely neki neki rugaszkodott a rácsozatnak, de érezvén, hogy annak magassága ugrási tehetségét felülmulja, mindannyiszor szégyennel meghátrált.

A nép valahányszor a kozák szégyenben maradott, füttyel, hangos nevetéssel fizetett a produkcióért. Ez annyira dühbe hozta az orosz, hogy sem nem látott, sem nem hallott; lovát irtózatosan verve, azt minden áron a kerítésen át akarta zaklatni.

A háztulajdonos és tisztos párja az ablakban állottak és kérés szavakat intéztek a tiszthez, ki valószínűleg be léven rugva, a dicsőített véghezvitelétől semmi kérésre sem lett hajlandó elállani.

— Mi történik itt? — kérdezé egy tisztességesen öltözött nőtől a királynő.

— Látja szép kisasszony! — felelé az, — az öreg szappanosnak Stupkának van a legszebb lánya az egész dunasoron, ez a kozák tiszt egyszer meglátta a szép leányt az ablakban, és azóta egész nap itt ficzánkoltatja lovát a ház előtt.

— A szép Marczel midőn észrevette a különös udvarlót, rögtön eltávozott az ablaktól.

— Ezt a kozák sértésnek vette és most dühösen be akar ugratni a ház előtt lévő kis kertbe, hogy a leány virágait összehéptiporva, sértett becsületéért boszut állhasson.

— Ez az egész; de úgy látszik a paripa udvariasabb mint gazdája, mert nem akarja a szép virágültetvényeket összegázolni.

— Az öreg Stupka kijött, hogy megengesztelje a tisztet; de az nem enged, míg a szép leány maga le nem jön, és megkérve őt, meg nem csókolja.

— Jézus Mária! — sikoltott a beszédes nő, mert a kozák lova átugrotta a korlátot.

Midőn az orosz rájecsurozni kezdett a kis kert ültetvényei között, egy elegánsan öltözött ifju evetkönnyűséggel vetette át magát a korláton és a középben diszló rózsabokorba, támasznak leszurt rudat kirántva, még mielőtt a lovag egy kleineturt csinálhatott volna, úgy mérte olvasatlanul zápor módra ló és lovagra a sulyos csapásokat, hogy azok szorongattatásukban azt sem tudták merre fussanak.

A ló hamarabb feltalálta magát s hogy megmeneküljön a sulyos csapásoktól, minden erejét összeszedve kiugrott az utcára.

Nagy léven az erőlködő ugrás, a ló orrára zuhant s lovagját messze előre dobta a nyeregből.

A részeg orosz kétszer, háromszor meghentergett az utcza porában, és végre ékes szitkok között, betörött orral talpra állott.

A sokaság «bravó!» és hahotával fejezte ki tetszését a történetek felett, míg a lárma elősiető orosz rendőrök a tisztet igyekeztek leporolni.

A tiszt dühösen mutogatta Stupka uram házát a rendőröknek, kik fontoskodó tekintéllyel a tiszt társaságában a házba indultak.

Stupka uram is lejött a kertbe és az utczára kilépni akaró szép ifjut kezénél fogva házába kérte.

— Az Istenért ifju uram! — mondá neki — ki ne lépjen most az utczára, ha Szibériába vándorolni nem akar!

— Bocsásson bácsika! — válaszolá az ifju — majd csak eligazítom velök valahogy.

— Dehogy bocsátom . . . dehogy bocsátom! — mondá az öreg szappanos, s behuzogatta az ifjut udvarára.

Mikor az orosz rendőrök a kozák tiszttel a Stupka uram udvarára nyomultak, az ifju épen a kökerítés tetején állott, mely az udvart a királyi kertektől elválasztotta.

— Lőjjétek le! — kiáltott a tiszt, öklével az üldözőire visszatekintő ifjut fenyegetve.

Két lövés dördült el, s az ifju a kőfal mellett eltűnt.

— Hagyja futni nagyságos ur! ne veszélyeztesse becses egészségét, ki tudja micsoda országfutó?

— Engemet is nyakon legyintett, mondhatom, olyan erős ökle van, mint a vas. Meg akartam fogni, de nem birtam vele, — mondá az öreg Stupka az oroszoknak mókázva.

— Jó . . . jó pernahajter lázadói, majd megtanítlak én tiszteletre. Utánna, lőjjétek agyon! — unszolá a tiszt a katonákat.

A rendőrök létrát támasztottak a falhoz, s azon felsietve, ismét célba vették az ifjut; de mintha egyszerre mást gondoltak volna, lebocsátották lövésre kész fegyvereiket, visszatértek a tiszthez, kivel rövid sutlogás után, a királyi palota felé siettek.

A királynő már korábban eltávozott az esemény színhelyéről, s egy kis ajtón, melynek kulcsát magával hordozá, a királyi palota kertjébe sietett.

Valeria a kertben a menekülő ifju felé tartott. — Várjon be uram! — szólítá meg az ifjut, — mert lelövik.

Az ifju megismerte a feléje siető királynőt, meghajolva, levette fővegét és esdekelve szólott:

— Ne közelítsen Felsőged, ne kockáztassa drága életét, hadd löjjenek le, ha tudnak.

A királynő nem hallgatott az esdeklő szóra, hozzá sietett, karját erőszakkal karjába ölté s sietésre nógatta.

— Így ni! — mondá kipirult arczczal az ifjura tekintve; — és most támogasson kegyed, hogy mennél gyorsabban elérjük a palotát.

Az ifjuval forgott a világ, elfeledett kertet, virágot, kozákat, rendőrt, mindent; csak azt érezte, hogy Magyarország tündérszépségű királynéját karján vezeti.

Azért nem mertek tehát löni az oroszok, mert félték, nehogy a lövés a királyi palota hölgyei közül, — mert az ismeretlen királynőt annak tartották, — valakit találjon.

Felérve a palotába, a diszörök bámulva tisztelegtek az ifju karján felsiető királynőnek, kit először láttak magánosan egy ifjuval karonfogva.

A királynő lakosztályában elbocsátá az ifju karját, s kinyitván egy a Dunára néző szobácska ajtaját, parancsolólag intett az ifjunak, hogy oda lépjen be. Ezzel bezárta az ajtót és a kulcsot a zárból kivonva, magához vette.

A rendörök, midőn nagy kerülőt téve a palotába felértek, s a palotaöröktől megtudták, hogy azon hölgy, ki egy ifjuval karján imént a kertből a palotába érkezett, maga légyen a királynő, bölcs tanakodás után, a dolgot előadták az örtisztnak, ki arról a palotában lakó Hordokopf Donganownak azonnal jelentést tett.

A herczeg sietett a királynőhöz és sürgősen kihallgatást kért.

Valeria a herczeget késedelem nélkül elfogadta. Hordokopf a királynő termében vizsga tekintetét szerte jártatva, a szokásos tisztelgés után, a királynő hogylétéről kérdezősködött.

— Köszönöm uram! — válaszolt a királynő száraz rövidséggel. — Jól vagyok, s hogy azt bebizonyítsam megkímélem önt egy habozó bevezetéstől.

— Azon ifju — ki, mint önnek már jelentették, — a kozák-tisztet neveltlenségeért megleczkéztette, velem jött be a palotába, én őt oltalmamba vettem és megígértem, hogy minden kellemetlenségtől meg fogom óvni, s ígéreteket meg is tartandom.

— Szép . . . szép! — felelt Hordokopf — legyen kegyes Felsőged s engedje meg, hogy én is hasonló rövidséggel felelhessek.

— Nagy örömmre fog szolgálni, ha az ügyet minél előbb bevégezhetjük, — válaszolá bátran a királynő.

— Gondolja meg Felséged, hogy az a lázadó, a felséges czárnak egy vitéz tisztjét verte meg; s azért őt Szibériától sem isteni, sem emberi hatalom meg nem mentheti.

— Az én hatalmamról ne tessék megfeledkezni, a mely csak királyi! . . . Bevégeztük!

— Jó . . . jó felség: . . . hol van tehát a lázadó?

A királynő nem felelt.

Hordokopf ingerülten, balra a mellékszoba felé tartott.

— Majd magam megnézem!

— Vissza! . . . , egy lépést sem tovább, vagy halál fia vagy! — rivalt reá a királynő, egy szobapisztolyt felragadva és azt az orosz homlokának szegezé.

— Ha elfeledted, hogy a magyar királynő termében vagy, majd eszedbe hozom. Jobbra van a kimenet, nem balra. Fél jobb!

A királynő bátran közeledett fegyverével az orosz felé, ki felismerve a fellázadt amazon szemeiben azon vitézi tűznek szikráit, mely Zrinyi Ilonát, Széchy Máriát lelkesítette, elsápadva, meghunyászkodva hátrált és összefüggetlen szavakat hebegve, kifelé botorkált a királynő terméből, de félszemmél mindig a magasra emelt pisztolyra pislogott, s még az előszoba ajtajából is visszatekintett, nem lö-e utána a felingerült királynő.

Fenséges idyll.

Megtiltani nem lehet . . .

PETŐFI.

Valeria eldobva fegyverét, heves léptekkel járt fel s alá a
eremben. Azután megparancsolta az előteremben álló teremőrnek,
hogy Jámborfyn kívül senkit be ne bocsásson, s egy támlásszékre
ereszkedvén, sirt és könnyezett.

— Fenséges asszonyom! könyörüljön rajtam, nyissa fel az
ajtót szólott az ifju a mellékszobából.

— Nem ígérte-e meg, hogy nyugodtan viseli magát?

— Ki mondotta azt önnek, hogy én sirok?

— Hallom zokogását.

— Most már azért sem sirok, — sebesen letörle könnyeit.

— Meg van-e most elégedve?

— Megleszek, ha Felsőged felnyitja az ajtót.

— S ha felnyitom, kegyed én rajtam mit segít?

— Atyám emlékezetére mondom! segítetek!

Valeria feltárta az ajtót.

— Ime kijöhet! . . . de magyarázza ki magát, mert épen
ugy beszél, mintha nem én kegyedet, de kegyed védelmezne enge-
met. Aztán még nevét sem tudom, még azt sem mondta meg.

— Felsőged azt most sem mondhatom.

— De ha kívánom . . . parancsolom?!

— Akkor bocsásson vissza Felséged és hagyjon sorsomra, az ablakon át is menekülhetek.

— Háladatlanság, hogy így beszél, eszembe juttatja árvaságot, hogy királynő vagyok, és nincs hatalmam, a mely megmentené.

— Legyen királynő! ne tőrje Felséged a megaláztatást, nyujtsa kezét a porig alázott nemzetnek, s az mint egy ember fel fog kelni, s hogy akkor egyedül Felséged lesz ur és parancsoló a magyar földön, arra esküszöm!

— Mit tegyek annak bebizonyítására, hogy szeretem a magyar nemzetet, s hogy megmentsem őseimnek trónját, szóljon mit tegyek?

— Mint király bátran üzze el köréből a bitor sereget, s hívja fel ha kell, fegyverre a hős nemzetet, mint ősapái tettek, s a király szavára csodákat fog művelni a magyar s nagy tetteiben újra él. Habsburg bájos gyermekének koronája idegen zsoldos védelmére nem szorul!

— Már száz ezer hős készen áll, élni halni érted, csak a jelszót várja,

Megesküdtek, hogy királyok csak Habsburg utódja lesz, míg áll ő Budavára! — Így szólott a lelkesült ifju.

— Kész vagyok reá, megadom a jelszót, ha a döntő óra üt. Nagy bizodalmat keltettek lelkes szavaid ifju szivemben, s csak azt szeretném tudni, hogy ki légy?

— Egy vagyok a százezer közül! s ha tette kélnap majd, zászlódat legelől és legmagasabban a csatába, ki tartja fenn, mig szive ver? kérdezd meg, s nevemet akkor megtudod, mert az én leszek!

— Őseim is azon szóval éltek, s azzal haltak is meg: Éljen a király!

— Ha száz életem volna, százszor adnám érted. Éljen Valeria! Éljen a király!

Az ifju elragadtatva borult a királynő lábaihoz, ki lehajolt hozzá s meghatottan homlokát ajkával illetté:

— Vidd el hát ezt a magyar nemzetnek! Ez az első csók, melyet férfinak adtam, viselje büszkén homlokán! s mondd meg, ha erre sem emeli fel fejét? Ez az utolsó Habsburg gyermekétől!

Bellinelli kémje, az orosz dada, ki Valeria szolgálatában megtartatott, mindezt látta egy kép faragványába illesztett nyíláson s azonnal sietett Bellinellihez és elbeszélte mi történt a királynő termében.

Lépések nesze hallatszott az előszobában. Az ifju átszelle-
mült arczezal, a királyné intésére ismét a mellékszobába távozott.

Ekkor érkezett Jámborfy, kinek elébe menván a királynő,
vele szívélyesen kezét szorított.

— Épen jókor jösz atyám, nagy szükségem van reád, — s
elmondván az esetet, az ifjuval és Hordokopffal, így folytatá a ki-
rálynő :

— Az ifjunak modora előkelő s megnyerő, beszéde fejedelmi,
engem egészen meghódított, vedd pártfogásodba atyám, s a kelep-
czéből mentsd ki őt.

— Mi a neve az ifjunak? — kérdezé Jámborfy.

— Nevét megmondani vonakodik, inkább kész kiugrani az
ablakon.

— Na hiszen! oda jókor ugrik, az oroszok szuronyaiba, az
egész palotát katonák környezik.

— Az egész nagyon különös, de minthogy ígéretedet és be-
csülésedet bírja, meg kell menteni.

— Hol van az ifju ember?

Valeria a mellékszoba ajtaját felnyitá és beszólt.

— Uram, kövessen! — s midőn felszólítására választ nem
kapott, megütközve tekintett körül a szobában.

— Nincsen itt, a vakmerő! csak nem ereszkedett alá, atyám
nézd, itt kötélhágcsónak nyoma sincs . . . a jó Istent kérem óvja őt!

— Légy nyugodt gyermekem, akkor nem állának már alatt
az orosz katonák, ha elfogták volna. Ő másként menekült.

— Csodálatos ifju, egy a százezer közül, magát így nevezé.
Atyám mit tudsz róluk? A mit az ifju elbeszélt, egy dicső álom-
nak tetszik, s oly lelkesültén szólott, egészen elbűvölt, minden
szavát a legszentebbnek hittem.

— Szólj atyám! talán hibázott Valeria?

— Ha egy volt a százezer közül, úgy a mi emberünk, ők
azok kik, ha a nép között jársz, árnyként kísérek most; s ha
kell majd érted küzdenek. Holnap elhozom vezérüket s neked be-
mutatom; hogy kik ők, azt máskor mondom el. Most sietek, hire
van hogy az orosz czár követei rövid időn megérkeznek, hogy
megkérjék kezedet. Mi is itt leszünk mikor a kérőt fogadod, hogy
lássák, miként nem állasz egyedül.

— Kész-e már a kosár? Ha megkéret, mit felelsz?

— Vigyázz, a czár szenvedélyes ember, fel ne ingereld. A
százezer ugyan már készen áll, de az óra még épen nem ütött.

— Az éj már leteríté sötét fátyolát. Légy boldog gyermekem!
 — Isten veled atyám! Nyugodt lehetsz, a czárt csak bizd
 reám.

Midőn Jámborfy eltávozott, a királynő mély gondolkozásba merült. Végig futott a nap eseményein, az ismeretlen ifju, nyulánk karsu alakjával hépzeletében megjelent, s a mellékszobából bátor férfias hangját vélte hallani.

Szabadulni akart az ábrándozástól, könyvet vett elő s abból olvasott, de nem ment az olyasás; a sorok végén ismét megjelent az ifju.

El akarta távoztatni a látományt, de már késő volt; az igézetől nem szabadulhatott.

S midőn megismerte helyzetét, kezdett foglalkozni vele, magától kérdezé, ki lehet ez a bátor ifju . . . s nevéért titkolá? Hát a szappanos leánya . . . hát ha ismeri . . . oh ég már féltékeny is vagyok, mondá s mélyen elpirult.

Váratlanul jött az érzés, a meglepett sziv, mint a nyiló rózsza a napsugárnak, ellen nem állhatott.

Egy titkos ösztön azt sugá Valeriának, hogy a kit ő vonzalmára méltat, az az égne is kegyeltje, kinek nevét, melyet még ma senki sem ismer, holnap millióknak ajka fogja áldani. Ezen gondolatnál szivét édes gyönyörnek melegsége töltötte el. Már lábainál látta a hős ifjut, ki a szent harczból megtérve, diadalainak borostyánját lábaihoz rakta, a győző, ki midőn a védtelennek bátran védelmére kelt, a Valeria szép lelkét is meghódította.

A mi azután történt az csak folytatása volt a fenséges, a gyengéd vallomásoknak, milyeneket csak fejedelmi szivek tesznek egymásnak; midőn a pajkos Amor nyila eltalálja őket, s midőn a seb, melyet az istenke ejtett a sziveken, megindul vérzeni.

A nyári éj füledt volt a forróság miatt, sötét felhők borították a láthatárt, egyetlen csillag fénylett az égen, az esthajnal csillag. Valeria betevén ablakát, hálótermébe távozott s nyugalomra hajtva szép fejét, a bátor ifjuról álmodott, kinek homlokán mint a hajnalcsillag fénylett a királynő csókja, midőn az a harcban, mint villám robogott előre s az ellent halomra döntve, győzedelmes homlokát a királynő trónjának zsámolyához hajtá.

Az orosz czár.

Az én jelképem: egy fehér lilium!

Hordokopf Donganow herczeg, midőn a királynő kiutasította, dühében megparancsolta, hogy a királyi palotát emberei háromszorosan körülvegyék, nehogy áldozata valamely módon megmenekülhessen.

Előre édelgett tervében, melylyel az ifju emberen és a királynőn, minden képzelt bánalomért boszut fog állani. Sietett azonnal Bellinellihez, kinek előadta a történeteket. A két szövetséges behatóan tanácskozott a teendők felett.

A tanácskozás után titkos táviratokat indítottak Szentpétervárra s kérték a czárt, hogy azonnal keresse meg Valeria kezét; különben nem állanak jót semmiért. Tudatták a czárral, miszerint Jámborfy befolyása növekszik a királynő előtt, kinek elvtársai és szövetségesei az országban is mozogni kezdenek.

Azt tanácsolták a czárnak, hogy ha csak lehetséges, habár titokban, ösmeretlenül is, de személyesen jelenjék meg Budapesten.

Nem lesz érdek nélkül az ifju Sándor czárt itt, legalább ar yira, mennyire szereplése igényli, olvasóinkkal is megismertetni.

Sándor czár történetünk idejében huszonnyolcz éves vala, szüleinek beleegyezésével, egészen a katonai párt által neveltetett. Csinos arczu, erős testalkatu férfi, merev, gögös tartással, miután egész életét a katonák között töltötte; legtöbb volt benne a kato ából.

Husz éves korában lépett a trónra. Harcz és háboru voltak kedvencz eleme, s mindég is azon törte a fejét. Két évig ostromolta Konstantinápolyt, a török utolsó európai birtokát, és azt is elfoglalta s a görög császárság székhelyévé tette.

Nagy ereje s személyes bátorságáról sokat beszéltek. Az volt a legkedvesebb embere, ki tőle legtöbb párbaj emléket viselt.

Udvara legtöbb tisztjének volt tőle emléke, vagy a fején, vagy az arczán. Nagy öröme telt benne, embereit megbélyegezni.

Sándor nagy dicsőségnek tartotta a párbajban való ügyességét, gyönyörködött a sebek osztogatásában, valóságos párbajdühben szenvedett.

Ha valamelyik vakmerő és ügyes alattvalója jól megkarczolta, nem haragudott érte, sőt az illetőt megajándékozta, de addig nem is nyugodott, míg a leczkét kétszeresen vissza nem fizette neki.

Igy vitte ügyességét a fegyverforgatásban majdnem hihetetlen tökélyre.

A vallásra nem adott sokat, de nagy mértékben eiőitéletes és babonás volt.

Nagy hajlandósága volt a zsarnokságra, ellenmondást senkitől sem tűrt, s miután neki minden meghódolt, megszokta, hogy a legbizarrabb vágyai is teljesüljenek.

Birodalma már a chinai falakig terjedt, Európában pedig Magyar- és Németországgal volt határos.

Valeriával, mint említettük eljegyeztetve, általa a művelt nyugot örének, Magyarországnak birtoklási jogát akarta megszerezni.

Erőhatalommal azt kicsikarhatni nem remélette, félt a magyar nemzet lelkesedésétől és Európa kárhóztató szavától, szép szerével, mint jó barát akart Európa művelt előrészenek kapuján belépni, a többit azután kardja és ravaszságától remélette.

Vágyott különösen a magyar korona áldott tartományaira s Bellinellit csak eszközül szándékozott felhasználni, mert valósággal terve az volt: hogy ha egyszer ő ur lehet Magyarországon, majd csak maga lesz a pápa, a katolikusok feje pedig visszamehoda, a honnan jött, Rómába.

Sándor terveinek kivitelére ez időben a legjobb alkalom kínálkozott.

Azért midőn a Bellinelli híreit megértette, rögtön sürgönyözött vissza: hogy jön, s ki is tüzte a napot, melyen a leánykérő küldöttséggel incognito Budán meg fog érkezni.

Udvarában pedig nagy sürges-forgás, készülődés történt, hivei közül kiválasztatott száz daliás alakot, azokat felöltöztette biborba bársonyba, megterhelte öltönyeiket drága ékszerekkel, hogy csak úgy görnyedtek bele, s az izléstelen, csillogó csapattal megindult Magyarország bércei felé, incognitóban, mint a követéség tagja.

Jöllehet az egész országban hire ment a leánykérő követéség jövetelének, de azért örömeben senki sem bujt ki a bőréből; sőt még jóformán meg sem bámulták a csillogni vágyó, s nagy kísérettel érkező követeket.

Sándor czár halálbüntetés fenyegetése alatt megtiltotta kíséretének, hogy incognitóját el ne árulják, és teljesen azon hiedelemben volt, hogy azt Magyarországon Hordokopf és Bellinellin kívül senki sem tudja.

De a remetelakban maradott barátaink sem pihentek azóta, a pyrotechnikus léghajójának mintájára már több léghajót készítettek, azokkal a fellegek felé emelkedve, Oroszországot is figyelemmel kísérték.

Az orosz készülődéseknek okát és a czárnak elutazását Árpádházy kémjei jókor hirül adták, Árpádházy tudatta azt Jámborfyval, László herczeggel, nehogy valamely váratlan esemény azokat meglephesse.

Jó hogy eszünkbe jutott László herczeg, kit a nép egyszerűen Alcsuthi herczegnek nevezett. Ott találkoztunk vele utoljára, midőn a királyné mellékszobájában szabadulását várta, az oroszok körülzárolása alól.

Miként szabadult meg tehát az ifju herczeg? az most a kérdés!

Igen egyszerűen: Hü kísérője a félszemű óriás vele volt, midőn a kozákokat megugratta, s kísérte is figyelemmel, hogy hová távozik. Midőn látta, hogy a királyi palotát erős őrizet veszi körül, azonnal tudta, hányat ütött az óra. Alcsuthra sietett tehát, hol a herczegi palota csillagvizsgáló tornyában készen állott egy léghajó.

Brutus éjjel repülve érkezett vissza Budára s a királyi lak kivilágított ablakait sorra vizsgálva a léghajóból, könnyen reá talált urára. A többit elgondolhatjuk.

A herczeg Brutust a léghajóval Alcsuthra küldé, maga pedig margitszigeti nyárilakában töltötte az éjet.

Másnap kora reggel tisztegett Jámborfy a királynónél, kit Valeria azonnal maga elé kéretett.

— Fontos közlendőim vannak gyermekek! — mondá a gyám, — az orosz czár követsége utban van, hogy megkérje kezedet, tudatom veled, hogy készülj az elfogadásra.

A világért sem említette az öreg róka, hogy a czár a követek között incognito jelen lesz, mert félt, hogy az zavarba hozhatná a kedves gyermeket.

— Készen vagyok atyám! jöhetnek — válaszolt derülten Valeria.

— Egy kis sziverösítőt hoztam, László főherceget akarom neked bemutatni az oroszok előtt, elfogadod-e?

— Azonnal atyám! vágyom a pillanat után, hogy vele szólhassak. Vezesd be kérlek őt.

Hevesen dobogott a királyné szive, vagyis szívében a beszélő Amorka szepegett; félt, hogy sejtelve megcsalja, s az a László herczeg, kit ő vár, épen más lehet, egy örök időnek tetszett neki, míg Jámborfy Lászlóval megjelent.

Végre feltárult a királynő termének ajtaja, s egy huszonkét év körül levő ifju lépett be, magyar főuri öltönyben, s mélyen meghajolva, megállott a királynő előtt.

Mondottuk hogy az István király védelmében elesett László főherczeg, Magyarország legdelibb férfia vala, ő róla mondotta Imre király:

— Vivása mesteri, czéllövése bűvészi, lovaglása művészi, de mindenek felett áll daliás szépsége.

László egy hajszálig hasonlított atyjához. Férfias szépségét, ifjusága, finom modora, tartása, hangjának kelleme, még inkább emelték.

Olyan ifju volt László, ki a szerelemre teremtett női szívet azonnal megnyerte, ha előtte megjelent, ha pedig ajkai megnyíltak s szólott, abban volt a legigazabb szépség, mert szava, mindég nemes szívének hű tükre volt.

Szép királynőnk is, a mint megpillantotta Lászlót, csak úgy hűledezett s szemeit pirulva mélyen lesütötte az ifju előtt. Tagjait majd kellemes melegség járta át, majd borzongó hideget érzett. Végre elbocsátotta a széktámlát, melybe fogódzott, hogy felindulását el ne árulja, csendesen a székbe leereszkedett.

Először a csók gondolatával küzdött, melyet a bátor ifjunak adott, ki az orosz tisztet megleczkérteté, s ki most előtte állott.

Azután ígérete jutott eszébe, melyet Jámborfynak tett, hogy a hős László főherczegnek árva fiát kész megcsókolni, s midőn tisztába volt, hogy mind a két csók csakis egy ifjut illeti, megszólalt szívében a szerelem bűvös dallama, mely neki élvezetet, gyönyört, mennyei boldogságot okozott.

— Van szerencsém bemutatni királyi Felségednek Alesuthy László főherczeg urat! — mondá, udvarias illemmel meghajolva, Jámborfy.

A királynő az ifjura emelte szemeit, ki előtte egy kellemmel teljes bókot csinált.

— Végtelenül sajnálom, hogy csak ily későn ismertem meg kedves rokon. Eddig el voltam a világtól zárva, minden voltam inkább, mint magyar királynő. Igyekezni fogok, hogy az elmulasztottakat helyrepótoljam. Addig is igen örvendek, hogy láthatom főherczeg ur! — szólott kegyes nyájasággal a királynő.

— A sors kegyes volt, midőn a királyi gyermek árvaságát látva, gyöngéd kiméletből a gyermek tündéralmait nem akarta a politika bajaival megzavarni. A nemzet türelmeért, várakozásáért kárpótolva lesz; ha sorsa felett az ég anyyala fog örködni — mondá udvariasan László.

— Gyermekeim mellőzzétek az udvari feszességet! Én, ki atyáitoknak is barátja voltam tudom, hogy ők a leggyöngédebb baráti viszonyban éltek, erről István király végperceiben is megemlékezett, sőt e barátságának gyermekei között való folytatását végrendeletében, megindító szavakkal is ajánlotta! . . . Igaz, jó hogy eszembe jut! . . . Valeria te azt ígérted, hogy tartozásodat Lászlónak lefizeted . . . nos? . . . Itt van, elhoztam! — mondá bizalmas családias nyájassággal az öreg ur.

A szerelem hatalmas, bátor, vakmerő kinokat áll ki, de ha a szent szemérem bibor palástjába burkolózik; olyan mint a szemérmes "érzőke": nem nyitja ki szirmait, ha idegen elemet érez.

Igy volt a királynővel is, midőn arra került a sor, hogy az ígért csókot az atyáért a fiunak tanuk előtt megadja, a melyet már ugy is lefizetett, a második csók már a szemérmes szűz szerető csókja lett volna. E gondolatra a királynő piros arcza kréta fehér lett, a női gyöngesség a szorongatott szentségnek az utolsó pillanatban segítségére jött, a királynő homloka erőtlenül hanyatlott . . . hanyatlott s koppanva leesett az előtte álló márványasztalkára, szemérmének szent érzékenységében elalélt, mint a letörött lilium.

— Jézus Mária! mi baja ennek az ártatlan gyermeknek! — szólott Jámborfy a királyné segélyére sietve.

— Csengess, siess a királynő udvarhölgyeiért és az orvosért! — parancsolta a megijedt öreg ur Lászlónak, ki sarkán fordulva sietve távozott.

Az udvarhölgyek elősietve, a királynőt hálósobájába vitték. Jámborfy rettegve várta, míg az imádott gyermek magához tért.

Valeria felnyitotta szemeit, megragadta a Jámborfy kezeit s csókjaival halmozta el, lassan susogva:

— Oh atyám! mily boldog vagyok.

— Na hisz köszönöm az ily boldogságot! halálra ijeszted öreg barátodat. Mi lelt? Mi bajod?

— Megigérted, hogy László homlokát megcsókolod, ebben nem látok semmi különöset! Miért aléltál el?

— Ne kérdezz atyám! nem mondhatok semmit. Ha Lászlót meg nem csókoltam, majd megcsókolom! Légy nyugodt, nincsen semmi bajom. Azonnal megyek öltözködni. A viszontlátásra atyám! — szólott mosolyogva a királynő és olyan mozdulatot tett, mintha fel akarna kelni.

— Jámborfy fejcsóválva távozott, magába mondogatva:

— Titok . . . titok . . . titok! Oh hölgyek, oh nők! Én azt hittem, sziverösítőt hozok neki, s attól mily gyenge lett?!

Az öreg barát nem valami nagy nőismerő volt, különben kitalálhatta volna, hogy a szerelem titok nélkül nem élhet, ez az ő hűsége uszálhordozója.

László Jámborfyt az előszobában várta, s pajzán mosolylyal tudakozódott a királynő hogylétéről.

— Megbolondultál? — förmedt reá Jámborfy — te itt vi-gyorogsz, mikor a királynő elájul! . . . mi lelt titeket . . . én nem értelek!

— Elég hogy én értem — viszonzá vidáman László. — A királynő már az este megadta a csókot nekem . . . hát most már érted-e? Én vagyok a védelmezett kozák verő.

— Oh te nebulo! tehát te voltál az este a mellékszobában? — kiáltott fel szemmeresztve az öreg. — Pusztulj szemem elől!

Midőn László nevetve távozott, az öreg pap gondolkodva járt fel és alá a folyosón s azután elkezdve recitálni: — Lauda Sion salvatorem, lauda ducem, et pastorem, in hymnis et conticis! — Megállott.

Ha ezt István király megtudná, hogy azért a súlyos buzogányütésekért a tartozás ki van fizetve, talán meggyógyulna!

Istenem, milyen véghetetlen értékű kincs az a szerelem, hogy annak csak egy csókjával is annyi adósságot ki lehet fizetni, sorsnak, Istennek, embereknek!

— Lauda . . . lauda Sion . . . salvatorem — nem akart menni a recitatio. — Ezek a gyermekek . . . ezek az árva gyermekek, ezek a királyi gyermekek . . . milyen szépen összejöttek! Ha én ezeket az isteni szép gyermekeket egykor a remetelak Pantheonába bevezetem, mind életre ébred az Árpádházy márványembere. Talán az ősz gyermékkirály, ki ott neje és gyermeke szobrának arczát simogatja, ha ezeket meglátja, meg fogja ösmerni, hogy ő kicsoda . . . meg fogja ismerni királyi gyermekeit, kik oly nagyok, hogy ha fejökre a világ minden koronáját ráraják sem lesznek már egy hajszállal sem nagyobbak!

És elbujt az öreg barát sirni, mint egy gyermek, a királyi palota folyosójának ablakmélyedésébe.

Az orosz czár kosarat kap.

Ha ördög vagy is, meg fogsz halni!

Az elmondottak után pár nap múlva a budai királyi palota disztermében együtt volt a leánykérő orosz követség. Fényes, kifent alakok, elbizakodott nagyságok, kik a hátuk megett álló négy millió szurony hatalmára számoltak, s a kedvező választ már egész bizonyosnak tartották.

A magyar főurak közül is szép számmal megjelentek, kik szent István király napja lévén, az országosünnepre Budán idöztek.

Pontban tizenkét órakor megnyiták a királyi elfogadóterem szárnyas ajtai. A királynő néhány főurtól és udvarhölgyeitől kísérve belépett.

Egyszerű fekete öltöny fedte nyulánk termetét, minden ékszer nélkül. Arcza halovány volt és ünnepélyes.

A követek mély meghajlással üdvözölték a királynőt, ki a lépcsőkön felhaladva a trónon helyet foglalt.

Ekkor Bellinelli előlépett, magát a királynő előtt földig meghajtottá és így szólott:

— A hatalmas és dicsőségesen uralkodó orosz czárnak, Sándor ő Felségének hódoló követsége áll előtted Magyarország ifju királynője!

A legnagyobb tisztelettel ünnepélyesen megkéri uralkodója számára felséges kezedet, és viszont cserébe, császári felséges trónját, kincseinek, birodalmainak, szívének és kezének korlátlan birtokát ajánlja!

Bellinelli elvégezvén beszédét, magát meghajtotta. A királynő szó nélkül lelépett a trón magaslatáról s intett a követségnek, hogy kövesse.

Méltósággal haladt néhány termen át, a királyi palota északi szárnyát elfoglaló nagy terembe, hol a falakon Magyarország királyainak arczképei függtek, szent Istvántól kezdve, egész első Habsburgi Istvánig. Ezen utolsónak arczképe mellett egy gyászfátyollal borított kép volt látható.

A királynő megállott a terem közepén és megvárta, míg a küldöttség körülötte félkörben helyet foglalt, s akkor így szólott hozzájuk:

— Itt vannak a magyar nemzet uralkodóinak arczképei, az elsőtől az utolsóig.

— Nézzétek meg őket, mindnek korona van a fején . . ezen sorba csak koronás fők illenek.

— Az utolsónak nincs korona a fején, s azért van lefátyolozva. Tudjátok-e kinek arczképe az?

— Az én arczképem, melyet csak akkor szabad leleplezni, ha a korona a fejemen lesz.

— Nézzétek! minden kép alá van valami írva: *Viribus unitis. Bizalman az ősi erényben. Virtute et exemplo! Benigne in pace, forte in bello.*

— Hát az én arczképem alá mi van írva? Akarjátok-e tudni, mi az én jelszavam?

— Koronázzatok meg, akkor lehullik a fátyol, akkor meg fogjátok tudni!

— Ezt a gyenge kezét kéri a cászár, mely egy királyi parancsot sem írhat alá. Ezt a kezét, melyet három gyám tart?! . . . Hogy nyujtsam én ezt a hat kéz által tartott kezét a cászárnak!?

— A világ azt fogja gondolni: ez a hat kéz erőszakolt, ez a hat kéz tette kezemet a cászárába, azt fogja hinni, hogy kényszerítették.

— Koronázzatok meg. Addig nem vagyok uralkodó, azt tartják a magyar törvények, azt tartom én is.

— Kérdezzétek meg a cászárt: a magyar királynő kezét kérte-e meg? Akkor nem jó helyen jártok, mert az én nem vagyok!

Ma van szegény atyám halálának évfordulója, azért viselem e gyászruhát, és viselni fogom mindaddig, míg az a kép ott gyászt visel.

— Koronáztatok meg, akkor lecsik a fátyol a képről, mely alatt áll az én jelmondatom.

— Ezen jelmondat a felelet is a kérclemre!

— Mondjátok meg ezt a czárnak!

A királynő kíséretével eltávozott.

A követség tagjai körülfozták Bellinellit.

— Na bibornok ur ez szép lefőzés! . . . mit tegyünk most?
— mondák neki.

— Távozzunk! — felelé dühösen Bellinelli és kifelé tartott.

— Az előszobában a küldöttség egy tagja hangos társalgást kezdett Bellinellivel:

— Bibornok ur! a kegyed nevelési rendszere nagyon gyarló, Kegyed azt mondotta: ez a nő egy gyenge, akarát nélküli teremtes, pedig az nem áll! Lehet, hogy azon képen a leendő férjnek arczképe van letakarva, kit csak akkor akar bemutatni, ha meg lesz koronázva. Szép kilátás! Valóságos kosarat adott, s a mi legszebb, oly ügyesen fonta, hogy bele sem lehet tekinteni, mi van a kosárban. Ennek a nőnek elve és nyelve . . . Többet nem mondhatóit, súlyos kéz nehezedett vállára. László herczeg állott a beszélő mellett, ki a magyar urakkal az előszobában társalgott.

— Uram! — mondá szárazon az orosznak, — ez itt a magyar királynő előszobája, róla itt csak tisztelettel szabad beszélni!

— Ha nem tetszik, dugja be a fülét! — válaszolá nyersen az orosz.

— Nálunk melegebb van, mint Oroszországban, itt a leveleszavak könnyen megégethetik az ember nyelvét!

— Ne féljen, az magával nem fog megtörténni, mert elég vastag a nyelve bőre! — viczczelte az orosz.

— A férfiak nem a nyelvöket szokták összemérni, hanem a kardokat!

— Szent Miklósr! a ki az én kardomat egyszer látta, arról a feltámadásig hallgat!

— A nevem gróf Romanov, az orosz követségi palotában lakom, — s be sem várva László feleletét, az orosz bősziülen elrohant.

— Ott leszek! — kiáltott a főherczeg, jóizüen nevetve az orosz után, s azzal társaihoz visszatért.

— Talán utra valót akar az orosz, László? — szölitotta meg tréfásan egy főuri barátja a herczeget.

— Igaz, a kosarába jó lesz, ne czipelje üresen haza! — enyelgett a másik.

— Ne tréfálgatok — mondá nekik komolyan László — a dolog nagyon kényes, inkább segédeim legyetek!

— Én . . . én . . . én is: — nyujtották kezeiket László felé mindnyájan. — Engem válassz!

— Most elég lesz kettő, a sor majd rátok is kerül, addig is Isten veletek!

Bellinelli boszut esküdve távozott a királyi palotából. Azonnal kitalálta, hogy terveit Jámborfy hiúsította meg. Midőn látta, hogy a királynő mindenről fel van világosítva, s hogy Magyarországot oly olcsón mint gondolta, nem adhatja el. Új cselszövényeket és árulást forralt.

Azonnal sietett az orosz követségi palotába, hogy terveit Sándor czárral közölhesse. Sándor a bibornokot nagyon roszt kedvvel fogadta, szemrehányást tett neki s figyelmeztette; miszerint hibáit igyekezzék jóvá tenni. Bellinelli mindent ígért, s a következő tanácsdal szolgált a czárnak:

— A királynő koronázása siettetendő, hogy tőle az ürügy, mely miatt kezét visszavonta elvétezzék.

— A tanácsadó Jámborfy s a védelmező László herczeg láb alól rövid uton elteendő.

— Én magamra vállalom az egyiket, segédeim már el is végezték vele a feltételeket. Előlem nem menekül, midőn löni akar majd rákiáltom, hogy Sándor czár vagyok, hadd reszkessen a nyomorult, mert nem is sejtí kivel van dolga.

— Felsőged ugyan bizton számíthat a győzelemre, figyelmeztetem mégis, hogy az Alcsuthy herczeg veszélyes ellenfél és ördögösség hírében áll, kinek még ember feletti dolgokat is tulajdonitanak. Vigyázzon felsőged, nehogy valamely kellemetlenség érje!

— Félelmet nem ismerek, — felelt a czár — az én golyómon nem fog semmi bűbáj, az én kezem biztos, a herczeg annyi mintha már veszve volna.

— Jámborfyt ártalmatlanná tenni, az őn dolga lesz bibornok. Ha pedig a királynő a koronázás után, nekem valami galibát csinál; felállítok egy millió katonát a Rákoson s halomra lövetem ezt az egész sárfészket, s elfoglalok mindent, királynőt, koronát, az oroszok jelszava: «Magyarország nem volt, nem is lesz!»

Hagyjuk el Magyarországot két esküdt ellenségét és menjünk ki a Rákosra, hová László főherczeg segédeivel Jámborfyval, s az

ifju Teleky gróffal már meg is érkezett, Sándor czár sem hagyott sokáik várni magára, Hordokopf és egy orosz tiszt társaságában a párbajra kijelölt helyen megjelent.

Kölcsönös üdvözlés után a segédek kimérték a távolságot, harmincz lépésről, a vivók tetszés szerint löhettek és haladhattak előre, a párbajt az egyik fél földreesése végezte volna.

A czár, vagy mint magát nevezte Romanov gróf, midőn a küzdőterre kiállott, így szólott Lászlóhoz:

— Hát tudja-e kinek a pisztolya előtt áll, hogy én ki vagyok?

— A czár! — felelt László.

Sándor boszankodott, hogy incognitója el volt áruva.

— Hát azt tudja-e, hogy én a legjobb czéllövő vagyok a világon?

— Igen, ha én nem lennék — felelt spártai rövidséggel László.

— Hát azt tudja-e a czár, hogy ki vagyok? — kérdezett most kötekedve László.

— Ha az ördög vagy is, meg fogsz halni! Kérem a jelt! — szólott a czár türelmetlenül. A jel megadatván. Egyszerre czéloztak. A László fegyvere eldőrdült s golyója a czár fegyverének csővébe hatolt, ezen mesterlövés a czár fegyverének irányát elütötte s jöllehet az is elsült, de irányát elveszítvén, nem talált.

A czár eldobta fegyverét és másikat kivánt. Ismét lőttek, — az előbbi eset ismétlődött.

Sándor reszketett a dühtől, már löni is alig tudott a nagy izgatottság miatt.

— Hallatlan vakeset! — kiáltott — de ne örvendjen ön életének, harmadszor nem lesz ily vélelles szerencséje!

László harmadszor is eltalálta a czár pisztolyát, mely ez esetben a czár kezéből jó messze elrepült.

A czár dühe határt nem ismert, öszeszoritá ökleit, s lábával toppantva, kiáltott:

— Nem lövök többé, látom nem akar meglőni és én nem bírom meglőni.

— Maga igazán egy ravasz ördög!

— De jöjjön Szentpétervárra, ott vannak megszentelt fegyvereim, azokon nem fog a varázslat, ott folytatni fogjuk a párbajt, s ha a fogát ott nem hagyja, akkor elhiszem, hogy az ördög var vele.

— Elfogadom a szives meghívást! — felelt mosolyogva László.
— Tehát a viszontlátásra Szentpéterváron!

Katonásan üdvözölték egymást, s egyik fél segédeivel jobbra, a másik balra távozott.

László jó kedvvel távozott, a czár pedig azon törte fejét, hogy párbaja oly rosszul sikerült, mintha nem is emberrel vitta volna, hanem a megtestesült ördöggel.

A koronázási estély Budán.

Vén Budavárában van ifju menyasszonyom!

A czár a párbajban vallott kudarcza után haza utazott és a Valeria megkoronázását, ugy Bellinelli, mint az orosz gyám által sietteté.

A meghívók szétküldettek az országban. Szegény Magyarország, bármily rosszul állottak ügyei, ha királya iránti hódolatát és vonzalmát alkalma volt tanusítani, rögtön készen állt, letörölte könnyeit és tudott az ünnepélyhez ragyogó arcot ölteni.

Előszedte ősi fényes öltözetét s keleti pompával jelent meg a koronázáson.

Nem irjuk le hosszasan a koronázási ünnepélyt, az olvasó olyant már látott vagy olvasott, csak azt jegyezzük fel, hogy Valeria, midőn a koronázási dombra fellovagolt s kardjával a világ négy tája felé vágott, a királydomb körül tengerárként hullámzó néphez a következő beszédet intézte:

Halljátok meg Magyarország szeretett népei! Én Valeria királyotok életemnek ezen ünnepélyes pillanatában, midőn ősi alkotmányotok és törvényeitek megtartására megesküdtem, kinyilatkoztatom, hogy mától fogva Magyarországon az orosz uralkodás megszűnt. Össze fogom hívni az országgyűlést s a minisztereket kinevezem.

Isten áldása legyen rajtatok!

A nép örömrivalgással fogadta a királynő szavait s az ágyuk dörgése között kísérte őt budavári palotájába, énekelve haladt a menet fel ős Buda várába.

Üdvöz . . . üdvöz légy királynő!
 Legyen áldott koronás főd;
 Égig hallatszék fel, midőn
 Üdvözöl az ős magyar föld!

Megérkezvén a királyi palotába, a királynő lerakta nehéz öltönyét és hófehér ruhába öltözött. Hollófürteinek dus koronáját, egyetlen piros rózsa ékíté, mely ártatlan egyszerűségét, fenségeseen széppé tette.

Trórusán ülve fogadta a szerencsekivánatokat, mindenkinek tudott valami kellemest mondani.

Midőn a hódolásoknak vége volt, a királynő termeibe vonult és készült az udvari estélyre, melyre az ország színe java meghívatott.

A nép pedig örömujjongva járt az utczákon fáklyákkal, minden ablak ki volt világítva, a főváros egy vidám lakadalmas házhoz hasonlított, ettek, ittak, szólott a zene.

Hagyjuk őket vigadni, menjünk, készüljünk mi is az udvari estélyre, s mig az általános öltözködés tart, tartsuk szóval olvasóinkat.

Jöllehet az István király uralkodása alatti lázadás az ország fővárosát nagyon elpusztította, de az mégis előbbi szépségét némileg visszanyerte. A királyi palotát a nemzet kegyelete előbbeni fényében visszaállította.

Sőt a czélszerűség és berendezés tekintetében az előbbeni palotát az új felül is multa.

A palotában a legnevezetesebb rész volt az ugynevezett tükörös terem, melynek falai egészen tükörüveggel voltak borítva. Ezen teremben tartatott az estély a koronázás napjának estéjén. Ezen terem közepét köralaku ülőhelyekkel ellátott emelvény foglalta el. Az egész emelvény körben forgatható volt, midőn a zene megszólalt, a nézőhely is megindult és körben forgott, lassan, alig észrevehetőlg, úgy hogy a fel és leszállás minden nehézség nélkül megeshetett.

A huszadik században a zenekarok helyett, ugynevezett zenebazárok végezték a zenélést.

A zenebazárokbán, fuvó, hurok és üveghangszerek, úgy voltak összeállítva, hogy a legnagyobb zenekart is helyettesithessék.

A tükörteremben a leghiresebb hangszerkészítők művei voltak felállítva, melyek felváltva zenéltek.

Az estélyre meghivottak a meghívókon körülirt öltönyben és színekben tartoztak megjelenni. Az estélyeken rendszeren két szín szerepelt, több színű öltözetekbe, csak rendkívüli esetekben öltöztek.

A koronázási estélyen a vendégek három színben voltak. Veres, fehér és zöld színben.

A huszadik században a tánczok nemei csakis lejtésekből állottak. Versenymódra száguldani, vagy forgószélként keringeni, nem volt divatban. A tánczok mindég fejeztek ki valamit. Ez időben leginkább menyegzőt, eljegyzést, keresztelőt, harczot és ehhez hasonlókat tánczoltak le.

A királyné estélyén a többi között a koronázást is letánczolták.

A tükörterem falai a csoportok ide-oda lejtését hajlongását és mozgásait, szemképrázlató látványnya emelték.

Midőn a királynő a terembe lépett, azonnal megkezdődött a koronázási táncz. Az oltár előtt, az eskü, a királydomb, a koronázás egész térye jelképezve volt. Trónusba ültették a királynőt, hódoltak előtte, azután csatára vezette népét, s harcz után diadalal tért haza, az öreg Rákóczy dallama mellett, s borostyánnal öveztek fürteit.

Igy tánczoltak a huszadik században, és nem volt reá eset, hogy valaki tánczosa karjaiban adta volna ki lelkét, sőt a táncznak illetén mérsékelt élvezete miatt, még a halandóság is nagy mérvben csökkent.

A királynő a koronázási táncz lefolyása után eltávozott; de azért a vendégek tovább mulattak.

Éjfélkor egy udvarnok jelentette, miszerint a képesarnokban az uralkodók arczképei után elhelyezett kép, le fog leplezteni.

Ez volt az estély legérdekesebb jelenete, melyre a vendégek feszült kíváncsisággal vártak.

A vendégek a termék hosszú során párosával indultak a képtár felé, hol a már előre elkészített székeken helyet foglaltak.

Jelen voltak az orosz követség tagjai, a külföldi követek, főurak, nemesek, s az estélyre meghivottak.

A királyné jeladására a fátyol leesett. Valeria királynő megkoronázott életnagyságu arczképe állott a jelenlevők előtt, s az arczkép alatt a királyné jelmondata:

«Mindent a nemzettel, semmit nélküle!»

A jelenlévők a királynő jelmondatának olvasására lelkesen éljeneztek. Az orosz követség tagjai pedig azonnal eltávoztak és azonnal táviratilag tudositották a czárt, hogy a királynő a férjválasztást a magyar nemzetre bizta.

A királynő jelmondatának hire, mint a futótűz, terjedt tovább a palatából a várba, a várból a városba, honnan a nép ezrei jöttek riadozva, zeneszó mellett a királynő ablakai alá szerenádot adni.

Az egyesületek dalárdái nemzeti dalokat énekeltek, közben Révay Ádám az öreg debreczeni református püspök, egy rögtönzött állványról beszédet mondott:

— Felséges királyasszony!

A magyar nemzet megértette azon szavakat, melyeket az arczkép lábaihoz irtál. Hálából, örömeben világot gyujtott s az előre haladt éjben ide hozta azt, hogy lássa kedves arczodat, hogy ajkaidról is hallhassa azon hódító szavakat, melyért Magyarország férffiai életöket, sziveiket lábaidhoz teszik.

Éljen a királynő! — riadozta nép, s a dalárda rázendítette:

Szép is vagyok,
Jó is vagyok;
S a legfőbb, hogy
Magyar vagyok!

A népdalt szünni nem akaró éljenzés követte. A bájos királynő a fáklyák fényében úgy állott az erkélyen az örömrivalgó nép felett, mint a mesék tündére.

Lecsillapodván a zaj, siri csend állott be, s a nép epedve várta, hogy mit fog felelni a szeretett uralkodónő, az ősz püspök szavaira?

Valeria az erkélyen kihajolva, az éjben messze csengő hangon, elmés rögtönzéssel így válaszolt:

Ezután lesz minden ember
Csak magyar;
Kit e föld hord, és egével
Betakar!
Hogy ha eddig áldás nem volt
E hazán,
Rajta leszünk, hogy legyen majd
Ezután!

A királynő szavára megujult az éljenzés és kendők lobogtatása, a nép leirhatatlan ovatióban tört ki a királynő iránt, a csend

csak jó időre állott vissza, midőn a dalárda a királynő elmés rögtönzését dalban így folytatá :

A legelső magyar nő, a
 Királynő!
Büszke lehet reá minden
 Magyar fő.
Azt választja férjül a kit
 Ő akar,
Visszaadja adott szavát
 A magyar.

A megéjenzett dal után a tisztelgők zászlóikat bucsura hajtogatván, a Rákóczy induló mellett eltávoztak.

Igy végződött a királynő estélye.
Igy kezdődött Valeria uralkodása.

Az elfogatás.

Százezer lós.

A koronázás után Bellinelli tisztában volt Valeria szándékával, megdöbbsent a jelenségek látására, melyeket a nemzetnek és királynőnek egyetértése előidézett.

Tudósította a czárt a történekről és sürgette, hogy hadait Magyarországon szaporítsa, s ostromállapotot hirdessen. A külföldi hatalmakat értesítette, hogy a királynő sikamlós utra tért, hogy atyjának ábrándos politikáját követi, hogy az István király uralkodása alatt történt zavarok ismétlődésétől lehet tartani, ennelfogva az orosz czár előrelátó intézkedései jogosak.

Ezután arra fordította figyelmét, hogy Jámborfyt, kit a fordulat szerzőökának tartott, a királynő köréből eltávolítsa. Mi sem volt ennél könnyebb. Jámborfy ugyanis egy napon a pápai szék elébe idéztetett, hol előtte a következő ítélet olvastatott fel:

— Opitulante Dei clementia nos XII. Pius infallibilis Ecclesie Pontifex e. c. t. Jámborfy Márk sz. Benedek-rendi atyát, Istentől nyert végrehajtói hatalmunknál fogva, s szerzetes rendjének szigoru szabályai szerint, ezennel örökös egyházi fogságra ítéljük! A következő okokból:

Nevezett Jámborfy Márk, visszaélvén helyzetével mint gyám, a nevelésére bizott magyar király gyermekét, az árva Valeriát, vallás, erkölcs és az uralkodói elvek elleni tanokra oktatván; ez

által az egyház, haza és az emberiség békés fejlődését fenyegető zavarokat idézett elő.

Ugyanezen Jámborfy Márk, ki a királynő atyját, István királyt is tévutra vezette s veszedelmes mérget rejtő tanácsai által örvénybe döntötte; nem átalotta annak ártatlan gyermekét is a ki-elégíthetlen istentagadók szövetségébe vonni.

Ugyanezen Jámborfy Márk magyar nemzetet és királynőjét az orosz czár, Magyarországnak nagylelkű védelmezője ellen, sértő fellépésre izgatván, azon beláthatlan szerencsétlenségeknek lett szerzője, melyek ezen háládatlanság miatt Magyarországot fenyegetik.

Minek folytán, hogy ezen veszedelmes egyén további gonoszságainak gát vetessék, őt a szentséges Istentől nyert hatalmunknál fogva, élethosszig tartó egyházi fogságra ítéljük és kárhoztatjuk. Datum ect.

Ezen ítéletet Bellinelli a korgyengeség miatt tehetetlen pápától könnyen kieszközölte, hamis tudósításai által félrevezetvén a külömben igazságos főpapot.

Jámborfy jóllehet szilárd lélekjelerléttel birt, de ezen ítélet hallatára mégis szorongó aggodalom fogta el; nem magáért, hanem szeretteiért, kiktől a sors, a midőn azoknak reá legnagyobb szükségök volt, elválasztani fenyegette.

Jámborfy tudta, hogy a kegyetlen Bellinelli részéről jött a csapás; azért elhatározta magát élet halálra védelmezni.

Tiltakozott a kihallgatás nélküli ítélet ellen, fenyegetőzött barátai és a királynő hatalmával s kinyilatkoztatta, hogy magát az utolsó lehelletig fogja védelmezni.

Az örök felszólították, hogy kövesse őket; s midőn Jámborfy vonakodott, megkötözték, egy zsákba dugták és elhurczolták.

A pápai palotának északi részében, hol a könyvtár volt elhelyezve, mélyen a sziklabavágva voltak az egyházi börtönhelyiségek.

Ezen helyiségeknek legutolsó czellája egy ablak nélküli sötét üreg volt, melybe a halálra ítélt nagy bűnös egyháziakat zárták.

A zsákban megkötözött Jámborfyt, kinek száját, hogy ne kiálthasson, Bellinelli erősen betömte s késő éjfélig magánál tartotta, éjfél után két hű szolgája által a börtönhelyiség legutolsó czellájába vitette. Midőn a szolgák eltávoztak, magára zárta Bellinelli az ajtót és a czellának közepén álló négyszögű kőlapot fel-emelte, a kőlap alatt vasajtó volt, melyet Bellinelli felnyitván, szük

lépcsőt talált. Nehéz penészszag és fojtott lég özönlött fel a nyílásból, melytől a daemóni bibornok is megtántorodott. Kevés vára-
kozás után karos gyertyatartójával előre világítva; az üregbe leszá-
lott, honnan midőn visszatért, a zsákba varrt Jámborfyt magával
az üregbe lehurezolta.

Rettenetes helyiség volt ez, oly mélyen a sziklába vésve,
hogy onnan még a legerősebb hang sem volt kihallható.

Midőn Bellinelli áldozatával leérkezett, a zsákot Jámborfy
fejéről lehasította és szájából a kéndőt kivette s a szeme közé
világított.

— Ismersz-e nagy hazafi?! Feloldottam arcodat, hogy láss
sőt beszélhatsz is, ha tetszik, kiálthatsz, innen azt senki meg nem
hallja.

— Tehát én győztem; te veszve vagy! Valeria a czár neje
esz, és Magyarország orosz tartomány, egy része pedig egyházi
birtok.

— Most már tudhatod tervemet, mert innen még az Isten
sem szabadít meg!

— Itt hagyom a gyertyát, hogy a férgek elmékedésed kö-
zött, ne háborgassanak. Jó éjszakát!

Bellinelli ördögi kacajjal távozott, s maga után gondosan
bezárta a vas ajtót, melyhez kulcsa csak neki volt, s a kulcsot
magához vette, erősen hívén, hogy terveinek akadályát, a hatmé-
ter mély sziklaüregbe örökre eltemette. Rá is mondotta távoztában

— Requiscat in pace!

Jámborfynak eltűnése nagy nyugtalansággal töltötte el bará-
tait, a kik belátták, hogy ha Bellinelli az orosz hatalom árnyéká-
ban, még sokáig működhetik, úgy az ő életük sem lesz bizton-
ságban.

Bellinelli valóban nagy erélyvel hozzálátott terveinek kivite-
léhez. A Jámborfy eltűnését követő napon ugyanis Hordokopffal
egyetértőleg a királyi palotát szoros őrizet alá helyezte. Engedelme
nélkül a palotából senki nem távozhatott, sem oda be nem me-
retett.

A királynő fogolyként őrizve, többé barátaival nem érint-
kezhetett.

Ez volt a jelszó. Midőn László megtudta, hogy a királynő
fogoly, megfujta a harezi riadót. Előre megállapított terv szerint,
éjjel egy fényes nap jelent meg az égen Magyarország felett.

Százezer ifju indult meg az égi jelenség látására Budapest
'elé rögtön, még azon éjjel.

Fegyvertelenül jöttek a vezér parancsára, meghalni készek a királynőért és hazáért.

A Rákoson volt a találkozási hely, hová másnap mind a száz-ezer ifju megérkezett.

Az oroszok ámbár gyanakodtak, engedték s dolgot megtörténni.

Fel sem tették az oroszok, hogy fegyverek, hadiszerek, s a mi fő, ágyuk nélkül az ifjak, a jól fegyverzett orosz hadak ellen, valamit kezdeményezni merjenek.

De ha ugy lett volna is, hogy a magyarok támadásra készülnek, Hordokopf előre örvendett a biztos kudarcznak, melyet vallani fognak, mely neki alkalmat nyujtana, hogy a czárnak hizelegve a magyarok és Valeria felett, legyőzetésök után zsarnokoskodhatik.

Minden előrevigyázatot azért, az oroszok sem hagytak figyelmen kívül.

A gellérthegyi erődben huszezer harczos volt elhelyezve. Budapesten százötvezezer. Ezenkívül az ország minden részéről, sőt Oroszországból is, segédhadak indítottak Budapest felé.

László főherczeg nagyon jól tudta, mily nehéz küzdelemnek megy elébe, azért jól számolt a körülményekkel.

Hála a remetelakók szorgalmának, a jól elrendezett felszabadítás munkája teljesen megérett.

A Kárpátokban száz teljesen kormányozható léghajó állott készen elrejtve, melyeket a királynő barátai 17 év alatt állítottak.

Ezen léghajók a Kárpátokat soha máskor, mint setét éjjel el nem hagyták, így azok járatai és létkezésökről a beavatottakon kívül, más mitsem tudott.

Ha láttak is messzeországok lakói léghajókat uszni a fellegeten felül, — honnan jönnek, hová mennek? ki nem találhatták.

Ilyen járatokban, a léghajók messzeországokból összehordották lassan a százezer ifju részére a fegyvereket.

A jeladás éjjelén a László herczeg félszemü óriása is elindult az alsuthi léghajóval a Kárpátokba, és még azon éjjel a léghajók, melyeken a fegyverek már el valának helyezve, azokat a Rákosra szállították.

A gyülekezés napján László az ifjak között kis könyvecskét osztatott ki, melyben teendőik részletesen és pontosan le volt írva.

Éjfélután az ifjak ezredекbe oszolva, a legnagyobb csendben indultak a dunai hidak felé.

Holdfogytán csendes nyári éj volt, az ég csillagait sűrű párák takarták el, még a falevél sem mozgott, s meglehetősen setét vala.

Az orosz vezér szigoruan ügyelt az ifjak minden mozdulataira. A Dunán álló hat hidat megrakatta erős őrizettel és ágyukkal.

Midőn a magyarok ezredei megindultak, a magasban hat égő tűzoszlop tűnt fel, mely egyenesen a hat dunai hidnak tartott.

Időnként a magasból az oroszok hadiállásaira, napnál fényesebb világosság lövelt, mely azoknak állásait egy-egy percze megvilágosította.

Mennél közelebb jött a tűzoszlop, annál kivehetőbb volt annak alakja. Egy szárnyas angyal volt az, mely kezében lángpalossal szélvészkeént rohant előre.

A babonás orosz katonákban megfagyott a vér, midőn a tüzes angyal reájok rohanni látszott, a nagy része megszaladott, sőt némely része esztét vesztette, — voltak olyan vakmerők, kik fegyverüket reá sütötték, természetesen elhibázták. Csak a láncz-hidfőnél állott az őrség rendületlenül, ott maga Hordokopf volt a parancsnok. Még lőtávolon kívül erősen ágyuztatott a tüzes angyalra, de az ennek daczára gyorsan közeledett.

Hordokopf ide-oda futkosott, verte megfélemlert vitézeit, még erősebben ágyuztatott, s valóban egy pillanatra eltűnt az angyal. Hurráh! ordítottak az oroszok, de csak egyszer, mert a második hurráh kiáltásra ismét feltűnt az, és még nagyobb sebeséggel közeledett. Másodsor is eltalálták a golyók, de az harmadszor is megjelent és még fényesebben, még rettenesebben, még sebesebben szállott, mint azelőtt. Nem volt az a hatalom többé, mely az oroszokat a futástól visszatartsa, mint a megriadt birkanyáj rohant hátrafelé, az volt a legboldogabb, ki első lehetett, egymást gázolták el, vagy taszították le a hidról.

Hordokopf táborkarával összeszorított fogakkal megállott a hidfőnél, és bevárta a tüzes angyalt.

— Szent Miklósrá! Uraim vagy ő meghal, vagy mi halunk meg. Ki a kardokkal! — vezényelte táborkarát.

Midőn a tüzes angyal az orosz vitézek meztelen kardjai előtt állott, abban a perczen eltűnt.

Szurok sötétség vette körül az oroszokat. Szemeik a fényhez szokva, s arra függesztve teljesen elvesztették látképességöket.

Némelyik hangos szitkozódásban tört ki, mások magok körül hadonáztak kardjaikkal.

Ekkor egy vakító világos fény tört alá a magasból, mely megmutatá az orosz vezéri karnak, hogy körülöttük mint szilárd bástyafal áll a magyarok fekete atillás fegyveres harczsora.

— Add meg magad Hordokopf Donganow! Elismerem, hogy vitéz ember vagy. — Hangzott a vezénylő magyar tiszt felszólítása.

De Hordokopf a világításnál tájékozva lévén, a támadók állása felől, rájuk rohant.

— Éljen a czár! . . . Utánam vitézek!

A magyarok előtte meghátráltak, úgy lévén kiadva a parancsolat.

Most az előbbeni vakító fény oly közel rohanta meg az oroszok szemeit, hogy azok teljesen nem láttak semmit. A magyarok terv szerint szürke szemüvegeket viseltek, s az elvakult, maguk körül hadonázó oroszokat csakhamar lefegyverezték és a készen álló kocsikba ültették, magok a többiek után előre nyomultak.

Ugyanis: a többi hidaknál a magyarok ilyen ellenállásra nem találtak, ott minden akadály nélkül nyomultak a megrémült futó oroszok nyomaiban, a Gellérthegy és Budavár bástyái alá.

A gellérthegyi fellegvárban az oroszok egy ágyulövet sem mertek tenni, nehogy a saját csapataikat találják, s midőn a helyzet megvilágítására világító golyókat eregettek, már az oroszok hada minden oldalról a várak felé hátrált.

Az erősségek kapui felnyiltak s a menekülőket befogadták.

A valódi ostrom, az igazi harc, csak ekkor vette kezdetét, és pedig: a magasból, a tellegekből, a léghajókból ugyan is László herczeg villanyfényvel hirtelen levilágított s a hol az oroszok leg-tömörebben állottak, pusztító robbanó lövegeit oda vetette.

Az oroszok is elkezdették az ágyuzást és pedig felfelé az eget ágyuzták, de a legcsekélyebb eredmény nélkül.

E közben a robbanó lövegek, mint a záporosó hullottak az oroszok sorai közzé, rémületet, pusztítást terjesztve magok körül, melyet az oroszok, nem voltak képesek kiállani, megbomlottak a sorok, a tüzérek ott hagyták ágyúikat és elmenekültek a fedett helyekre, a falak alatti helyiségekbe és kaszamatákba.

Ekkor már hajnalodni kezdett, tizenkét léghajó ereszkedett a magasból alá, óriási létrákat csüngetve, melyeket a résen álló magyarok a falakhoz illesztve, a vár falain a felkelő nappal megjelentek. Nem találtak ellenállásra, az oroszok belátták, hogy ilyen erő ellen hasztalan minden ellenállás, keresztet vetettek magokra s a fekete atillás magyarok előtt, lerakták a fegyvert.

A Gellérthegyen lévő erődöt elfoglalván a magyarok, felszólították a Budavárában levő őrséget a megadásra.

A fővezér fogva lévén, s miután az oroszok belátták, hogy a leghajók ellen hiába küzdenek, a további haszontalan vérontást megelőzendők, kitézték a fehér zászlót.

László főherczeg Hordokopf Donganow orosz fővezérrel fegyverszünetet kötött, a következő feltételek alatt:

1. A Magyarországon létező orosz seregek, fegyvereiknek és hadiszereiknek hátrahagyásával, három nap alatt az országból kitakarodnak.

2. Hordokopf és vezérkara mindaddig fogva marad, míg egy orosz katona lesz Magyarországon.

Hordokopf nevetgélve írta alá az egyezményt. — Pünkösdi királyság — mondá Lászlónak — nem értek vele semmit, a felséges czár vissza fogja indítani a kitakarodó hadakat, s küld még velök egy, vagy két millió katonát, amennyi elég lesz, hogy beneteket megegyen, magam is közöttük leszek. Jaj a ti lázadó fejeteknek!

— Nem tesz semmit! csak ird alá. — Már tegezték egymást, mintha jóbarátok lettek volna. — Majd elébetek megyünk s megkérünk, hogy kegyelmezzetek. Most csak készülj magad is az utra, mert én megfogadtam, hogy három nap alatt megtisztítom tőletek az országot.

Ugy is történt, a vasutak rendeletet kaptak, hogy minden forgalmat beszüntessenek, s csak az orosz hadakat szállítsák a határig.

Három nap után, egyetlen orosz katona sem volt Magyarországon. Hordokopft és vezérkarát László a királynő nevében meghívta bucsuzó estélyre, a királynőhöz, mit a vezér udvariasan el is fogadott.

A dicsőséges fegyvertény után három napig tartott az örömnépély. Az ország egyik szélétől, a másikig hangzott László főherczegnek dicsőített neve.

Nagy volt a diadal, nagy volt a siker, s az egész csak kevés áldozatba került, a magyaroknak alig volt néhány száz halottjuk és sebesültjük, kik között volt Brutus a felszemű óriás is, ki első volt az előnyomulásban és első volt a gellérthegyi erőd falain. Lábán kapott jókora lövési sebet, — melynek következtében sánta lett.

A győzelem utáni harmadik napon, a budai királyi palotában fényes estélyre készültek.

Nagyszámu meghívók küldettek szét, s a cselszövő Bellinelli is meghívatott.

Az estélyre megjelent méltóságok, a királynőnek szerencsét kívántak a szerencsés eseményekhez, ki ragyogó arcczal jelent meg az estélyen és társalkodott vendégeivel.

Legelőször a fáklyás zenét nézték meg, melyet a nép László főherczegnek rendezett.

Azulán disz-előadás volt a várszínházban.

Az előadás után asztalhoz ültek a vendégek és vig poharazás s felköszöntők mellett egész éjfélig mulattak. Éjfélkor a királynő jelt adott az asztaltól való felkelésre, s vendégeit a tükörterembe vezette, hol mint mondá számokra kellemes meglepetést készített.

Amint a tükörteremben a vendégek helyet foglaltak, a terem lámpái kialudtak, teljes sötétség vette körül a vendégeket.

Most távoli gyász zene hangjai lettek hallhatók, s egy kellemes férfi hang éneklé:

— De profundis clamavi, ad te Domine!

Az ének megszűnt, s a terem közepén derengő fény keletkezett. A fény között mintha a terem padozatából emelkedett volna ki, lassan Jámborfy alakja lett látható, ki körül világitva siri hangon megszólalt.

— Ismersz-e Bellinelli?: Nem győztél és én élek. Valeria nem lesz a czár neje és Magyarország sem lesz egyházi birtok, sem orosz tartomány, mert él a magyarok Istene!

Ezen szavak hallatára Bellinelli, ki Hordokopf mellett ült, felugrott és el akart futni; de alig tett pár lépést, ingadozott és arcczal végig esett a padozaton.

A terem villanyfénye megjelent. A királynő és barátai Jámborfyhoz siettek, megölelték s közre fogván magokkal vitték a királynő termeibe.

Jó ideig feküdt Bellinelli öntudatlan állapotban a tükörterem padozatán, s midőn magához tért a szolgák által kocsijához vezetette magát és eltávozott.

Midőn a bibornok Jámborfyt látta, az első perczen azt hitte csak alakoskodás az egész, mert ő biztosan hitte, hogy Jámborfy a sziklaüregben menthetlenül elveszett. Látta is hulláját, a mint az a víz felületén libegett, mert a sziklaüreget félig vízzel találta.

És mégis azon szavakat, melyeket ő Jámborfynak mondott ismét hallotta, azt más Jámborfyn kívül sem nem hallotta, sem nem mondhatta: — hogyan szabadult meg tehát Jámborfy a szikla-

üregből? Ez volt előtte, a megfoghatatlan rejtély, mely őt egészen váratlanul meglepte és a mint láttuk lesujtotta. A fényes rangu embert a szédülés fogta el azon gondolatra, hogy ocsmány bűne a királynő előtt és a világ előtt tudva van, szégyenében dühében fájdalomában forgott vele a világ és elesett, bűne önmágának büntetése lett.

De itt az ideje, hogy mi is megismerjük azon csodát, mely Jámborfyt sziklasirjából kimentette.

Ez leszzen a következő fejezetnek tartalma.

a B
el le
fog.
az é
hely:
got
tagja
enne

rajta

Ezen
Isten
szive
árva
munk

ben,
ajtót,
mit s

hatna

Atila koporsója és kincsei.

Plaga Dei.

Midőn Jámborfy a sziklabörtönben egyedül maradt; előtte a Bellinelli által ott hagyott égő gyertyával, erős szorongás fogta el lelkét. Megemlékeztvén feltételére, hogy utolsó lehelletéig küzdeni fog. Nagy erőfeszítéssel, fekvő helyzetében egyet fordult, ez által az égő gyertyához oly közel jutott, hogy azt magára borította, ily helyzetben maradt mozdulatlanul és nézte, mint fog a kötelék lán-got a gyertyától s a tűz a köteléken lassan, mint terjed tovább tagjait erősen megfeszítvén, az első elégett köteléket elszakította. ennek következtében felülhetett.

Most megkötözött kezeit vitte a gyertya lángjához és elégette rajta a kötelet. Szabadok lévén kezei, egészen feloldozta kötelékeit.

— Itt van az Isten Bellinelli! hallod-e? — így kiáltott fel Ezen mélységből is folytatom a harczot ellened, te király gyilkos, Istentagadó, hazaáruló . . . embertelen szörnyeteg! Küzdöm míg szívem dobogni képes lesz, mért reám az elárult hazának és az árva királynőnek szüksége van. Imádkozom, hogy leggyőzzelek, s munkálkodni fogok, hogy megtaláljam az utat, mely innen kivezet.

Ilyen elhatározások között, erős bizodalommal Isten segélyében, szigoruan megvizsgálta Jámborfy börtönét és feszegette a vasajtót, melyen lehurczoltatott. Szilárd volt minden, s pusztá kézzel mit sem tehetett.

A szikla falához illeszté arczát és tartos an figyelt, nem halhatna-e külről némi zajt?

Igy járt körül az üregben, midőn egy helyen a fal melegebbnek tetszett mint másutt. Ezen tünemény felett elmélkedve, kitalálta Jámborfy, hogy mellette a sziklafalon belül, azon hévforrások vannak, melyek a Gellérthegy alatti fürdőket alkotják.

Teljesen felhagyott a vasajtó feszegetésével és a talajon talált szikladarabbal a sziklafalat erősen döngetni kezdte, hol azt melegnek találta.

A forrás meleg vizétől a sziklafal is porhanyó lett a hosszú időn át, az ütésekre mindég több és több törmelék hullott lábaihoz.

Hosszasan folytatta Jámborfy e nehéz munkát, hévvel, kitarással, míg ereje elhagyta és összeroskadott.

Az üregbeni romlott lég, a fáradság, az éhség és szomjuság a nélkül is öreg tagjait nagyon ellankasztották.

Midőn magához tért, ismét felragadta a kemény szikladarabot és folytatta a döngetést, már mintegy negyven centiméter mély lehetett az üreg, melyet a falba ütött, midőn annak fenekén a falat egészen forrónak találta, s midőn fülét odaillesztve, hallgatózott, némi susogást vélt hallani a fal tulsó oldalán.

Ez reményt és új erőt adott neki, jóllehet, a mint ő is gondolta, már két éjjelt töltött az üregben, az erély és erős elhatározás megerősíték tagjait. Ujra hangzottak ütései a sziklafalon, de már nem oly tompán mint előbb, a falréteg már nagyon vékony lehetett, mert a tulsó oldalon a víz csörgedezését hallhata.

Nagy erőfeszítéssel emelgette már a kődarabot Jámborfy, midőn az, egy ütéssel a falon átesett és valamely ott levő vízben nagyot loccsant.

Egy emberfej nagyságu setét lyuk nézett reá és tisztán hallotta, a tuloldalón a víz csörgedezését.

Néhány perczet pihent, mialatt észrevette, hogy gyertyája egészen fogytán van, a két gyertya, melyet Bellinelli az üregben hagyott, eddig tartott. Aggodalommal tekintett most a gyertya utolsó pislogó világába, midőn hatalmas moraj rázkodtatá meg a sziklafalakat, dörgésre dörgés következett. Ezen időben nyomultak a magyar ifjak előre és szólaltak meg az oroszok ágyui. Jámborfy felragadta az öntöttvas karos gyertyatartót és a setétben is folytatta munkáját, az ágyuszót megismerte, tudta, hogy barátai fent megtámadták az oroszokat ő sem akart tétlen lenni.

Már annyira kibővítette a lyukat, hogy azon átmászhatott, — óvatosan ereszkedett le a fal tulsó oldalán az üregbe, hol lábai forró vizet éreztek, épen a forrás medrébe lépett lábával.

Midőn a mederből pár lépést tett előre lábával csengő tárgyakra hágott, melyekhez sebesen lehajolva azokból tele marokkal emelt fel a földről, s azokat az előtte sötétlő üregbe dobta.

Maga Jámborfy egy nehéz fohászszal élettelenül rogyott össze, midőn az eldobott tárgyak csengve-bongva ütődtek meg az üregben és tiszta érezhangot adtak. Azután csendes lett minden, csak az oroszok ágyui bömböltek szakadatlanul, hogy a föld csak úgy rengett-morgott belé.

Elbeszélésünkben azon ponthoz értünk itten, honnan elbeszélésünk eseményei e kifejlődés felé tartanak.

Hagyjuk el kevés időre Jámborfyt és idézzünk vissza emlékezetünkben néhány eseményt, melyeknek megfejtése, az egésznek megértésére szükséges.

Emlékezhetünk, hogy István király midőn a léghajón a lázadók elől menekült, kis fiát Árpádot is magával vitte a remetelakba.

Tudjuk, hogy István király végrendeletében, határozottan benne volt, hogy Árpád előtt csak akkor fedeztessék fel, hogy ő a magyar korona örököse, ha Magyarország egészen boldog állapotban lesz s Árpádnak az uralkodás nehéz küzdelmeibe nem fog kelleni belépni.

Láttuk, hogy ezen állapot Magyarországon be nem állott, ennek következtében Árpád sem tudta születésének titkát.

Azt értésére adták jó barátai, hogy a szegény zavarodott elméjű remete atyja légyen, de annak előbbi életét, királyságát, előtte elhallgatták.

Midőn Árpád erős testalkatu, nagy szellemi tehetségekkel megáldott ifjúvá fejlődött, Árpádházy, Jámborfy, Apáthy az ifjunak nevelői, tanítói, az ifju lelkének kimivelésére sem időt, sem fáradságot nem kíméltek.

Midőn Árpád husz éves volt Apáthy az ifjuval megjelent a pápai palotába, és őt felvételre a világegyetem növendékei közzé. Azon öreg székelly nemes tehát, kiről megemlékeztünk elbeszélésünkben, Apáthy vala. Apáthy, hogy a királyi gyermek közelében maradhasson mint láttuk, a pápai palotában mint segédkönyvtárőr alkalmazást nyert, mely állásában összeköttetését barátaival könnyen fentarhatta, sőt Bellinellit is közelről figyelemmel kísérhette.

Azon éjjel is midőn Bellinelli Jámborfyt a sziklaüregbe hurczoltatta, Apáthy a könyvtárban ébren volt és látta a bibornokot a börtönhelyiségekbe távozni.

Midőn Jámborfy nyom nélkül eltűnt, Apáthy utána a legszorgosabban kutatott, s gyanuja lévén Bellinellire, behatolt a börtön-

helyiségeibe is. Az utolsó czellában megtalálta a négyszögű kölapot, melyen friss mozdulás nyomai voltak láthatók, — azonnal álkulcsokat hozott s nagy munkával kinyitotta a rozsdás ajtót és megtalálta a setét lukba a lejáratot, hova Bellinelli Jámborfyt eltemette.

Apáthy a Jámborfy feltalálását a legfontosabbnak tartotta, azért nem is vett részt a László herczeg által intézett támadásban minden idejét és tehetségét a Jámborfy felkeresésére szentelve.

Midőn Apáthy lámpával a felfedezett üregbe leszállott, azt egészen üresen találta, az elégett kötélmaradványok és friss lábnyomok mégis pontosabb vizsgálatra indították, mely után szemébe tünt azon nyílás, melyet Jámborfy a sziklafalba ütött.

Átbujt tehát a nyíláson. Ott találta Jámborfyt élettelenül, lehajlott hozzá s kezét szívére illesztve abban életet talált. Azonnal lakására sietett, bort és ételmi szereket hozott. Jámborfynak halántékát borral megnedvesítette, testét dörzsölte, és szájába bort öntött.

Jámborfy a dörzsölésre nehéz sóhajtással felnyitotta szemét és felakart emelkedni. Apáthy szóltanul segített neki, sőt felültette, a boros üveget ajkaihoz tartotta. Mohón ivott az üvegből az elkinzott öreg és élvezettel vette az Apáthy által neki nyújtott ételmi szereket. Csak ezután tekintett körül és kezdette gondolatait rendezni.

— Ki vagy szabadító? — szólott gyöngye hangon, az előtte térdeplő Apáthyhoz — kinek arca a lámpa világának árnyékába esett.

— Dux in Izrael! — felelé Apáthy — ki Magyarország reményiségét, mindnyájunk atyját keresem.

— Ego sum! — mondá kenetteljesen az öreg pap. — Megösmervén ifjúkori barátját, felállott és őt gyöngéden megölelé.

— Hittem a lélek feltámadását, — mondá — s hittem, remélhettem nemzetemnek ujrászületését is. Most látom a gondviselés csodálatos működését, mely védelmébe fogadta velem együtt azokat, kiket oly forrón szerettek. Ime elküldött tégedet, ki meghoztad nekem a szabadulás reményét. Lauda Jerusalem Dominum! Lauda Deum Sion! . . .

Kölcsönösen elbeszélte a két jó barát egymásnak a velök történeteket, s midőn Jámborfy oda ért, hogy a talált tárgyak halmozására roskadott. Így folytatta:

— Iszonyu helyzetemet még nehezebbé tette azon tudat, hogy akkor veszek el, midőn mérhellen kincset találtam, melylyel nemzetemet boldogíthatnám, melylyel István király fiának vissza-

adhatnám a koronát, s talán a szegény atyjának is értelmét, ha ő az országot és gyermekeit boldognak láthatná.

— Hallottam az ágyuk dörgését, tudtam, hogy barátaim élethalál harcát vivnak, s szívem elszorult, hogy nem mehetek segítségükre.

— Amennyire erőm engedte, dühvel markoltam az aranyhalmazba és vágtam a börtön falához, melyet siromnak tartottam.

Igy végzé Jámborfy elbeszélését, s magát némileg kipihelve, barátjával elindult az üreget, melyben voltak, megtekinteni.

Tágas természetű alkotott barlangnak látszott az, valószínűleg az alárohanó víz által kivájva, mely a gránitfalak között létező porhanyó köréteg elmosása után keletkezett.

Nagy meglepetést és örömet érezett a két jó barát, azon tárgyak látására, melyek a barlangban találtak.

A barlang közepén, tömör aranyból készült trón állott, melynek lépcsői arannyal átszőtt szőnyegekkel voltak borítva.

A trónon egészen aranyból öntve fejedelmi alak ült, fején gyémántoktól ragyogó koronával, jobb kezében királyi pálcát, bal kezében sodrony ostort tartott.

Az alakon lévő művészi készületű vertezet fénye áttört, — a századok alatt reá szállott porrétegen.

A trón alját képező arany oroszlánok és a trón előtt magas halmaza hevert, az arany és ezüst pénzeknek, különböző nagyság és alakban.

A sziklafalak mellett a talajra letöltögetve megmérhetlen kincs feküdt, mindennemű ékszerek, házieszközök, fegyverek, drágakövek, arany és ezüst rudak. — Itt egy halmaz arany sarkantyú, ott egy rakás ékköves gyűrű, amott ékszerek, tük, függők, karpereczek.

Tovább nagy mennyiségű értékes fegyver, megrakva drágakövekkel, kardok, láncsák, harcibárdok, buzogányok, vérték, tegzek mind egy-egy kincs, egy-egy remekmű.

A másik oldalon különféle templomedények, tiszta szín aranyból vagy ezüsből. Ezüst tükrök, arany tálak, pásztorbotok, kelyhek, szentségtatrók, szelenczék, urnák, csattok, kereszték, lánczok, gyűrűk és más sokféle templomi edények.

A harmadik oldalon nagy értékű egyházi és vitézi öltönyök, diszruhák, melyeknek szöveteit az idő vasfoga megörölvén, csak ékköveik foglalatja, a dús arany-sujtások és rojtok által tartattak egybe.

Végre a negyedik oldalon voltak felhalmozva az érczalakok aranyból, ezüstből, ezen tömegben feltalálhatók voltak a legrégebb népek bálványszobrai, a kereszténység jelvényei. Angyalok, szentek, képek, képkeretek, arany-, ezüst koporsók, kulcsok, záruk.

Egy világot kellett meghódítania annak, ki e mérhetlen kincset összehalmozta.

És ez valóban úgy is volt.

A koronás alak trónja után egy rézkoporsó állott, oldalán aranybetűs felírással.

Attila! Plaga Dei. Dominus Orbis. Rex regum. Dux Hunnorum et Avarorum!

Midőn a két jó barát ezen feliratot olvasta, tisztában volt a felől, hogy a kincs és koporsó a hunnok híres királyáé Attiláé legyen.

Ezen hiedelemökben megerősödtek az által is, hogy egy lépéscsőt találtak, mely az üregből felfelé vezetett és kőomlás által teljesen elzárattott.

Apáthy úgy vélekedett: hogy miután a hun királynak a Gellérthegyen favaracsa volt, ezen üregbe rejtette kincseit, melybe felülről a váracsból titkos lejárata volt.

Attila hirtelen halála után, a kőomlás a lejtőt betemette és ismeretlenné tette.

Ezen feltevést igazolták azon iratok is, melyeket a felnyitott koporsóban találtak.

A réz koporsó, ezüstben, az ezüst pedig aranyban volt foglalva. Ezen utolsóban volt Attila bebalzsamozott porhüvelye. Érczelemezekre vésett latin és hun írásokkal együtt.

Ezen iratokból kiviláglott, hogy a nagy király miután bölcseségét, vitézségét és erelyes lelkét nem hagyhatta utódainak, hagyott nekik mérhetlen kincset.

A hun király jól tudta, hogy az arany csak oly jó fegyver, mint a kard. A kit le nem győztök fegyverrel, hódítsátok arannyal! — mondá iratában.

Midőn a két jó barát szemléljét bevégezte, Apáthy a fegyverek halmazából egy csatabárdot választott ki és azzal a hévforrásnak utat nyitott az üregbe, azután lakásáról egy darab deszkát hozott, arra ráhuzta Jámborfy felső öltönyét es a víz felszínére helyezte. Ez által Bellinelli gyanuját akarta elkerülni, kiről tudta, hogy még le fog szállani az üregbe, hogy bizonyos legyen Jámborfy haláláról.

Ézután mindketten az Apáthy lakására mentek, az idő nagyon kedvező volt, mert épen ekkor foglalták el a magyarok a gellérthegyi erődöt, mely miatt a pápai palotában előállott zavar között, észrevétlenül távozhattak, a László főherczeg Margit-szigeti palotájába.

Midőn László Jámborfy feltalálását megtudta, sietett hozzá és együtt tanácskoztak a talált kincsnek biztonságba helyezéséről.

László terve az volt, hogy a kincs titokban szállitassék el a sziklaüregből, s erre legalkalmasabbnak tartotta, a pápai palota alatt lévő csatornából az üregbe felhatolni, számítása szerint a csatornának főága épen a börtönhelyiség alatt volt.

A számítás helyes volt. A László emberei, midőn a Dunáról éjjel a csatornába felhatoltak, a börtönhelyiség alatt, a csatorna boltozatát nedvesnek falálták. Azonnal hozzáfogtak a munkához áttörték a boltozatot és rátaláltak a hévforrásra. — A budai fürdők a Gellérthegy alatt, egy időre elvesztették vizöket, mert az a csatornába vezetett.

László volt az első, ki a boltozaton áttört nyíláson az Attila barlangjában megjelent.

— Leteheted már az ostort, — mondá Attila király arany szobrához — ha eddig Isten ostora valál, ezután Isten áldása lesz.

Gyorsan intézkedett ezután, hogy a kincsek a csatornán át, éjjel a Dunán várakozó hajóra, s onnan a Margitszigeten lévő palotájának földalatti helyiségeibe szállitassanak.

Miután az átszállítás szerencsésen befejeztetett, Apáthy a világegyetem épületéből kihozta Árpád királyfit is a Margitszigetre.

Együtt volt a három jóbarát a földalatti helyiségben, melynek közepén Attila kincsei heverték, midőn Árpád hozzajok belépett.

A szives viszontlátás után, Jámborfy elbeszélte a két királyi gyermek történetét, s azon szomorú eseményt, midőn István király a léghajóban a reá sulyosodó csapások miatt értelmét elvesztette és kis fiával a remetelakba vitetett.

— Ebből megérthetted kedves gyermekem! — úgy végezte Jámborfy elbeszélését — hogy azon gyermek ősz, ki remetelakban öntudatlan éli napjait, a te atyád a szerencsétlen István király, s hogy te az ő fia, Magyarország koronájának törvényes örököse vagy.

— Ezt azért hallgattuk el eddig előtted, mert ezt szegény atyád végrendeletében szigoruan megparancsolta.

— Eljött az idő, midőn a végrendeletben leirt feltételek megvannak, melyekhez kötötte Árpád végrendeletének átadását, — ime itt van az olvasd magad is.

Árpád átvevén az iratot, olvasni kezdé: — Én első Habsburgi István Magyarország királya stb. — úgy amint azt már előbb leirtuk.

Midőn azon helyhez ért:

Nem is időzöm itt tovább, mert érzem, hogy a veszteségem feletti bánatomtól szívem megszakad s omló könnyeimet tovább nem tarthatom.

Árpád sem volt képes a megindulástól, a végrendeletet tovább olvasni s átnyújtotta azt Jámborfynak, hogy azt végig olvassa.

A végrendelet felolvasása után, Jámborfy elbeszélte még az Attila kincseinek feltatálását, és az oroszok legyőzetését.

Árpád hamar átlátta az összefüggést, az események között, most már tudta miért mutatják meg neki barátai Atilla kincseit és atyja végrendeletét; azért midőn eszméit elrendezte, barátaihoz fordult és így szólott:

— Nemes szívű atyám gyermeke akarok maradni, szerető szívem felkeresi az utat az ő értelméhez, s ha azt meg nem találhatom, haláláig vele maradok. Lemondok a királyságról, lemondok a boldogságról, hogy a királynőt testvéremnek nevezhetem, itt hagyom a koronát maradjon a királynő a nemzet őrangyala és legyen az Attila kincsei az övé, boldogítsa általa a magyar nemzetet, én egyedül atyámnak akarok élni, ki mindent elveszített: gyermekeit, koronát, hazát és nemzetet.

Ezt mondva szivélyes bucsut vett barátaitól, a nemesen gondolkozó királyfi és készült atyjához a remetelakba.

A ki a magyar királynőt megsérti.

Érted száz halálba mennék!

PETŐFI.

Mint az előbbi fejezetben elmondottuk, Árpád királyfi atyjához sietett a remetelakba. Brutus szállította őt oda egy gyorsjáratu léghajón.

A királynő Atilla kincsemek birtokába jövén, szive hajlamát követve, elárasztotta a nemzetet jótéteményeivel.

Miután az oroszok kitakarodtak az országból, a közhivatalokat magyarok foglalták el.

Jámborfy állott tanácsával a királynő oldalánál, Apáthy lett a miniszterelnök, László főherczeg a honvédelmet vállalta el.

Az országgyűlés összehivatván, mindenek előtt arról tanácskoztak: mi módon háritandó el a veszély, mely az országot Oroszország felől fenyegeti?

Köztudomásu dolog volt ugyanis, hogy az orosz czár nagy hadsereggel készül az országba berontani.

Nagy része a honatyáknak nem lévén beavatva az ügyekben, rettegett a jövődtől.

Sokan voltak, kik indítványozák, miszerint a czár egy követéség által lenne megengesztelendő, mások minden áldozat árán megakadályozandónak tartották, hogy az orosz hadak ismét betörjenek. A legnagyobb rész mégis László főherczegtől várta a mentéséget, benne bíztak, tőle vártak csodát, mint ki eddig is hihetetlen dolgokat cselekedett.

László főherczeg meghallgatta a véleményeket; de minden nyilatkozattól tartózkodott, ő a tettek embere volt, ő léghajóival őrt állott, az orosz seregek minden mozdulatait tudta, és semmit sem mulasztott el, hogy az eseményekre elkészülve lehessen.

Bőven rendelkezvén pénz felett, léghajógyáraiban nagy erőfeszítéssel dolgoztatott és nagyszámu leghajót szereltetett fel.

A királynőt biztositotta a siker felől, hogy az nyugodtan folytathassa jóiékonyságait a nép között, s maga a felszabadító harcban részt vett ifju hősökkel, a léghajó kezelésében gyakorolta magát.

Igy állottak a dolgok, midőn az országgyűlésen újabb és újabb aggasztó híreket nyilvánítottak az oroszok közeledéséről.

Az orosz czár valóban el is indította hadait Magyarország határai felé, három hadoszlopban közeledtek az oroszok herczeg Hordokopf Donganow vezetése alatt a Kárpátok felé. A czár Szentpéterváron időzött s csak akkor szándékozott seregei után indulni, ha majd azok Budapestet elfoglalják.

Még semmi hadművelet nem történt, midőn az országgyűlés elnöke jelentette a képviselőháznak, hogy a czárnak egy követe érkezett Budapestre, a czár sajátkezűleg irt levelével, s az a kívánsága, hogy a levél a követ jelenlétében, az országházban felolvastassék.

A képviselők nem akarták a czár követét az országházba bocsátani, annál kevésbé tartották lehetőnek, hogy a czár levele felolvastassék, mielőtt annak tartalmát a királynő ösmerné.

Vége László herczeg így szólott:

— Történjék meg minél hamaráb a minek történni kell. Az orosz czár el akarja hazánkat pusztítani, s minket Szibériába hurczolni; de mielőtt ezt tenné, azt hiszi, jól meg kell minket ijeszteni.

— Ha irata az országgyűlésnek szól, hadd jőjjön a követ, hadd lássa ijedelmünket.

Az indítvány elfogadtatott, az orosz czár követe, egy fiatalbornok, az országházban megjelent.

Az elnök átvette a czár levelét és fennhagon olvasni kezdette

Sándor a minden oroszok czárja a Magyar Országgyűlésnek!

Nem azért irok, hogy nektek hadat üzenjek, mert azt már ti megkezdettétek, midőn seregemet álnokul törbe ejtettétek.

Nem haragszom a ver eségért, sem azért, hogy fővezéremmel tiszteletlenül bántatok, ezért majd ő számolni fog veletek.

Csak azt akarom veletek tudatni, mielőtt győzedelmes seregeim előtt porba borul fejetek, hogy igen jól tudom, miért utasította el királynőtök kezemet; biztos tudomásom lévén róla, miszerint kevéssel azelőtt, midőn kezét megkértem, szégyenletes kimondani is, királynőtök éjnek idején szobájában egy ifjut . . .

— Elég! . . . Elég! — hangzott az országházban jelenlévők ajkairól, — nem akarunk többet hallani. Ki vele! . . . sértés! . . . Kidobandó! . . . Nyomorult! — hangoztatták a magyarok és nem engedték az elnököt tovább olvasni.

Meghalunk, ha kell, de királynőnket nem engedjük megsérteni.

László herczeg az elnökhöz lépett, elkérte a levelet s magasra emelve azt, így szólott:

— Magyarok! Ez nem fejedelmi levél és nem is férfias, — mert megakartá felséges királynőnket sérteni, ide hozom e levél íróját színetek elébe. Huszonnégy óra alatt itt lesz az orosz czár, hogy bocsánatot kérjen, erre esküszöm!

Erre lábai alá tette a czár levelét és rátaposott László herczeg, azután visszaadta az orosz követnek:

— Menj és mond meg uradnak, hogy fogadta a magyar nemzet levelét; de siess, mert én hamarább ott leszek.

Ezt mondván László eltávozott, a képviselők pedig betű szerint teljesítették óhajtását s huszonnégy óráig együtt maradtak.

A párbaj folytatása Szentpéterváron az ördöggel.

Ki vagy ördög ?!

Szentpétervárott a czár minden perczen várta a magyar képviselőháznak irt levélére a választ és előre örvendett diadalának. Azt hitte, a magyarok jóllehet vérig sértve, mégis meg fognak hunyászkozni, és őt kiméletre kérik.

Épen a Magyarországból titkos jelekben irt sürgönyöket olvasta, késő éjjel szokása szerint fenn levén, midőn dolgozó szobájának nyitott ablakán, egy feketébe öltözött alak ügyesen a terembe lépett, és az olvasásban elmélyedő Sándorhoz lépve, kezét annak vállára tette.

A czár megrezzenve felugrott, s meglátván a tőle pár lépésre álló fekete alakot, az asztalán fekvő revolverből, három lövést tett reá.

A fekete alak a czár lövésére hangos kaczajjal felelt, mire Sándor kardját ragadta fel, s azzal rohanta meg a hivatlan vendéget.

A fekete alak rövid lapos törrel fogta fel a czár csapásait, melyeket a czár sebesen és nagy erővel mért ellenére, de csakhamar ellankadtak a csapások, a czár kardja a rövid törhöz ragadt, mintha megmarkolta volna az éles aczélt.

Egy párszor még visszarántotta a heveskedő Sándor fegyverét; de midőn látta, hogy hasztalan erőlködik, elbocsátottá fegyverét, mely a rövid törön függve maradt.

Kifáradva hátralépett a czár és dühösen kiáltott ellenfelére :

— Ki vagy ördög?

— Az vagyok! — felelt az alak. Meghívtál a Rákoson, hogy Szentpéterváron folytatjuk a párbajt. Ime itt vagyok, de te nem vagy loyális ellenfél, mert nem adsz fegyvert, s ha én nem hívok tanukat, azok sem lennének.

Ezzel a fekete alak intett a hozzá hasonló fekete alakoknak kik a nyitott ablakon ugráltak be, s a bámultában megdermedt, külömben is babonás czárt, pillanat alatt körül fogták, lepedő alaku szövetbe göngyölték s az ablakon át eltávoztak vele.

Mind ez néhány percz műve volt. A czár örei és szolgálai, midőn tájékozva lettek, honnan jött a lövés, berohantak ugyan a czár dolgozó szobájába; de az akkor már üres volt, a czárt elvitték az ördögök.

Olvasóink bizonyosan kitalálták, hogy az ördögnek öltözött alak nem volt más, mint László főherczeg; ki megígérte a czárnak, hogy a párbajt vele Szentpéterváron folytatni fogja; de megígérte a magyar országgyűlésnek is, hogy huszonnégyszáz óra lefolyása alatt elébe állítja azt, ki az imádott királynőt megsértette.

Mind a két irányban megtartotta szavát. Két legsebesebben repülő léghajójával elindult Szentpétervár felé, öreg éjjel megérkezvén, láttuk mint lépett be léghajójából a czár nyitott ablakán, mint végezte be vele a párbajt, és mint vitette embereivel a babonás czárt, a palota felett lebegő léghajóba, honnan ő maga is kötélhágcsón észrevétlenül ereszkedett le.

László a czárrali viadalában, az ördögi öltözet alatt áthatlan pánczélöltönyt viselt.

Az pedig, hogy a czár kardja csodás erővel szivódott és ragadt a László töréhez, abban leli magyarázatát, hogy László az ördögi öltözet pupjában, hatalmas villanytelepet rejtett, melynek két sarka fekete selyemmel borított aranyhuzallal, a tör markolatát képező sodronytekercshez vezetve, a törnek aczélát erős delejjé változtatta, ez vonzotta magához a czár kardját, ha az vele érintkezett, vagy hozzá közel jött.

László tudta, hogy a czár vitéz és bátor ember, de azt is hogy babonás.

Ezen gyengéjét felhasználva, egész komédiát játszott vele, hogy dicsekvő modora és henczegéseért nevetségessé tegye, megbüntesse.

Midőn Sándor érezte, hogy hatalmas mestervágásai, csodás hatalom által megbénítva, a rövid tör markolatán enyésznek el, rögtön eszébe jutott a rákosi párbaj és az alocsuthi herczeg.

Már nem kételkedett, hogy az ördöngösség hírében álló magyarral van dolga, s midőn ezt László maga is megerősítette, akkor épen csodálatosnak tetszett előtte a dolog.

A táviratban, melyet a czár akkor olvasott, midőn László az ablakon belépett, világosan az állott, hogy László a czár levelére hágott az országházbar. s hogy oly rövid idő alatt Szentpétervározt lehessen, azt csak az ördög tehetette.

A meglepő, a csodálatos, a hihetetlennek tartott események, oly sebesen következtek egymásután, hogy a czár, midőn az ördögi alakokat az ablakon csipogva beugrálni látta, már nem törte a fejét tovább, elhitte hogy, az ördögök körmei közé került.

Ezen tudat annyira megdermesztette érzékeit, hogy jóllehet mindent látott és hallott a mi körülötte történt, de erélyét egészen elvesztette. Nem is védte magát a bepolyázás ellen, mintha bátorságát és erejét elvették volna.

Sándor, midőn a Lászlóval vívott párbaja Budapesten oly rosszul sikerült, Lászlót ha nem is ördögnek, de nem sokkal alábbvalónak tartotta s most midőn az őt oly váratlan véletlen meglepte, elhitte, hogy a ki a párbajt vele Szentpéterváron folytatta, azt már csakis a valóságos megtestesült ördög lehetett.

A fogoly orosz czár és a léghajók csatái.

Welche Wendung?

Midőn László léghajói Szentpétervárat elhagyták, megkettőzött sebességgel repültek Magyarország fővárosa felé.

Sándor nyügeiből felszabadítva, egy kis hordozható czellába záratott.

László levetvén ördögi öltözetét belépett a czár czellájába.

— Jó reggelt Felség!

Sándor nem fogadta a köszöntést, duzzogva elfordult. Kevés vártatva mogorván kérdezte:

— Hová viszesz ördög?

— Budapestre Felség!

— Mi czélből ördög?

— Hogy az angyalok királynéjától bocsánatot kérjen Felség!

— Na csak azt várd vakmerő! Elfeledd, hogy négy milió orosz vitéz kész értem meghalni s hogy két milió már a határnál áll.

— Azok ellen nem fog használni semmi ördögösség. Négy millió fegyvernek csövébe nem lóhatsz bele és négy milió kardot el nem bővölhetsz.

— Ha majd porban hever országotok, akkor számolni fogunk.

— Pedig annak meg kell lenni Felség!

— Nem bűvészet, nem babona az, ami felségedet legyőzte; hanem az ész vivmánya, természetes erő, mesterségesen hatalommá alakítva.

— Ezen jármű, ezen léghajó melyen utazunk, csak rendes haladással is, egy óra alatt két ezer kilométert képes hátrahagyni, s ezer mázsát bír el. Egy ilyen léghajó, felér egy hadsereggel,

— Ez a mi bűvészetünk, erre építjük mi a jövőt. Az én léghajóim úgy repülnek mint a madár.

— Néz en le Felséged a fenekére illesztett ablakon! . . . a látcső előtte fekszik a kis asztalon, megérdemli a fáradságot.

Ekkor hágott Ural hólepte tetőire reggeli pompában a hajnal, a felkelő nap előfutára, s végig lövelte rózsaszín világát Oroszország síkjain s megcsókolta piros ajkával a keleti tenger partját érintő habok fodrait.

— Hajnalodik, három óra. Nézzen le Felséged mit lát?

— Nagyszerű látvány! Két part között haladunk Árbocz erdővel fedett tengeröböl felett repülünk. A felkelő nap egy nagy város templomainak tornyait világítja meg.

— Ni . . . ni . . . hisz ez Riga! Ez a rigai öböl! — kiáltott fel elragadtatva a czár.

— Ördög add el nekem ezt a léghajót, adok annyi aranyat érte, a mennyit nyom!

— Ha felséged a magyar királynőtől bocsánatot kér, hadait haza rendeli, akkor adok Felségednek egy léghajót.

— Feltételeket én szabok; mert én minden ördögösségek mellett is győzni fogok. Arra esküszöm!

— De mi nem vagyunk ördögösök!

Itt elejétől végig mondott László a czárnak mindent. Megmagyarázta ördögi szereplését, törének delejes erejét. Sándor dühös lett annak hallatára, hogy mily játszva győzetett le és fogatott el. Szitkozódott, fenyegette Lászlót, ha rögtön vissza nem fordul vele Szentpétervárra.

László figyelmeztette a czárt, hogy itt nem használ semmi harag, semmi fenyegetés; inkább igérje meg, hogy Budapestre megérkezve a képviselők előtt, a királynőtől bocsánatot fog kérni különben arra kényszeríteni fog; a mi nem leend reá nézve kellemes.

— Ne beszélj nekem ilyen ostobaságokat! . . . mond inkább hol utazunk. Türelmetlenül várom, hogy Budapesten megparancsolhassam bilincsekbe verésedet. Veled nem alkszom!

— Pedig Felséged egészen az én hatalmamban van. Ne bízzék hadseregében, egy orosz katona sem fogja átlépni a Kárpátokat.

— Nézze Felséged már elhagytuk Lieflandot, most Lithania felett repülünk, nemsokára Varsót is elhagyjuk. Már ötezer kilométert repültünk át, még két ezer van hátra. Most tizenegy óra, tizenkettőre Budapesten leszünk.

-- Ha Felséged szavát adja, hogy magát esendesen viseli; úgy szabadon állittatik a királynő elébe, ha legkisebb kellemtelenséget okoz; úgy rögtön ezen czellába záratik

— Tessék választani!

— Ha megalázza magát és bocsánatot kér, tisztességes fogságba tétetik, ha pedig nem hajol meg; úgy kényszeríteni fogom, hogy fejét felséged hajtsa meg először, a magyar királynő előtt, kinek trónja körül a világ minden uralkódója rövid időn udvarolni fog. Ez az utólsó szavam!

László magára hagyta a czárt, maga pedig sietett rendeleteit megteni. —

A léghajó már elhagyta a kárpátokat, a mátra felett meglasította repülését s mindig lejjebb lejjebb szállott.

Feltűntek Budapest templomainak tornyai, a Gellérthegy a budai királylak. Megérkeztünk.

A képviselőház üvegtetője felett lebegve állott meg a léghajó, az üvegtetőnek egy szárnya felnyitott, és azon a czár czellája, a képviselőház üléstermének közepére bocsáttatott alá

A királynő már jelen volt, az óra tizenkettőt ütött, a képviselők felállottak.

László megjelent és felnyitotta a czár czellájának ajtaját.

Sándor kilépván, sebesen körülhordozta tekintetét a teremben, s meglátva a királynőt Lászlóra mutatott.

— Ezt a vakmerőt, — ki a világ legnagyobb uralkodójára merete emelni kezét. azonnal bilincsekbe verni parancsolom! — mondá gögösen.

-- Itt csak a magyar királynő parancsol! válaszolá a mellette álló László, — akit Felséged megsértett.

— Kérjen tőlle fejhajtással bocsánatot, különben kérem az országgyűlést, mely felséged felett itélni van hivatva: hogy Felséged személyét nekem adja át, mindaddig, mig hajlandó nem lesz magát, a királynő előtt megalázni.

-- Soha! — kiáltá felindulva Sándor. — A fogoly László fővezérnek ezennel átadatik, mondá a képviselőház elnöke. — Elmehet.

Sándor nem akart mozdulni, ökölbe szoritott marokkal akart még fenyegetőzni midőn a czella ajtaja megnyilt, s négy izmos ifju által megragadtatva. a czár a czellába vitetett, és a léghajó által az üvegtetőn át eltávolítottatott.

Alig tűnt el a czár czellája, a királynő felállott s így szólott.

— Szeretett lovagias magyar nemzetem! Századokkal ezelőtt ősaným Mária Terézia védelmére, — midőn az kis fiával karján, őseitek gyűlésén megjelent. — kardott rántottak dédapáitok és azt kiáltották: „Vitam et sanguinem, pro rege nostro!” — És vitéz fegyvereik, legyőzték a királynő elleneit.

Ti ezen dicső tettehez, őseitek méltó utódai, ma egy másodikat, egy szebbet csatoltatok, — midőn királynétok jóhíre megtámadtatott, ti a támadót az ország ítélőszéke elébe állítottatok és megszégyenítettétek,

— Fogadjátok ezért [köszönetemet! — Hajlandóságomat, szeretetemet már régen bírjátok, — lovagiasságtok új bizonyítványáért fogadjátok el a mai nap emlékére szívemet! „Cor meum pro populo meo!”

Valeria férje az leszen, kit számára szeretett népe választ!

Üdvöz . . . üdvöz! légy királynő!

Legyen áldott koronás föld!

Égig halatszék fel midőn;

Üdvözöl az ő magyar föld!

Hangzott a távozó királynő után a hymnus, az országház előtt összesereglett nép, átvette és folytatta az éneket. A hír az egész fővárosban elterjedt, hogy Valeria királynő, szívével eljegyezte a nemzetet.

Nagy volt az öröm, boldog vőlegény lett az ő magyar föld, — készültek is a menyegzőre, mert a vad már fogva volt Sándor a gögös orosz czár.

A czár elfogatásának híre futott nemesak Oroszországban; de egész Európában is.

László megértvén hírnökeiktől az orosz hadak előnyomulását maga is a határra sietve, magával vitte a czárt is, és ellátta jó távesővekkal, hogy gyönyörködhessen a léghajók dicső harcaiban.

László vezér parancsára a Kárpátokban emberei sudar fenyőszálakat vágtak, azoknak vastag végeit erős gerendákkal megerősítve, óriási lapos seprüket készítettek.

A seprük két végén és közepén, erős vashorgok voltak, melyekbe a léghajókból lefüggő sodronykötelek akasztattak.

László vezér, végig repült a czárral, a határon felállított léghajók sorain, és kiadta a rendeletet, hogy azon perczen,

midőn az oroszok a határhoz érnek; a léghajók a seprükkel álljanak a hadsorok elé és seperjék azokat vissza.

A terv geniális volt. Az oriási seprüket löhették, váglaták, sőt ágyazhatták is. Ha egy két fenyősudarat kiszakított az ágyú golyó; a seprü azért tovább haladt és ami útjában állott, azon irgalmatlanul keresztül sepert.

Az orosz sereg előcsapata harczedzett lovas ezred volt egyenlő színű sziürke lovakon, ékformába közeledett a határ felé; — ezer lovas, szép dalias alakok, riadó táborig zenével, nagy harcckedvvel, a győzelemhez szokott bizodalommal.

A lovasok után, két üteg hegyi ágyú és két ezred gyalogság tódult.

László vezér jelt adott, és két léghajó eresztette le seprüjét, a lovas ezred előtt.

Midőn a fák koronája a földet érte, szélesebességgel rohant az, a lovasok felé.

Az orosz vezér kitérő mozdulatot vezényelt; de mig a lovasok a kitérő mozdulatot megkezdték, a seprü már felettök nyargalt, — csomóba sodorta a szép lovasezredet, ló és lovas éktelen gomolyba hempergett a seprü alatt.

A hátul jövők, látva a veszedelmet, megfordultak és hátrafelé nyargaltak; de futásuk csigamászás volt, a seprü sebességéhez képest.

A seprü a futókat elérte, elseperte, mint a polyvát. Azután rárohant a nyomukba jövő hegyi ütegre, az ágyukat úgy megseperte, hogy azokon nem maradt egyéb; mint a pusztas tengely.

Ló, tüzér, felszerelés összekeveredve, a seprü alatt hőmpölygött egy darabig, azután elmaradozva, összevissza szaggatva, törve, nyüve hemperegtek, mint az eltiport férgek, keresztül kassul egymáson.

A gyalogság a seprü előtt a földre vetette magát. A seprü elsepert felettük az igaz; de midőn túl ment rajtok; az a két gyalogezred nem volt többé katonaság; hanem összetépett, meztelen, sebektől vérző, hentergő, jajgató, kinlódó tömeg, mely között egy sem volt, ki kisebb, vagy nagyobb sérülést nem szenvedett volna.

Midőn a czár látta, hogy seregének előcsapata megsemmisítettett, — a fényes lovasság, mely előbb táborig zeneszó mellett, oly büszkén lépdelt előre, — porba tiporva, mint az eltaposott hangyaboly nyüzsgött, vajudott kinjában, felszökött szemlélő he-

lyéről, és a czella ablakának keretét megragadva, azt megrázta és mint a ketreczbe zárt tigris ordított.

— Nem vagy ember! . . . ördög vagy! . . . — Ez nem harcz, ez gyalázatos emberkinzás! Vezéreim panaszt fognak emelni, a hatalmasságok előtt, ezen vérlázító, embergyalázó hadviselés ellen, — vagy feltalálják magokat, és lánczos golyókkal fogják eltépni seprüitek kantárait, éjjel fognak előre nyomulni, — nappal, erdőkben mélyedésekben pihennek, mégis győzni fognak.

— Akkor jaj neked magyar nemzet, királynőd, vezéreddel együtt! . . .

— Felforgatom országtokat, kő kövön nem marad, iszonyú bosszút állok, pusztulás és halál lesz sorsotok. Eltöröllek a földszinéről!

László vezér hallotta a czár dühének kitöréseit, nyugodtan és szeliden válaszolt:

— Parancsolja meg Felséged hadainak, hogy forduljanak vissza, fegyverezze le hadseregét az utolsó emberig. Adjon népének oly intézményeket, mint Magyarországnak van.

Felségedé lesz a dicsőség, népéé a jólét, a boldogság, akkor megszüntetem a háborút, addig nem!

— Átok reád! . . . nyomorult boszorkánymester. Nem alkuszom veied, majd ha hadaim Budapesten lesznek, és királynőd kegyelemért eseng, foglalak büntetni minnyájakokat. Ez utolsó szóm!

László vezér borus arczal felelt:

— Uram a zsarnokok kora lejárt. Az orosz nép meg fog győződni hatalmunk ellenállhatatlanságáról, és megadja magát.

Nem fognak többé milliók egy zsarnok szenvedélyéért, vértől ázottan egymás életére törni. Békés polgárok övéiket nyomorban hagyva, életüket a háború iszonyainak áldozatul, martalékul dobni, nem fogják. Virágzó városok és tartományok, ezután nem fognak ön hibájok nélkül elpusztitatni.

— Most van az utolsó háború a földön; ezután az örök béke következik, s jólét boldogság fog uralkodni.

Tessék e felett gondolkozni! A zsarnok Sándor czár nincs többé! Tessék látcsövével nézni, mint hajtjuk ezt végre.

A czár seregének sorsa miatt, és a bosszú érzelmétől hajtva a látcsőhöz nyult, és nézte mint húzódik seregeinek zöme minden oldalról, Odobesti városa felé.

Három hadoszlopban nyomult az orosz hadsereg előre, a

Tömös, Bodza, és Ojtozi szorosok felé, mind a három hadoszlop-
nak egyszerre semmisítették meg előhada.

Hordokopf sietett Odobesti városába bevonulni, és a várost
messzehordó ágyúkkal körülvétni.

László vezér tíz léghajóval egyszerre tört a városra, s jó-
lehet az ágyú golyók majd minden seprűt eltaláltak. sőt azok-
ból néhány fenyőt ki is szakítottak — azok mégis feltarthatla-
nül elérték a várost.

Pokoli zuhogás támadt, midőn a seprűk a házak felett el-
nyargáltak, a tíz seprű épen befogta a várost.

Hordokopf halván a recsegést, ropogást, a megrémült lako-
sok jajgatását, — vezérkarával egy erős épület földalatti helyi-
ségeibe menekült.

A seprűk a városon végig sepertek, a hosszú sudar fenyők,
az utcák és udvarokba, minden mozdíthatót felforgattak,
összezuztak.

A házak tetőit leszedték, a tornyokat ledöntötték, az élő-
fákat gyökerestől kiszaggatták s magukkal sodorták. A város
az első seprés után úgy nézett ki; mintha egy óriási gerebennel
meggercbenezték volna.

Hordokopf midőn a seprűk eltávoztak, előbujt a pinczéből
és megparancsolta, hogy mindenki a falak oltalma alá menekül-
jön, vagy földalatti helyiségekbe rejtőzzék.

A léghajók a város végén megfordultak és visszafelé kez-
dették seperni a várost, a seprűk az első seprés alkalmával
felszedett lím lomot, ágaik között czipelték, — volt azok közt,
házfödéltöredék, élőfa, bolticzimer, kutágas, távirdasodrony, öl-
tönydarabok, házi eszközök, sőt házi állatok hullái is.

A második seprés már simább uton történt mint az első,
a házaknak tetői nem lévén, a fenyősudarak a falakra nehezéd-
tek, azokat ledöntötték, köveket, gerendákat felszaggatva, egy
ideig magukkal czipelték, porral szemettel, isszonnal töltöttek
el mindent. A kik életben maradtak féltek, hogy a seprűk har-
madszor is visszafordulnak, rohantak tehát kifelé a városból.

Maga Hordokopf is a pinczébe vezetett lovára ugrott s azt
vérig megsarkantyuzva, eszeveszetten nyargalt a porfelhőbe
burkolt város romjai közül, a szabadba.

László herceg, a szaladó Hordokopfot, amint az hátra
. . . hátra tekintett, valjon nem követik e a seprűk, — s en-
gedte futni.

Midőn Hordokopf az utban levő nagyobb hadosztályt elérte, megparancsolta, hogy kisebb csoportokra oszoljanak s úgy vonuljanak hátra.

Nem üldöztetvén a seprük által, nehéz ágyúgolyókat láncoztatott össze, s azokkal ágyúit megtöltvén, ismét előnyomulást parancsolt.

Az előnyomuló oroszokat, midőn a seprük megtámadták, azok a lánczos golyókkal lödöztek ellenök, sikerült is egy seprüt leszakítaniok; mire a léghajók eltávoztak.

Nagy volt a Hordokopf öröme, azt hitte megtalálta a módot, melyet a seprük ellen sikerrel harcolhat; de nagyon csalatkozott; mert a seprük éjjel rontottak a seregére, midőn a sötétség miatt nem látták az oroszok, mely oldalról jönnek azok, és így nem használhatták sikerrel lánczos golyóikat, míg a léghajók villamos készülékei pontosan megmutatták az oroszok hadállásait.

Ha pedig erdőbe rejtöztek el éjelre, a léghajók robbanólövegekkel reájuk döntöttek, reájuk gyujtották az erdőséget is.

A csapatok végre nem birták ki, a folytonos zaklatást, s midőn látták, hogy nincs menekvés, hogy hasztalan minden védelem, — szétszaladtak, hasztalan volt Hordokopfnak minden fenyegetése, az oroszszereg szétmállott, mint a tavaszi hó, midőn a napsugara erősen reá süt.

Hordokopf látva seregeit szétszaladni, maga is vezérkarával futásnak eredt.

László vezér csak azt várta, utána indult vezéri léghajójával, s a futó feje felett, egy gyűszű alakú vaslemez harangot röpitett, a léghajóból csüngetve.

Hordokopf rémulve látta a harangot, feje felett versenyt futni, — tudta hogy az mire való.

Tudta hogy ha megáll, a harang azonnal leborítja, mint a gyermekek a lepkét a lepke fogóval.

Nyargalt tehát előre . . . előre . . .

Vezérkara látván a fővezér vesztét, nehogy hasonló sorsra jussanak, fáradság ürügye alatt, egyenként elmaradoztak.

Már csak egyedül futott az orosz fővezér, homlokáról csurgott a verejték, lova tajtékozva nyögött alatta. Hordokopf kardja lapjával verte az elkinzott állatot, mely néhány megerőltetett szökés után összerogyott s Hordokopft maga alá szoritotta.

A harang mint a nyulra vadászó sas, nyomába volt az orosz vezérnek, s midőn az elbukott, lovastól együtt leborította.

László vezér emberei a léghajójából leereszkedtek, s kiszabadítván Hordokopfot lova alól, egy zárt czellába helyezték, s a léghajóba felhuzatták.

— Ismerős vendéget hozok Felség! — ezen szavakkal nyitott be László, a czár czellájába, és Hordokopfot maga előtt, a czár czellájába tolta.

Sándor mint a prédára leső hiúz, ugrott Hordokopfra, s kezdte azt öklével agyba föbe verni.

— Ne te kutya . . . te barom! Vitéz hadseregemért! . . . Hová titted! . . . Mégetted őket! Két millió vitézből egy sincsen! Magad maradtál. Veszz el te is! Nem vagyok már czár; nem kell fővezér! — Te vagy az oka mindennek; miért nem portad össze ezt a pokol férgét, ezt a boszorkánymestert!

— Megijedtél egy asszony pisztolyától, . . . te gyáva! Akkor együtt voltak, nevétek a mellék szobában gyávaságotat. Futni hagytad, s most ő fal fel tégedet.

— No de várjatok!

Hordokopf nem védte magát, hagyta dühöngeni a heves vérű czárt, kinek egészen jókor jött kezeügyébe, hogy rajta dühét kitölthesse.

— Felség mehetünk-e már Budapestre, bocsánatot kérni! — kérdezte Sándort László herczeg.

— Eredj a pokolba! . . . ott a helyed. Reátok zúditom egész birodalmam népeit, szabad zsákmány, . . . szabad rablás . . . a néptenger ellen, ezer léghajód is kevés. A czár győzhetetlen!

— Pedig épen ezer léghajóm van készen; de hogy ily nagyszámú léghajót ne mozgosítsak, majd más kísérletet teszek, hogy Felséged reményeit megsemmisítsem és makaességát megtörjem. Tessék csak a látcsövön figyelni!

László parancsot adott tiz léghajónak, hogy sorakozva eresszék le seprüiket és vonczolják azt a földön egyenes irányban.

A seprük mindent elpusztítottak, ami útlejtésben esett, helységet, termőföldeket, embereket, állatokat.

Midőn tiz kilométert pusztítva haladtak, László ismét megkérdezte a czárt:

— Elég-e már Felső, megyünk-e már Budapestre?

— Csak folytasd ördög! — kiáltá Sándor — van elég, míg a huszonöt millió négyszög kilométer oroszbirodalmat elpusztítod, bele öszülsz, minden tizedik évben sem fordulsz meg egy tartományban; annyi van nekem!

Ekkor László megelégedvén a pusztítást, még egy kísérletet tett.

Léghajójával Szentpétervára feié tartot. A többi léghajók elváltak tőle és vissza tértek Magyarországra.

László körülhordozta a czárt székvárosa felett és figyelmeztette, hogy jól megnézze; mert nem sokáig gyönyörködhetik benne.

Míg a vezérléghajó, Szentpétervár felett lebegett, nyugatról egész léghajóraj közeledet, és pedig nem oly sorrendben; mint repülni szoktak.

A léghajók most egymás felett repültek, s úgy látszott, mintha egy nagy tömeget czipeltek volna az orosz főváros felé.

Midőn a város alá érkeztek, földre bocsátották a tömeget s magasba szállván elindultak a város felé.

Sándor erősen figyelt a tömegre, és azt vette észre; hogy az is megindult és iszonyú sebességgel forog a város felé, Láttá, hogy az nem más, mint egy oriási henger, melyet a léghajók vonzolnak, a felséges városra.

László annyira leereszkedett vezérhajójával a henger felett, hogy a megrémült város harangjainak zugását és a léghajók felé tett lövöldözést, tisztán hallani lehetett.

Az ezer mázsás henger reá forogván a város első házaira, azokat mintha fűszálak lettek volna, a földre lapította. A város közepének indult el, és kétszáz méter széles sima utczát hagyott maga után.

Midőn a Névához ért, és abba bele locsant, a vizet maga előtt a partra hajtotta, s a közeli házakat vízzel borította el.

A czár hallotta a fájdalmas ordítást, mely a városból felhangzott, s látta a kegyetlen pusztítást, jó távesővével kivehette azt is, mint vonaglottak az emberek a simára lapított porban, mint a féreg.

Rettegve vette észre a czár, hogy a henger a legfényesebb város részen keresztül, a czári palotának tart.

A vadtermészetű embernek szive elszorult látva, hogy az

a ház, hol született, hol bölcsője ringott, — hol anyjának arcz-
képe szent ereklyeként tisztelve, szobájában áll, egy pillanat
alatt porrá lesz. A vér megállott ereiben, szeme elhomályosodott
s hanyat vágta magát.

László megállította a hengert, s belépve a czárhoz, öt erős
illatszerekkel öntudatra ébresztette.

— Megállítottam a hengert, a czári palota még áll Felség!

— Álljon is! . . . meg ne közelítsd e szent helyet. Állj
meg te is.

Az ország elveszhet, én meghalhatok: de a Romanowok
ösi fészke, érintetlen maradjon. A szent emlékeket, anyámnak
arczképét ne érintse a pusztulás. Meghajtom fejemet. Magas
az én fejem; de azon kincsek értéke, melyeket általa megváltok,
előttem még magasabb.

Elvesztettem a harczot; de megmaradt a becsület! — Ezt
mondván a czár ismét elalélt.

Sándor erősen tartotta magát; de erős volt ellene a
harcz is.

Sándort rendes körülmények között, a szokott harczmo-
dorral; nem győzte volna le fél Európa, mert ő harczolt volna
az utolsó emberig, Sziberia jégborította partjáig, védte volna
magát. Az ő erős jelleme és bátorsága, csak oly rendkívüli
tény által hódíthatott meg, mint amilyen tény volt: A lég-
hajók dicső harczai.

Az orosz czár békéért könyörög.

Europa Victa!

Sándor egészen meg volt törve; az erős érzelmek rohama alatt testi és lelki ereje kimerült, — forró lázba esett; utolsó öntudatos szavai voltak Hordokopfhoz, ki egy perczig sem hagyta el: — Mindenben engedelmeskedjete László herczegnek! . Ezt parancsolom.

A léghajó a beteg Sándort, Budapestre a Margitszigetre szállította, hol a herczegi palotában elhelyeztetvén, ápolására a legnagyobb figyelem fordított.

Katonáit harcra buzdítá, majd az ördöggel viaskodott, — gyakran szidta Hordokopft, máskor meghunyászkodva bocsánatért esengett. Legtöbbnyire a czári palotát féltette. Ilyenkor nagyot kiáltott: Megállj ördög! . . . oh hogy az ördögnek semmi sem szent?!

Sándor betegségének tartama alatt, László vezér többször elutazott léghajóján Hordokopfal Szentpétervárra, és előkészítette az orosz kormányt, az új intézmények életbe léptetésére.

Sándornak ifjúsága és erős testalkata csakhamar legyőzte a betegséget.

A gögös ember, egészen megváltozott, megsoványodott, haja elhullott s arczáról a felfuvalkodottság kifejezése eltűnt.

László a czárt betegsége alatt gyakran meglátogatta; midőn pedig felépült, idejét folytonosan a herczeg társaságában töltötte.

Beszéltek a multról, a jövőről. László a czárt egészen megnyerte és megnyugtatta.

Biztosította, hogy esete nagy tanulság lesz a többi uralkodókra nézve is, ha Sándor a magyarok hatalmát nyíltan elismeri és barátságokat keresi.

Sándor mindenre késznek nyilatkozott, helyben hagyta László rendeleteit, ki tanácsával mindenben segélyére volt. A László tanácsára birodalma népeit teljesen felszabadította, és nekik alkotmányt adott, a hadsereget haza bocsátotta és mindazon intézményeket, melyek alkalmasak voltak, Magyarország példájára életbe leptette.

Az eredmény nem is maradt el. A kormányok gondolkodóba estek, és fürkésztek azon hatalmasok után, mely a világ leghatalmasabb uralkodóját annyira megszelidítette.

Birodalmából is sűrűen érkeztek a hála feliratok, melyekben a nép örömét és háláját olyan megindítóan fejezte ki; mint az előtt soha.

Ezen körülmények a czár tökéletes felgyógyulását elősegítették.

Megelégedett, vig hangulatban lévén, már nagyobb sétákat is tett Lászlóval, a margitszigeti pompás parkban, — egy ily alkalommal megemlékezett tartozásáról is.

— Meg kell lenni herczeg! . . . örömmel teszem, hibáztam, alig várom a pillanatot hogy bocsánatot kérhessek a bájos királynőtől, — s ha elfogadja, már holnap megyek hódolni.

— Helyes! — mondá László, — a királynő holnap estélyt ad. Felsőged is meg lesz hívva. Kedvezőbb alkalmat kívánni sem lehet. A királynő születésnapját ünnepli. — Ha Felsőged örömet akar neki szerezni, bizonyosan fog találni arra mindkettőjükhöz méltó módot is.

— Sándor örömben uszott az estélyre gondolva, mélyen tartozását akarta lefizetni; nyomta szívét a teher, hogy az ártatlan királyi szüzet, oly durván megsértette, s mint nemes emberhez illő, teljes elégtételt akart adni.

A nemzet, születésnapjára hódoló és üdvözlő feliratott intézett a királynőhöz, — a királynő viszont jótéteményekkel és alapítványokkal tette emlékezetessé az ünnepélyt, végül a királyi palotában estélyt rendezett.

Az estélyre megvoltak hívva a nemzet jelesbjei, a képviselők, — ugyszintén a külföldi követségek.

A nagy este elérkezett, vig hangulatban gyülekeztek a

vendégek a budai palota termeiben, hogy hódolatukat, jó kedvüket az imádott uralkodónak bemutassák.

Midőn a királynő megérkezett, a vendégek a teremben felállított trón körül sereglettek és László herczeg a királynő elébe állította a fogoly orosz czárt.

— Magyarországnak dicső királynéja! — így szólott a czár.

— Százhusz millió léleknek ura, mint fogoly áll előtted, és hódolva hatalmadnak, dicsőségednek erényednek, bocsánatért esd elkövetett hibáért!

— Nagy diadalt arattál midőn hadaimat legyőzted; de a legnagyobb diadal az, hogy a zsarnok orosz czár helyett az orosz nép atyja áll előtted, — ki hogy népének szeretetét megérdemelje, hozzád akar hasonlítani. Büszke leszek reá, ha barátodnak elfogadsz, — és boldog, ha a történelem neved után az enyimet is megemlíti.

— Mint gyermek, mint nő, erényeddel alattvalóidból hősöket alkotál, s a nemes magyar nemzet boldogságával, dicsőségével megkínálta a szomszéd népeket.

Itt van személyemben az elismerés, az első hódoló, felajánlom a magyar nemzetnek barátságomat és királynéjának testvéri szívemet!

— Nemes és Fenséges czár! — válaszolá Valeria.

— E nemzet barátjának: ha úgy beszélsz; örömmel elfogad. Nézd kik körülted állnak egy intésedre készek, a Kárpátokat az Ural tetejére tenni, hogy a jó barátok között ne lehessen semmi válaszfal s én a királynéjok a kezemet nyujtom, — foglalj itten helyet, az én székem mellett, hogy a világ lássa, mint lett ellenségből jó barát, és testvér az oroszok czárja!

Éljenezés és öröm nyilatkozatok követték a királynő szavait, kinek oda nyujtott kezét a czár tisztelettel megcsókolta.

Vidáman társalogtag azután, és beszédjökbe beleszótték a politikát is.

László elbeszélte, hogy Bellinelli kudarcza után megszök-vén, az európai udvarokat sorba járja, és azon hirt terjeszti, miszerint Valeria királynő búbájos, ki a gonoszszal áll szövetségben. Ki Sándor czárt megbűvölte, seregeit varázslattal megalázta, s országában vallástalan, istentelen elveket terjeszt.

Sándor mosolyogva hallgatta ezen elbeszélést, midőn egy udvari tiszt, arany lapon egy táviratot hozott Sándornak.

A czár a táviratot a királynőnek nyújtá, ez pedig felolvasás végett Jámbofynak.

Ő Felsége Sándor czárnak, Budapesten! olvasá Jámbofi.

— Igaz-e hogy a világ első és leghatalmasabb uralkodója a gyermek magyar királynőnek hódol, s lábainál békéért könyörög? Válasz fizetve Vilmos német császár.

— Mit válaszol Felséged? kérdi a királynő.

— Azt: hogy nagyon is igaz! — felelt nevetve Sándor.

A közös actio.

Egy ellen annyian.

A megszökött Bellinelli cselszövényeinek eredménye lett. Egész Európa Oroszországtól várta, hogy Magyarországon rendet csináljon. Midőn az orosz seregek legyőzését, és a czár hódolatát megértették, vége hossza nem volt diplomacia levelezéseinek. Egyik memorandum a másikat érte. Majd itt, majd ott tartottak kongressusokat, melyeken mindig az volt a tanácskozás tárgya: hogy Magyarországot rossz példát adván, kivihetetlen csábító kormányzási terveivel, a népekre nézve veszélyessé vált; s azért ellene közös fellépés teendő, s Magyarországon a régi állapotok visszaállítandók legyenek.

Magyarország is küldött követeket a hatalmasságok kongressusára: de azok a hatalmak képviselőivel nem tanácskozhattak.

A tanácskozás kezdetén a magyar meghatalmazott kinyilatkoztatta, hogy azon kormányokat, melyek hadsereget, tartanak, ellenségnek tekinti, s csak olyan kormánynak képviselőivel ül össze tanácskozni, mely hadseregét haza küldötte.

Ezen nyilatkozatnak az lett az eredménye, hogy a magyar meghatalmazottat, a tanácskozásoknál mellőzték, és magok között tovább tanácskoztak.

Azt határozták végre, hogy Magyarország felszólitassék; miszerint kalandos vállalatával hagyjon fel, és ha ez eredményre nem vezetne; akkor Magyarország egyszerre és minden oldalról támadtassék meg.

Sándort is felszólították a hatalmak a közreműködésre; de Sándor azt válaszolta:

— Én már megkaptam a leczkét, most rajtatok a sor, én majd csak nézem.

Az első felszólítás a Nagynémetország hatalmas ministerétől Semelmarktól érkezett Budapestre.

Dorgáló hangon volt irva, a hálátlan magyar nemzethez, mely minden culturáját a németeknek köszönheti.

A pirongatorium így végződött:

-- Mert ha nem lesz aczél és vér!

László vezér felelt az aczél kanczellárnak röviden; de velösen.

— Az aczél éles, a vér iszonyu! . . Legalkalmasabb, a seprü! .

A franczia kormány azt írta:

Különösen sajnáljuk az ifju királynöt, kinek olyan vége lesz; mint atyjának.

Figyelmeztette a királynöt, hogy meneküljön mig ideje van Párisba és vigye magával az Attila kincsét. A magyar nemzet pedig tanulja a marseilles-t.

Az angol fenyegetözött; hogy rögtön minden kormányozható léghajót Londonba inditsanak a magyarok. Jó lesz gypjus zsákokat szállítani: külömben az angol hajóraj megjelenik Dalmácia partján.

Az olasz a pápát követelte vissza; nehogy az is reformáljon a magyarok között.

Igy a többi kormányok is, — egy adag fenyegetés, egy adag tanács, és a legvastagabb érdeksugallta szóhalmazzal állottak elő.

Magyarország megfelelt mindegyiknek. Azzal kezdette: hogy a hadsereget bocsássák haza, addig nem áll szóba velük. Ez az utolsó szava.

Mig ezen diplomatikus levelezés folyt, a kormányok nagy díjakat tűztek ki a léghajó kormányozhatóságának feltalálására s addig mig ez létre jönne, nagyszámú léggömböket készítettek, melyek a hadseregek felett voltak sodronyon vezetendők.

Magyarország elutasító válaszára a hatalmak hadseregei megindultak a magyar határok felé, s kezdetét vette a közös „actió“.

Négy oldalról támadtatott meg Magyarország egyszerre. A francziák nyugot felöl, a németek északon, az olaszok és a

görög császár délfelől közeledtek, ezen kívül a hatalmaságok egyesült hajórajai megjelentek a Dalmát tengeren.

A hatalmak okulva Oroszország vereségén, seregeiket lán-
czos golyókkal bőven ellátták. Nagyszámú messzehordó ágyuk-
kal ellátott léghajókat vezettek seregeik felett, hogy a magyarok
léghajóit távoltarthassák.

László vezér ezer léghajót indított a megtámadott pontok
felé, és a lakosságot tiz kilométernyire az országban beljebb
huzódni parancsolta.

László tudván az ellenség intézkedéseit, ellenök már nem
seprével indult; de félre tevén minden kiméletet, hatalmának
egész erejét érezteté velök.

Midőn László jelt adott a támadásra, a magyar léghajók
elérhetlen magasból megeresztették robbanó lövegeiknek záporát,
— melyek halált és rombolást terjesztettek az ellenség között;
nem volt semmi védelem, semmi biztosság. A katonák a felle-
gekbe úszó léghajókat el nem érhetvén, elvesztették bátorságuk-
at és harci kedvöket, vonakodtak előre vonulni, — megkez-
dődött tehát a szaladás; a szaladó hadakat László minden módon
akadályozta, az utakat előttök, a léghajókkal elővontatott kövek
és fák által eltorlaszolta, a hidakat lövegeivel felrobbantotta, s
a hátrálókat szüntelen felülről hulló halállal fenyegette.

A tutó seregben felbomlott a rend, meglazult a fegyelem
— s hogy a hasztalan vérpazarlását megszüntessék, a vezérek
kitűzték a megadás jelét, a fehér zászlót.

László léghajójába vette a fővezéreket és velök megkötötte
a fegyverszünetet, a következő feltételek alatt.

1-ör. A fővezérek Budapestre mennek kezesekül.

2-or. Az uralkodók Budapestre utaznak, a béke feltételeit
meghalgatandók.

3-or. Amelyik uralkodó vonakodik Budapestre menni, az a
trontól megfosztatik.

4-er. A támadó hadseregek fegyverei és felszerelései a
léghajók által Budapestre szállíttatnak.

Négy fővezér irta alá a fegyverszünetet és vitetett keze-
sül Budapestre Pak-Pakfen fanczia, Mangel gróf orosz és Ko-
lonpolon görög vezér.

Igy végződött a szárazföldi közös actió, a magyarok ellen.

Most lássuk mit miveltek az egyesült hajórajok Dalmát
tengeren.

Az egyesült hajóhadak futása.

Szégyen a futás!

Midőn László vezér az egyesült hatalmaknak szárazföldi seregeit legyőzte, azok még mindig vonakodtak Budapestre menni, még remélték, hogy a tengeri haderők a szárazföldi seregek kudarczát jóvá fogják tenni.

Fiumétől Cattaróig ostromzárolták az ellenség hajói a magyar tengerpartot.

A hatalmak hajói mint uszó várak, megrakva ágyukkal, harczosokkal, a dalmát városokat akarták romba lövöldözni. A bombák még nem szólottak, midőn a László herczeg léghajói oda érkeztek.

Miután a hatalmasságok hajói felett egy egy óriási léghajó lebegett a hajóhoz erősítve, mely léghajók éghetlen tetővel bírták, László robbanó lövegei a tengeri hajókhoz nem férhettek.

Mindenek előtt a léghajókat kellett helyükből elmozdítani. E czélra László légi torpedókat használt.

A légi torpedók apró léggömbök valának, hogy ha valamely tárgyba beleütköztek, azonnal felrobbántak és magok körül nagy pusztítást műveltek.

László ezen légi torpedókat a szél által a hatalmak léghajóira viteté. A nehézkes léghajók a torpedók elől csak emelkedés vagy leszállás által térhettek volna ki, de mindkét esetben a könnyen lebegő léggömböket magokhoz vonzották, mikor is azok felrobbanva, a léghajókat is szétrobbantották.

Egymásután potyogtak a léghajók ágyustól, népestől a tengerbe.

A víz felszine el volt lepve uszó és segélyért kiáltozó emberekkel, a mentőcsónakok és léghajótöredékek között.

A torpedók ropogása, a füst és romokkal borított tengeri szörvényeknek czéltalan ide-oda evezése, futása, a legnagyobb zavar képét nyujtá.

Nosten angol admirális, a még épségben maradt léghajókat lehuzatá, egész a hajók fedélzetéig, hogy azokat a torpedóktól megmentse.

László vezér ezalatt az admiral hajó felett sűrű kőolaj esőt támasztott léghajóiból, mely a büszke járművet egészen beterítette. Az admiral-hajó el akart futni a kőolaj eső alól; de a léghajó mindig felette uszott és öntötte a gyulékony olajat a hajó kifeszített vitorláira.

Midőn László gondolta, hogy már eléggé megáztatta az admiral-hajót, egy gyújtó löveget bocsátott annak árboczaik közé.

Egy pillanat alatt lángokban állott a hajó árbocza hegyétől a tenger színéig. A tűz a hajóról átment a vízszinen uszó petroleumra is, mely nagy távolságra lángba borult és valóban egy tűztengert képezett.

A hajón lévő ágyuk a tűzben egymásután menydörögtek, a lőporkészlet felrobbant.

A hajó személyzete rémültében a tengerbe ugrált, s elfeledte a gőzgépezetet megállítani, miért is az égő süllyedező óriás kormány nélkül, a hajórajnak rohant, több lassu járatu hajót felgyujtott s végre nagy sustorgással elmerült.

Nosten admirális telve égési sebekkel, uszva menekült egy sorhajóra, s onnan adta ki a parancsot, hogy a hajók egymástól eltávozzanak.

Erre hezdetét vette a feloszlás. Minden hatalom hajói más más irányban kezdetek eltávozni, és vissza sem tértek többé.

Midőn a nap elbucsuzott a Dalmát partoktól, az árboczerdőtől semmi sem volt látható, s midőn az esti szürkületben a petroleum mint tűzkigyó itt ott fellángolt, lángjának világánál ki lehetett venni egy-egy futó hajó alakját, a mint az a közelgő esti homályban elrejtőzni igyekezett.

A Dalmát városok örömmünnepet ültek s kivilágították kikötőiket.

A szövetséges uralkodók pedig megértvén a tengeri hadak futását Fiume alól, utra keltek, hogy Valeria királynőnek hódolattukat bemutassák.

A fejedelmek hódolata Budán és az örök béke.

God save the queen!

A világtörténelemben alig van hasonló eset feljegyezve, hogy egy helyen oly számos koronás fő összejöött volna, mint az ezerkilencszáz kilencvenkilencedik évben Budapesten.

A Habsburgház oldalágai, egy század előtt a koronáról lemondás mellett, elhagyták Európát. Ezekről származtak az amerikai államok uralkodó családai.

Ezek is mind eljöttek Budapestre, hogy a magyar királynő dicsőségének tanui lehessenek.

Az egybegyűlt uralkodók egyszerre járultak a királynő trónja elébe. Az ifjú római császár Papfaló volt szónokuk.

Papfaló ékes szavakban mutatta be a fejedelmek hódolatát Valeriának. Hízegő kifejezések között emelte ki Valéria dicsőségét, erényeit, szépségét. Végre czélzással a királynőnek a magyarok iránti vonzalmára, kinyilatkoztatta, hogy a hódoló fejedelmek kivétel nélkül tiszteletbeli magyarok és így a királynő alattvalói kívánnak lenni.

A királynő minden szóvirág nélkül diplomatikus eszességgel felelt.

Elmondotta, hogy a léghajó kormányozhatósága mint világmozgató, legyőzhetlen nagyhatalom lépett fel, és követeli, hogy a népek kormányzása humanusab alapokra állitassék, mint az előtt.

Ezen hatalom a magyarok birtokában lévén, azok annak jótéteményeit az egész emberiségre nemeslelkűen ki akarják terjeszteni.

Mindenek előtt a háboruskodást szüntetik meg; ez által elhárítják a legnagyobb szerencsétlenségeknek szülőökát.

Azt akarják, hogy az emberi ipar és szorgalom gyümölcsei a háboruk által ezután meg ne semmisítenek.

Az emberiség szaporodása, irtó háboruk által ne akadályoztassék.

Hogy népek és tartományok háboruk által el ne pusztitassanak.

Hogy a kormányok a háboruk miatt költséget, adósságot ne csináljanak, s alattvalóikat ezért elviselhetlen adóval ne terheljék.

Ezután egyes emberek nem lesznek képesek agrémek, hiúság vagy zabolázhatlan szenvedélyeik miatt háborut indítani, a népek, egyesek hibái és magánérdekei miatt, mézárszékre nem vezetnek.

Midőn a létező legnagyobb rossz, a háboruskodás végét éri, az emberiség megszabadulván az élete felett függő pallos fenyegetésétől, bátrabban, szabadabban fejlesztendi, a jólétre és boldogságra alkalmas intézményeket.

Ez a célja azon nagy és emberszerető lelkeknek, kik ezen legyőzhetlen hatalomnak, a léghajó kormányzásának titkát birják.

Látszik, hogy azt nem egyéni érdekek hasznára, sőt nem is egyedül hazájuk előnyére akarják kizsákmányolni, hanem annak jótékony eredményeiben az egész világot akarják részesíteni,

Az első lépés megtételét.

A világ kénytelen ezen hatalom létezését elismerni. Most az következik, hogy ezen hatalom áldásdus rendeletei elfogadtassanak.

A kik önként alávetik magokat ezen rendeleteknek, azok annak jótékonyosságát azonnal élvezhetik, a kik pedig ellenállanak, kéyyszerítettnek fognak.

Az embercsalád kormányzása az igazság és emberszeretet hatalma által fog ezután vezetettetni.

A népek már századok előtt jelét adták, hogy ezen eszméket szívesen elfogadnák, ha abban egyes önzők által meg nem akadályoztattak volna.

Sok nemzet elüzte zsarnokait, mert azok a patriarchális, természetes atyai kormányt zsarnoksággá változtatták.

Ezután az uratkodók népeik atyái lesznek. A boldogság, a a jólét közös lesz, a királyé úgy, mint a népé, gyermekeié.

Miután a magyar nemzetet nemes jelleme és lovagias természete feljogosítja arra, hogy a szent küldetést elvállalja és a

népek boldogságán fáradozzék, a hatalmat kezeiből ki nem adja és a világbéke felett igazságosan örködik.

A nemzetek választottaiból egy tanácsot alakítanak, mely Magyarországon fog lakni, és a nemzetek közötti vitás kérdések felett fog dönteni.

A népek belügyeit ők magok uralkodóikkal egyetértve fogják intézni.

A nemzetek szent szövetségüket azzal kezdik meg, hogy öldöklő fegyvereiket testvéri szeretetök örök jeléül lerakják és örvendetes kibékülések tanujaként Magyarországra küldik.

Magyarországon az egész világ fegyvereiből, egy Mausoleum emeltetik, mely alatt az emberi boldogságnak réme, a háboru, véres fegyvereit maga mellé fektetve, örök álmra fogja hajtani nyughatatlan fejét.

Ezek alapvonalai a kötendő békének és szövetségnek, melyet írásba foglalva, ime elébetek terjesztek; irjátok alá!

Én leszek az első, ki fejemet meghajtom és hódolok az emberiség boldogságának oltára előtt!

Ezt mondván a királynő, aláírta a szerződést és a tollat átnyújtá a csárnak, — a fejedelmek sorba jöttek és aláírták azt.

A királynő az aláírt békeszerződést átadta László vezérnek.

— Vedd e becses iratot magyar vezér és őrizd azt, mint a zsidók a frigyszekrényt.

— Ti pedig fejedelmi testvérek fogadjátok köszönetemet a jó példáért, melyet a világnak adtatok, midőn a szent szövetség kötésére itt megjelentetek.

— Egy év alatt rendezve lesz a nemzetek tanácsa. Egy év alatt felépítjük a fegyverekből az örök béke templomát, a háboru Mausoleumát. Egy év múlva ünnepli a magyar nemzet a magyar királyságnak ezer éves fennállása emlékét.

— Ezen ünnepélyre szives barátsággal meghivom Felsőgtetket, mely alkalommal a népek uralkodó családjainak hódolatát, a magaméval egyetemben, be fogom mutatni azon nagy elméknek, kik az emberiséget dicső tetteik által örök hálára kötelezték.

— Biztosítsák Felsőgtetk népeiket a magyar nemzet nemes vonzalmáról, mely velem együtt előre örvend azon látogatásnak, midőn egy év múlva vendégszeretetét, Felsőgtetk iránt ismét kimutathatja! Addig is Isten önökkel!

Valeria, M. M. == 2000.

Pro Memoria.

A fegyelmek eltávoztán Budapestről, azonnal teljesítették a szerződés pontjait; hazaküldötték hadseregeiket és fegyvereiket egy helyen összegyűjtötték.

László vezér a lerakott fegyvereket léghajóival Budapestre szállíttatá.

Rögtön hozzáfogtak a Mausoleum építéséhez.

A monumentalis épület alapja és falai egészen fegyverekből állottak, az ágyuk mint kövek alkalmaztattak.

Minden nemzetek fegyverei csoportban építettek be és felirattal látattak el.

Az apróbb fegyverekből művészi összeállítással az építmény ékítése formáltatott.

A zászlók és hadi jelvényekből az épület belsejében diszes csoportok rendeztettek.

Az épület szentélyében, mely kardokból volt összeállítva, Marsnak ércalakja, fejét karjára nyugtatva szunyadt, törött kardja mellén keresztbe téve.

A Mausoleum épületének minden legkisebb része, az általános lefegyverzés után összehordott fegyverekből alkotottat, és pedig a fegyverek eredeti alakjukban meghagyattak, csak ólommal és horganyal összeforrasztattak.

Ezen Mausoleumban az utódok hű képét láthatták őseik inhumánus szokásainak, kik egymás kiirtására, oly rettenetesen gyilkoló gépeket és fegyvereket gyártottak.

A különféle ágyuk, torpedók, szórlövegek, rakéták, koszoruk, bombákon kívül ott voltak a gyújtó és robbanó lövegek, golyók, sokféle kézi fegyverek, készülékek és jelvények, a legszebb rendben a legnagyobb választékban.

A Mausoleum a Rákoson állott, diszes parktól körülvéve, melyben a felszabadító harcban elesett ifjaknak diszes emlékei is állottak.

A Mausoleum bejáratánál tömör ércbetűkkel ezen felirat állott:

Genus humanum
Pacis aeternae,
Hic Monumentum,
— Non belli fecit.
Pro Memoria!

Elbeszélésünk elején István király történetével ismerkedtünk meg. Láttuk, hogy ezen nemes szívű fejedelem a magyar nemzet boldogítását tűzte ki élete feladatául. Láttuk mint szenvedett hajótörést szép igyekezete.

A nép nem volt még elkészítve a nagy eszmék és ujitások megértésére. A rögtöni átmenetet, a magasztos terveket a szellem megértette, de a műveletlen osztály, az anyaghoz tapadva, nem birt felemelkedni a szent cél megértésére.

«Spiritus quidem promptus; caro autem erat infirma!»

Hiányzott az imponáló hatalom, a pénz. Hiányzott a másik hatalom is, mely egyedül képes a pénzt helyettesíteni: az erő.

Láttuk mint bukott el a jó király törekvése között, az országot is magával rántva, melynek sorsa rosszabb lett, mint az előtt volt.

Később megszereztük a pénzt, megszereztük a hatalmat, az erőt és újból hozzáfogtunk a jó király terveinek létesítéséhez.

Miután az új eszmék akadályai legyőzettek; láttuk, mily gyorsan haladt előre a szellem; egy világot hódított meg, az egész világot képes volt rövid idő alatt átalakítani.

Ide értünk elbeszélésünkben; midőn a nagy jellemű férfiak tervei teljesülésökhöz közel állottak. Engedjük a szellemet magasan szállani nemes célja felé. Keressük fel azalatt eseményeink áldozatait is, kik a küzdelemben leverettek és vigyük őket is a szellem után, adjunk nekik kárpótlást a veszteségeikért, vigyük fel őket az égbe álmódosásaiknak boldog légkörébe.

Kezdjük el Valeriánál, őt legközelebb találjuk.

Igaz, hogy Valeria mint királynő boldognak vala mondható ; mert hatalmasabb vala mint Szemiramis, szebb mint Kleopatra, bölcsőbb mint Saba királynője, de mégis árva volt, szülő és testvér nélkül.

Jóllehet népe által az imadásig bálványoztatott, és szive eszményképét is megtalálta a hős Lászlóban ; de mint nő a boldogságtól még távol volt.

Jelmondata szerint azt fogadta, hogy a nemzet válasszon neki férjet, és ha a választás nem Lászlóra esik, mi történik akkor ?

Merengve tekintett ezért a jövőbe, és minden reményét a bölcs Jámborfyba helyezé, kitől egyedül várta, hogy a királynő szivügyét is boldogságra segítendí.

Nem is családkozott, mert Jámborfynak, a magyar nemzet ezen Mózesének figyelme, mindenre kiterjedt.

Midőn az ország és a népek ügye már diadalmasan czélnál volt, Jámborfy azokra fordította figyelmét, kik mint eszközök szerepeltek elbeszélésünkben, kiket oly bensőleg szeretett.

A világbéke emlékének, a Mausoleumnak építésével Jámborfy egy időben kezdé építtetni a Gellérthegyen a magyar Pantheon.

A Pantheon annak mintájára készült, melyet Árpád házy a remetelakban kicsiben készítet.

László vezér léghajóival a Gellérthegyen lévő erődöt lehordata, s a világ legnevezetesebb építőmesterei, művészei, sok ezer munkással hozzáláttak a remekmű építéséhez.

Hangyarajként szorgalmatoskodtak a munkások a Gellérthegyen, és napról-napra szembetűnőbbek lettek a kolossalis építmény alapvonalai.

Valeria királynő öreg barátjával Jámborfyval, a királyi palota erkélyén ülve, gyönyörködtek a munkások előhaladásán.

A királynő himzéséről feltekintve, szemlélte az építési anyagot szállító léghajók repülését és kérdezte Jámborfyt :

— Atyám ! mit hoznak ismét a léghajók ?

— Márványt édes gyermekem, márványt !

— Honnan veszitek azt a sok szép hófehér követ ?

— A Kárpátokból gyermekem, hol a szerencsés véletlen, egy egész márványhegyet fedezett fel, mely elég lészen a mi Pantheonunk felépítésére.

— Szerencse, hogy hegyeinkben van ezen drága anyag és nem kell vásárolnunk, különben nagyon sokba kerülne.

— Igaz! s még nagyobb szerencse, hogy ezen márványbánya egy régi jó barátunké, ki egészen ingyen adja az anyagot.

— Lehetetlen! . . . ki az a nagylelkű Krözus, ki ily drága kincset ingyen ad?!

— Gróf Árpádházy János az, gyermekem, ha tudni akarod.

— Gróf Árpádházy János! Az én nagyatyám! Hat ő még él? És ti eltitkoltátok ezt előttem?!

— Nagy és fontos okunk volt arra, mely már elenyészett, most már, ha úgy akarod, öreg nagyatyádat láthatod.

— Ha akarom-e?! Még e perczben! Vezess hozzá! Életem legboldogabb percze lesz, midőn szivemhez szorithatom.

— Hó . . . hó! Az nem megy oly könnyen. Ő nincsen itt, és ki sem mozdult remetelakából, mely a márványhegyen van, hol szobrászat és festészettel töltve idejét, a pantheon tervét kicsinyben elkészíté, mely után mi most a pantheont valóban felépítjük.

— Atyám tedd meg nekem az örömet, egy léghajóban mi kéjes utazás lenne nagyatyámhoz! Mig oda érünk a perczeket is számítom.

— Legyen! László herczeg léghajója elviszen, készülj az utra, én megyek, a rendelést azonnal megteszem.

Másnap László vezér léghajóján a királynő elindult a remetelakba. Kora reggel indultak, a szép tavaszi nap kellemé, a légi utazás gyönyöreit nevelte.

László maga kormányozta a léghajót, melynek érkezteről a remeték már előre tudósítva voltak.

Az öreg Árpádházy fogadta unokáját, ki tárt karokkal kebelére borulva sirt az örömtől, s alig birt az öreg karjaiból kibontakozni.

— Oh mily szép vagy drága nagyatyám! Az emberiség diszére . . . ki annyi kedvesim közül még élsz! Élsz, hogy szegény unokád szomoru árvaságát elfeledje, ha ősz fürteidet látja.

— Jer . . . jer . . . gyermekem . . . beljebb a pantheonba és árvaságról nekem ne beszélj. Ma ünnep van a remetelakban, mert a kit várt, a kő is meglátja, a te jelenlétedben a kőnek szive is dobogni kezd.

— Nézd e szobrot itt és jól figyelj, mert e szobor érzi és hallja mit beszélsz, te voltál neki mig élt a legkedvesebb.

— Ez én vagyok! Szakasztott mása Valeriának e szobor, valóban meg nem foghatom!

— Anyádat ábrázolja!

— Oh szent kép ez nekem! — mondá a királynő s zokogva a szobor lábaihoz borult.

— Jer gyermekem, — szólott Árpádházy a királynőhöz, — kik az égben vannak, azokat ne sirasd. Könnyeiddel a holtakat fel nem támaszthatod.

Jer az élőkhöz ottan sirhatsz, ott arra lesz okod, mert örömdnek, bánatodnak tárgya itt van . . . ki nem él és nem halott.

A királynő letörle könnyeit es szeliden mondá:

— Ősz atyám! szavaidat nem értem, de megfogadom. Ámbár anyám emléke szent nékem.

— Ő oltáron állott, imádat tárgya volt, mig élt, és életét bátran áldozatul hozta a honnak, s ha az sem lenne elég, az oltárra tette kisdéd gyermekét.

Ennel megindítóob képet hol mutatsz nekem, ha csak atyámat nem mutatod meg. Ki kis bátyámmal egykoron egy ország romjai alá temetve, elvesztette életét, koronáját, mindenét.

— Azt . . . azt mutatom meg gyermekem, nézd e képet, nézd e léghajót, mely a királyi palota tornyának ablakánál áll.

— Kis bátyáddal karján, az atyád, ki a toronyból a léghajóba száll.

— Ők nem haltak meg, jer és lássad tenmagad, bátyádat ki él, és atyádat, ki élő halott.

Árpádházy felnyitotta műtermének ajtaját, hol a szegény István király, fiának Árpádnak ölébe hajtva fejét, egy pamlagon szunyadott.

— Ez atyád . . . és bátyád Árpád királyfi, gyermekem!

Árpád csendesen lebocsátá atyja fejét a pamlagra és Valeriához közeledett.

Némán borult egymás kebelére a két királyi gyermek s a körülállók a megrázó jelenetet könnyezve szemlélték.

— Testvéredet megtaláltad Valeriám! — mondá Árpád királyfi, — de jó atyádat ne keresd. Ő nem ismer senkit, csak testben van közöttünk, de lelke az égiekhez szállt.

István király a neszre, mely körüle történt, felébredett s Valeriára mutatva szólott:

— Mester, a fehér angyal leszállott, elhagyta trónját, vigyék vissza a Pantheonba!

— Atyám, én vagyok Valeria, rázd le lelkednek bilincseit, szánd meg gyermeked!

— Tudom te vagy a királyné, fényes a koronád; de szived véres. A vészharang, az ágyudörgés hangja, a lázadó hangok, a kardcsattogás . . . halljátok a bársonyszőrű ponny nyerítését! . . . Lépj fel a népnek fejére, hogy el ne érhessen, — fel . . . fel a fellegekbe! . . . Jer trónusodba fehér angyal; mert ha más ül bele, olyan hideg lesz itt, mint Szibériában!

Sirva borult a két testvér ismét egymás karjaiba, megértették, hogy atyjokat a szegény élőhalottban hiába keresik.

Körülvették őt nyájasságukkal és sirva csókolták ősz fürteit.

— Vedd a koronát bátyám, eredj Budára, én itt maradok atyám mellett. E hely engem illet, tied a trón.

— Soha királynóm, testvéred király nem leszen. Dicsőségesen viselted eddig, viseld ezután is a koronát. Az ég is úgy akarta, ki Habsburg leányainak fején mindig fényesebben ragyogtatá a koronát. Ősanyád a példa — Mária Terézia. Te légy a második. Hadd lássa a világ, hogy a Habsburgok leányága is méltó a trónra s nem hiába van a «Pragmatika Sanctio!»

Igy vetélkedett a két testvér a korona felett. Valeria semmikép sem akart engedni és a remetelakban maradt. Együtt gondozták szegény atyjokat, ki a szobrok között járva, gyermekeit azokkal egyenlőnek tekintette.

A pantheon.

Századok tüntenek el! . . .

Jámborfy nagyon helyesen cselekedett, midőn Valeria előtt eltitkolta atyjának megmenekülését; különben Valeria, már régen elhagyta volna a trónt és atyjának köribe távozott volna, mint Árpád királyfi.

Jámborfy és László visszatértek a fővárosba és készültek a magyar királyság ezer éves fennállásának ünnepélyére.

A megváltás kétezredik éve augusztus hó huszadikán, szent István király napjára tüzetett ki az ünnepély. E napra határozott a pantheon megnyitása is.

A pantheon a Gellérthegység tetején épült s homlokzata a Dunára tekintett. Középipülete templomszerű magasan kiemelkedő kupolás építmény volt, melyhez a feljárás a Dunapart kikötőjétől kezdődött.

Két feljárás volt, egyik a gyalogosok, másik a kocsik számára, a jobb oldalon, ugyanannyi lejárás volt a baloldalon. A két ut közötti magaslat három fokra volt osztva. Az első fokon a Dunára néző épületek állottak, árudákkal, mutatványos kirakatok, bazárokkal. A második fokon mulató helyek. A harmadik fokon kertek, ültetvények, nyárilakok pompáztak.

Nagyszerű meglepetést okozott a feljáraton érkezőre, a pantheon előtornácza és az arról Budapestre nyíló kilátás.

A tornác kétszáz páros márványoszlopon nyugodott, ezen oszlopok lépcsőzetesen emelkedtek és lépcsőzetes tetővel voltak ellátva.

A középső kupola, százötven méter magas vala, mely a közepén egyetlen oszlop által tartatott.

A körterem világítását felülről nyerte, s az oldaltalakon aranyozott állványokkal birt. Ezen állványokra helyeztettek azoknak szobrai, kik arra méltóknak ítéltettek.

A pantheon középépületét félkörben, két szárnyépület egészítette ki, diszes termekkel, magas íves ablakokkal. A jobb szárny világ-könyvtár, a balszárny az új találmányok állandó kiállítására berendezve.

Azon tér, mely a szárnyépületek előtt fenmaradott, kellemes kertté alakítva, szobrokkal és a szemet gyönyörködtető ültetvényekkel ékeskedett.

A szárnyépületek két végén, két aranytetőzetű torony állott, az egyik osillagvizsgáló torony, a másikkól egy villamos nap világította meg a pantheon környékét.

A pantheon kimagasodó pompás épületét, a Duna széles tüköre a rajta uszó hajókkal, Budapest méltóságos palotái, a királyi lak fénye, a szent István temploma, oly képet nyújtottak, melynek párja alig volt a világon.

Augusztus huszadikára tüzetett ki a pantheon megnyitásának ünnepe ez alkalommal ünnepelte Magyarország, a magyar királyság fennállásának ezredéves ünnepét.

Az Árpád-házy szobrai és képei, a remetelakból áhozattak a pantheonba, ugyancsak ott állítottatott fel Attila koporsója és trónusa is.

Az egész világ népei meghivattak az ünnepélyre, a kormányok és uralkodók különösen.

Azon nagyszerű események, melyek a pantheon építését megelőzték, a magyar nemzet viselt dolgai és diadalai, az érdeklődést rendkívül felköltötték az ünnepély iránt.

A megnyitás napjára az egész világ színe-java Budapestre gyülekezett. Ujseeland, Kamerun, Madagaskar, Pattagonia képviselői, a francia, angol, olasz vendégek között voltak láthatók.

Jámborfy, László vezér és Apáthy fáradhatlanok voltak, hogy az ünnepélyhez kötött remények teljesüljenek.

Jámborfy ezen ünnepélyességekhez még egy más czélt is fűzött; azt tudniillik: hogy ha István király viszontlátni fogja Budavárát, továbbá azon tárgyakat, melyeket a remetelakból a Gellérthegyre szállítottak, a nagy öröm és ünnepélyesség között

meg fog lelkében jelenni a multak emléke és új életre ébred; a boru lelkéről elvonul.

E czélból! az egész királyi családot a remeteségben hagyta, az ünnepélyességek napjáig.

Miután a remetelak szobrait és diszitményeit a léghajók Budapestre szállították, a remetelak nagyon kifosztottnak látszott. Ezen körülmény felébresztette István király figyelmét is, kinek izgatottsága a szerint fokozódott; a mint az őt környező szoboralakok eltávolítottak. Megütődéssel kereste az eltűnt tárgyakat, napról-napra erősödött emlékező tehetsége, gondolatai már alakot öltöttek, az eltűnt pantheont képzelte s utánna vágyakozva azt folytonosan kereste.

Ezen jelenségeket övéi figyelemmel kísérték és már eljöttek tartották az időt, midőn a király felébresztett érzékeire Jámorfy terve szerint hatni lehetett.

Midőn István király eltűnt szobor-alakjainak keresésébe elfáradva, egy kis fából alkotott pavillonban elszunyadott. Szt. István király napját megelőző éjjel, László vezér léghajója a pavillont, az alvó királylyal és gyermekeivel együtt, — kik atyjok mellett örködték — felemelvén, Budapestre szállította.

Előzzük meg a remetelakból érkező léghajót s lássuk, mi történt Budapesten Szent István király ünnepének reggelén?

Jámorfy felkérte a fejedelmeket, az ünnepélyre megjelent vendégeket és a népet, hogy az ünnepély reggelén, a Petőfi-térre gyülekezzenek, hol diszesen felékesített királyi trónus állott.

Midőn felvirradt a kétezredik év hajnala, a dunapart pesti oldalát, ünnepiesen öltözött megszámlálhatlan sokaság lepte el.

A Petőfi-tér biborbársonnyal volt leboritva s a trón előtti lépcsőkön, a fejedelmek csoportja foglalt helyet.

Több helyen zene-bazárok és énekkarok voltak felállítva. A Gellérthegy befásított oldalán nehéz mozsárágyuk sorakoztak.

A széles Dunán állomásozó fellobogózott hajókon és a parton, csendben várakozó közönség, tekintetét kelet felé fordítá, honnan a királyi családot szállító léghajó érkezendő vala.

Végre feltűnt a láthatáron a kelet felől szárnyaló léghajó, s a reggeli mozdulatlan légben, sebesen közelítve, az erdei pavillont a királyi családdal, a trón előtt lebocsátotta.

A pavillon ajtaja zárva volt és redői le valának bocsájtva.

Jámorfy fekete papi öltönyben Apáthyval, a pavillon ajtaja előtt foglaltak helyet.

Az idő jól volt kiszámítva, a léghajó azon időtájban érkezett meg, midőn István király fel szokott ébredni.

Az ajtó kevés perczek mulva, csendesen megnyilt, s egy halvány arcú szép ősz fő, egyszerű fekete talárba öltözött alak jelent meg. Ez volt a szerencsétlen István király.

Megdöbbenve tekintett végig a tenger sokaságon, szemei a Dunár át, a Gellérthegyre tévedtek . . . meglepetve hátra lépett . . . megtalálta, amit keresett, a pantheon, emlékezete visszatért. A mellette álló Jámborfy és Apáthyra nézett . . . azokat is megismerte.

Ezen pillanatban lépett hozzá Valeria, ki anyjához való nagy hasonlata által, a királynak emlékező tehetségét még jobban segítette.

— Margitom! — kiáltott — s karjait kitarva Valeria karjaiba borult.

A léghajó a pavillont elszállította. István királyt a trónusba ültették, ki szemeit felnyitván Jámborfynek kezét ragadta meg.

— Te vagy drága jó atyám! . . . maradj mellettem, és szólj mi történik velem!

— Királyom! — szólott Jámborfy — ez a pantheon a Gellérthegyen, a mint te ifjúságodban felépíteni tervezted, — fájdalom nyomorult cselszövény váratlan veszélyt készített, s te drága nődet feláldozva, kis fiaddal léghajón menekültél az égő királyi palotából.

A fájdalom megzavarta elmédet, értelmed elhagyott, s mig te ezen öntudatlan állapotba valál, mi barátaid kedvezőbb viszonyok között, létre hoztuk terveidet, felépítettük a pantheon is, hogy midőn meglátod terveidet valóságban, az öröm, a meglepetés hozza vissza emlékező tehetségedet, törjön szét szellemednek bilincse, s ösmerd meg népedet, barátaidat, gyermekeidet.

— Isten! — imádkozott térdre horulva István, — s vele imádkozott a nép.

Az ágyuk megszólaltak, mintegy ihletre a magyar nép ajkaira vette az éneket:

Hol vagy István király!
Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben.
Te előtted sirván.

A régi szent ének nagyon illett a helyzethez, a nép imája volt az, egy szívvel egy lélekkel énekelve, hálát adva az égnek, hogy szeretett királyát ismét láthatja.

István gyermekeit átölelve halgatta a kedves éneket. Örömkönniek fátyolozták a jelenlevők szemeit, érzelmeit senki sem bírta visszatartani.

Legelőször a fejedelmek jöttek szerencsét kívánni.

— Én Sándor czár vagyok — mondá az oroszok uralkodója, meghajolva, — boldog vagyok, hogy felségedet láthatom és hódolatomat bemutathatom.

Azután jött a német császár, az angol király, a római császár és a többi uralkodók, kik csak rövid szavakkal hódolhattak, mert az előtörő nép zokogva borult a király lábaihoz és csókolta öltönyének széleit. leirhatlan boldog lelki állapotban volt az egész nép s ezen állapotának kifejezést adn. törekedett.

A király egész környezetével a templomba indult, hol Jámborfy nála isteni tiszteletet tartott, melynek végeztével a királyi család és környezete léghajókon a pantheonba szállott át, a fejedelmekkel együtt, annak megnyitására.

A pantheon megnyitása után következett az új találmányok nemzetközi kiállításának megnyitása. Ezután a királyi család palotájába visszavonult.

Ezen új találmányok között mint magyar találmány nevezetes volt:

A saját terhe által hajtott kocsi. A távirdavezetékek léggömbökön oszlopok helyett. Körbe mozgó járdák, nagyobb városok számára stb.

Míg a fejedelmek és a vendégek a pantheon épületeit és a kiállítást megtekintik, kövessük mi a királyi családot a budavári palotában és nézzük, mi történt velük tovább?

Petőfi sirjának feltalása.

Egy gondolat bánt.

Azt hisszük István királynak szenvedéseiért a sors, elbeszélésünk szerint kárpótlást nyújtott, midőn a mit ifjúságában tervezett, mindazt teljesedve találta.

Árpádházy a királynak a remetelelakban elválhatlan társa, most is hűségesen a király oldalánál maradt, gyönyörködöt a király boldogságában és unokáinak látásában.

Apáthy István, mint miniszterelnök fáradhatlan tevékenységet fejtett ki, s jutalmát tettének abban találta, hogy hazáját, nagynak, dicsőnek látta, s a nemzet boldogságában barátaival együtt osztozott.

A jó barátok, a magyar királyság ezredévés ünnepén, a budai királyi palotában együtt voltak, és a felett tanácskoztak, hogy miután Valéria királynő ígéretet tett, azt fogadni el férjül, kit a nemzet számára választ; miként lehetne ezen kérdést a legbölcsebben megoldani?

Végre abban állapodtak meg, hogy a dolgot bizzák az országgyűlésre.

Az öreg jó István király, az uralkodásról ünnepélyesen lemondott, — ugyan azt cselekedte Árpád királyfi is, nem akarták a koronát a Valéria fejéről levenni, midőn ő azt oly szerencsével és dicsőséggel viselte a szomorú napokban, viselje a boldog időkben is, mondák, — mert áldás van rajta és az ég pártfogása.

Ilyen és ehhez hasonló ügyek elintézésével foglalkoztak a királyi család és barátai, midőn a pápai István templom nagy

harangja megszólalt és az öregjó Pius pápának halálát hirdeté.

A pápa halála által megüresedett pápai székre, az egybegyűlt bibornokok, egyhangulag, az esztergomi bibornok érseket Jámbofyt választották, ki az egyszerű barátból, rövid időn apát, püspök és érseki méltóságra emeltetett a királynő által.

Jámborfy midőn a pápai széket elfoglalta, azért nem szünt meg a királynő tanácsadója lenni, új méltóságát pedig arra használta, hogy az emberiség jólétét és testvéresülését, egy új eszme által még inkább előmozdítsa.

Pápai székfoglaló beszédében ugyanis és első főpásztori levelében kihirdette, hogy ő jóllehet a kereszténységnek feje; de azért az összes emberiségnek atyja akar lenni; bajaikban szükségükben szenvedéseikben egyesek úgy, mint egész népek forduljanak hozzá, nála mindig oltalmat és segélyt találnak.

Az első magyar pápa ezen bölcs intézkedése, a pápaság régi fényét és dicsőségét vissza állította.

A világ minden népei valláskülömbőség nélkül segélyt, védelmet találván a pápánál, őt örömmel ösmerék el az emberiség atyjának, mely esemény fontos lépés volt arra, hogy a megváltó által megjövendőlt egy akol és egy pásztor, megvalósuljon.

A Jámborfy pápává választásának híre a szökevény Bellinellit, ki ekkor Olaszországban magának híveket toborzott, mint villámcsapás érte.

Néhány elesábitott olasz-bibornok által, megválasztatá magát pápának, és az olaszok által Rómában mint pápa el is ösmertetett.

Az olaszok mióta a pápát elvesztették, csak azóta értették meg, mily nagy szerenese és áldás volt évezredekén át a pápa Olaszországra nézve, midőn az idegen zarándokok milliói elmaradtak, midőn a pápai udvar fénye, jótékonyágai megszűntek, az egész világról a péterfillérek nem Rómába vándoroltak többé; — Róma hanyatlott, és végre elszegényedett.

Nem lehet tehát csodálni, hogy a rómaiak, kapva kaptak a Bellinelli pápaságán, és nagy örömmel megnyitották számára a Vatikán kapuit.

A szakadást megakadályozandó László vezér, a római császárral egyetértve, Brutus vezérlete alatt, tíz léghajót küldött Rómába, a Bellinelli elfogására.

Az olaszok Bellinelli kiadásáról hallani sem akartak.

Brutus kénytelen volt szigorúsághoz nyulni, ki Róma külvárosait léghajóiból, gyújtó lövegek által lángba borította.

Az olaszok látván, hogy ha makacsodnak egész Róma elpusztul, kitűzték a fehér zászlót. Brutus megszüntette tehát az ostromot, és Bellinellit léghajójába vevén, vele Budapestre szállott,

Bellinellit Budapesten esküdtszék elébe állították, s mint hazaárulót életfogytig börtöne itélték. Brutus vitte Bellinellit, a pápai börtönbe, és ő lett börtönőre, ugyan azon helyiségekben, melyekben azelőtt Apáthy lakott, és Jámborfyt Bellinelli elakarta veszíteni.

Igy minden szerencsésen sikerülvén, történetünk hőseinek boldogságához csakis a szeretett Valéria királynő boldogsága hiányzott.

Ezen ügyben a pápa maga irt a magyarországyűlésnek, mely készségesen vette tárgyalás alá a királynő házasságát, és habozás nélkül egyhangu szavazattal, László vezért választotta férjeül.

László vezér az ország választását saját boldogsága teljességének tartotta; de kinyilatkoztatta, hogy Valériának szívesen lesz szerető társa; de a koronát soha el nem fogadja. Fővezér lesz haláláig, — örködni fog a nemzet jóléte és az örökbéke megtartása felett, de az uralkodást osztatlanul Valériának engedi.

László és Valeria országos ünnepélylyel ülték meg a lakodalmat, melyen Sándor az orosz czár is jelen volt, és mint széles jókedvű vőfély szerepelt.

A nászünnepély után Arpádházy a remetelakba visszatért, és hozzá fogott a saját sirboltjának elkészítéséhez, mely célra ismét szoboralakokat és márvány diszitményeket készített.

Az ifjú pár pedig léghajón nászutra indult, az orosz czár meghívta őket Szentpétervárra, hol nagy ünnepélyességgel fogadták, és Sándor kifogyhatatlan volt, hogy barátságának memmel több bizonyítványát adhassa.

A királynőnek távozásakor Sándor drága emlékek és ajándékokkal kedveskedett; de Valéria nem fogadott el semmit.

— Ha Felséged — mondá Sándornak — emlékezetessé akarja tenni itt léttemet, teljesítse egy kívánságomat, s biztosítom, hogy ez lesz a legszebb és legdrágább ajándék, melyet egy fejedelem adhat.

— Előre biztosíthatom királynő! ohajtása bár mi legyen, teljesülni fog! — mondá Sándor.

— Ajándékozza meg felséged Szibéria száműzötteit szabadságokkal! — Ez a kérésem.

— Köszönjék felségednek, e percztől fogva Szibériának minden száműzötte szabad! — mondá nagylelkűen Sándor.

— Köszönöm felség! engedje meg, hogy magam vigyem meg a hirt Szibériába, s ha tetszik együtt utazhatunk.

— Utitárs leszek, míg felséged birodalmam földje felett utazik, kísérni fogom, mint az áldás mely utjában követi.

A Szibériában száműzöttek főőrsége Olensk városában volt. A magyar királynő oda utazott.

A czár táviratilag értesítette a várost, a vendégek érkezéről.

A szegény száműzöttek siettek a vendégek fogadására, Olenskba gyülekezni.

Diadalkaput emeltek, s arra a rabok lánczaikat akasztották.

— Üdvözlégy holdog ország királynéja! — így fogadta egy szónok, a száműzöttek közül Valériát.

— Te vagy az első napsugár e földön, mely évszázadok jegét felolvastotta.

— Annyi áldás szálljon reád, a hány könnyeseppet e zord vidéken megjelenésed felszárított!

— Üdv neked Magyarország dicső királynéja!

A királynő nyájas szavakban köszönte meg a fogadta tást és a száműzöttek gyermekei által nyújtott hóvirág koszorút, mint becses ajándékot gondosan őrizte.

Midőn a megkegyelmezettek könnyek között fejezték ki hálaájukat a királynő előtt; egy öreg lengyel száműzött törekedett a királynő közelébe, s előtte térdre borulva így szóllott:

— Felséges királynő! A száműzöttek között hagyományként él egy monda; miszerint az Olenszki bányákban egy be-talazott sir vagyon, melyben egy magyar száműzöttnek porai nyugosznak, kinek koporsójában drága iratok legyenek, mely iratokért a magyar nemzet, ha napvilágra jönnének; bő jutalmat adna.

— Csak az életfogytiglan bezárt fogolynak volt tudomása

e sirról, kik a külvilágtól szigoruan elzárattak, s azért e sirról hirt, a magyar nemzetnek senki nem vihetett.

— Én vagyok az első, ki a te szép lelkednek királyi gondolata folytán megszabadultam ezen szigorú fogházból, — ha kívánod királynő; a sirhoz elvezetlek.

A czár az öreg lengyel számüzött előadására, azonnal rendeletett adott ki, hogy a királynő a befalazott sirhoz juthasson.

A börtönczellák hosszú sorain át haladtak, a királynő és kísérei azon helyhez, melyet az öreg lengyel kijelölt.

Egy elhagyott bányaüregben, a szűk folyosót erősen bevakolt fal zárta el, melynek közepén egy lapos mészkőben durva karczolásal, a következő sorok voltak olvashatók:

Elestem a harcban s robbilincset fűzött,
 A zsarnok hatalom, megsebzett kezemre, —
 S hogy honszeretetem lángja ki ne törjön:
 Jéghegyeket rakott vérező szivemre.
 Csak eltörött a kard, — és elhervadt a szív,
 A zsarnok északnak dermesztő jegétől.
 Megfogjátok látni azt a törött kardot,
 Felemeltetni a szabadság kezétől!
 Hatalmas karjával, ifjú erővel,
 Az majd visszavágja, ezt a csapást vele,
 Hogy a zsarnok alatt, megrendül a trónus,
 S koronája inog . . . remeg . . . reszket bele!
 S bár századok mulva, ha a magyar nemzet,
 Ősi szabadságát vissza fogja nyerni;
 Sziberia örök jéghegyei alatt,
 Eltemetett szivem melegen fog verni!

Petőfi.

A királynő olvasván a siriratot, azonnal ráismert a magyarok kedvencz költőjének sirjára. S valóban midőn a falazatot kibontották a fal mellett elfolyó rézeleggel telített forrás medrében, megtalálták a vaslemez koporsót, melyet az érczes víz egészen sárga rézzel vont be. Felnyitván a koporsót, abban egy mumiaszerű alakot találtak, melyet a rézzel bevont koporsó, s valamely balzsam szerű conserváló anyag, anyira megőrizték, hogy abban sok Petőfire emlékeztető rész volt még található.

A királynő nagyon megörvendett a megtalált sirnak, rendelést tett azonnal, hogy a koporsó a sirkővel együtt légghajón Budapestre szállitassék.

Szivélyes bucsut véve Sándor czártól a nászutazók, a Petőfi maradványokkal haza tértek.

Egy akol, egy pásztor.

Unum Ovil Jezus.

A Petöfi hamvait a nemzet pantheonába helyezték, és hátrahagyott költeményeit lelkesedéssel olvasták az egész művelt világon.

Elértünk történetünk azon szakaszához melyben nem irhadtunk mást, mint dicsőséget és boldogságot a magyar nemzetről, kinek jóléte, gazdagsága, hatalma, ez időben oly magas fokon állott, hogy bőségéből nagylelkűen az egész világot részelteté.

Nem lehetvén többé háborúkat viselni, a népek jóléte, és száma szemlátomást emelkedett. Európa népei annyira megsaporodtak egy pár évtized alatt, a harmadik évezredben, hogy nagy kitelepítéseket kellett indítani, Afrika és Ázsia néptelenebb tartományaiiba.

Az örök béke felett a magyar léghajók örködtek, melyeknek kormányzási titkát nem árulták el soha más nemzetnek.

A magyar nemzet a művelődés és előhaladás pályáján vezér szerepet vitt; de fölényével soha vissza nem élt.

Az uralkodó család Attila megmérhetlen kincséből, Magyarországon általános jólétet teremtett. Magyarországon nem létezett koldus, nem létezett szűkölködő.

Az ország fővárosa a szép Budapest, a harmadik ezredben, mintegy bűvös hatalomtól támogatva, mind fényben, mind kiterjedésben mesésen emelkedett.

A Duna elzárható csatornában folyta körül a fővárost, partjait ellepték a világ minden nemzetének hajói, melyek a hajózhatóvá tett vaskapun át, felusztak Budapestig:

Budapest nevezetes volt ezen időben mozgó körutairól, és azon kedvező helyzetéről, hogy az egész város melegforrásának vize által fűttetett.

A kormányozható léghajó.

Hie Rhodus. . . .

Azt hisszük azon nemzet, mely a kormányozható léghajót először birni fogja, az nemcsak a légnak lesz urává, de ura lesz a világnak is.

Elbeszélésünkben Magyarország nagyságát és dicső jövőjét is ezen főtényezőre építettük, adja az ég, hogy magyar elme találja fel ezen világváltoztató eszmét, mely valóban hivatva lesz megváltoztatni az egész világ forgását.

Magunk is gondolkodtunk ezen tárgy felett és röviden itt el is mondjuk nézetünket róla; meglehet ez által valamely fűrésző elmének irányt és utmutatást adhatunk.

Nem tartjuk elérhetőnek a czélt Templer rendszere szerint, a légáramlatokat felhasználni.

Sem a Giffard injektorával, vagy a Lenor-féle gázgéppel. A Plante-féle accumulatorok haladás; de eredménye csekély.

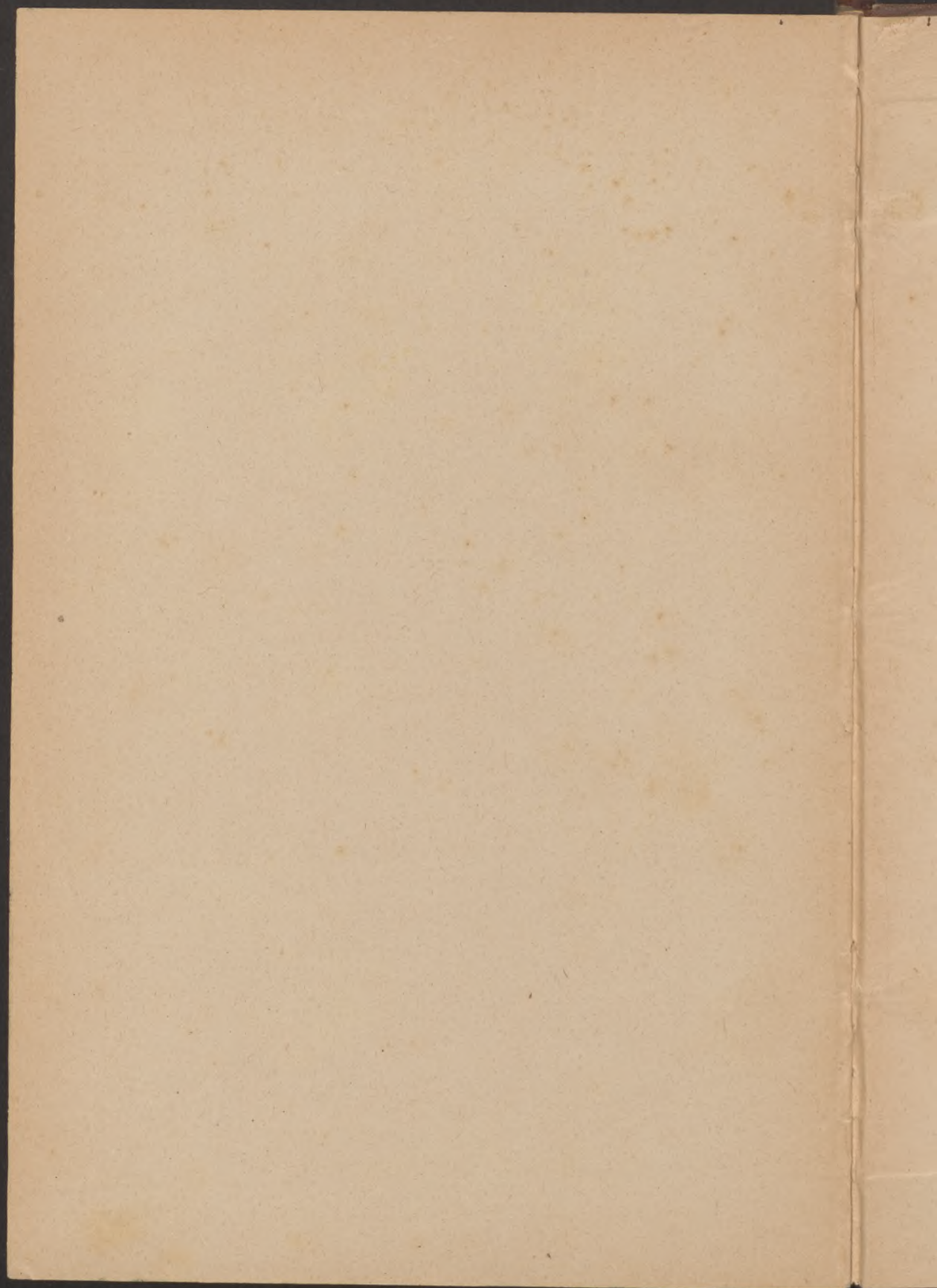
A Renard és Krebs kísérletei még száz év múlva sem érik el a czélt. Szerintünk a léghajót a légáramlatok között és ellen, csakis egy hatalmas erő kormányozhatja, mely még nagyobb erőt képes kifejteni, mint a lég mozgása s ez nem lehet más mint a dynamit fajta robbanószer.

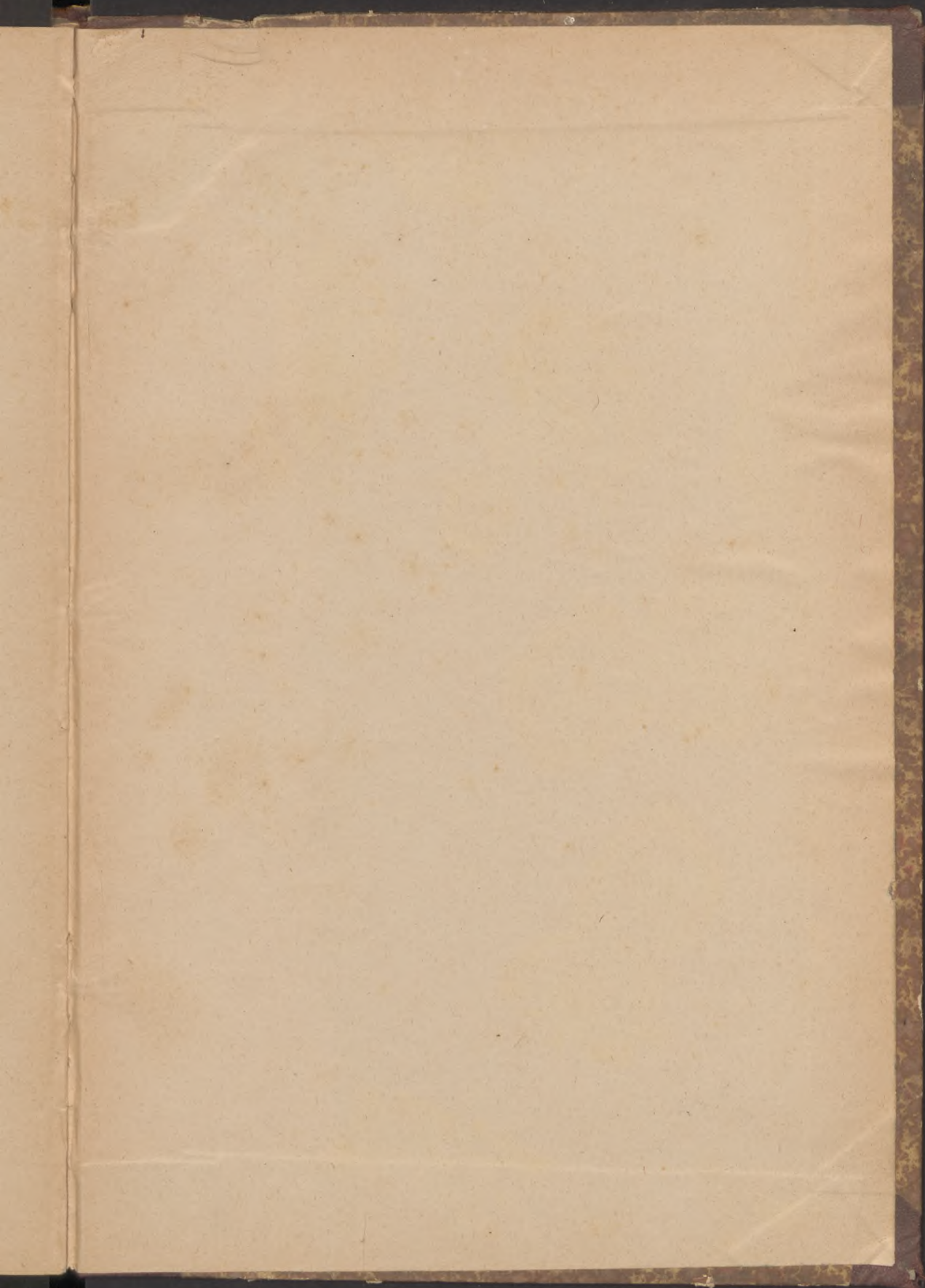
Készitessék a léghajó úgy, hogy a könnyű gáz, annak belsejét foglalja el, s azt szilárd burok vegye körül, és oldalain robbanó szerrel mozgatott gép vágja a levegőt, alulról felülről vagy oldalt, a mint a léghajót irányítani akarjuk; ilyen volt az Antik léghajója. Csak ezen módon gondoljuk mi is a léghajót kormányozhatónak. A technika mainapon annyira kifejlett, hogy oly gépet szerkeszteni, mely a leirt eredményt létre hozza, nem

is jár nehézséggel. A mozgató erő leghatalmasabb, sulya csekély és működése állandó. Probandum est!

Nem lévén terünk eszménket itt bővebben tárgyalni, tehát azt más alkalomra tartjuk fel, addig is bucsút veszünk a nyájas olvasótól, azon reményben, hogy az Isten erőt és életet ad minyájuknak, hogy még tovább is munkálkodhassunk a haza javán, s nemzetünk ősi jelszavát ismételve kívánhassuk; „Isten áldja meg drága hazánkat, tegye oly dicsővé és boldoggá; mint e könyvbe le van írva, és éltesse dicsően uralkodóházunkat, éltesse szeretett királyunkat!

Magyaror.
nem volt
nem lesz